

ISSN: 0213-1366
Abril 1989
núm. 112, any 30
Preu: 325 ptes.

nous horitzons

Editorial

¿ÉS POSSIBLE UNA VAGA GENERAL SENSE HEGEMONIA?

LA TEORIA DELS JOCS

Alexandre Boviatsis

LA SOCIETAT OPACA

Jordi Berrio

ESPECTACLES PRIMAVERALS

Francesc Rodon

VIDEO SENSE CLIP

Josep Lluís Atienza

CUBA, TRENTA ANYS I UN DIA

Antoni Batista

LA JUBILACIÓ DELS CAVALLS

Manuel de Seabra

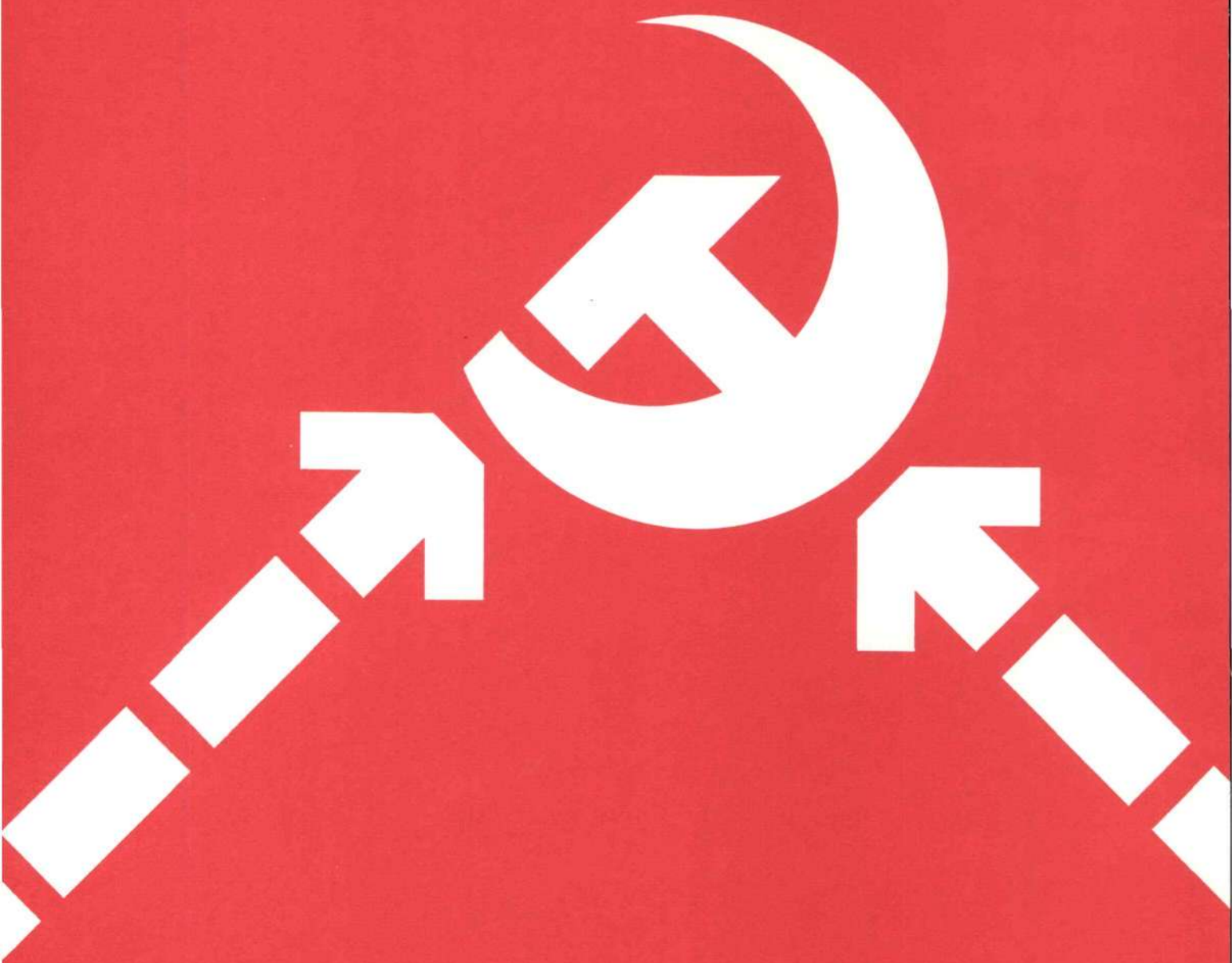
FILMS PER TELEVISIÓ

Romà Oltra

«ANTONI COSTA» (1938)

Sebastià Gasch

Congrés d'Unitat dels Comunistes de Catalunya

Director:

Francesc Roca

Consell de redacció:

Josep Lluís Atienza

Joan Botella

Francesc de Carreras

Josep Chabàs

Agustí Colomines

Joan Coscubiela

Ramon Espasa

Enric Franch

Emili Gasch

Andreu Mayayo

Eduard Jiménez

Miquel Molins

Emili Muñoz

Oriol Ramis

Mariona Ribalta

Ignasi Riera

Laura Tremosa

Francesc Vallverdú

Josep Lluís de Villasant

Ricard Vinyes

Secretària de redacció:

Cris Gadea

Directora periodista:

Marta Corcoy

Dibuixos:

Lluïsa Jover

Disseny gràfic:

Iris Zaida

Correcció:

Agustí Colomines

Subscripcions:

Helena Pons

Nous Horitzons

Tel. (93) 302 75 93

Edita:

CPR, S.A.

Redacció i administració:

Ciutat, 7

08002 Barcelona

Tel. (93) 301 05 54

Fotocomposició:

Pre-Text, S.A.

Tel. (93) 315 36 12

Impremta:

Gràfiques Abelló

Marquès de Barberà, 25

08001 Barcelona

Distribució:

L'Arc de Berà

Lluç, 10-14, baixos

08005 Barcelona (Poblenou)

Tel. (93) 300 32 51

Subscripció

per deu números:

Espanya: 3.250 ptes.

Europa: 3.700 ptes.

Rest del món: 4.000 ptes.

Dipòsit legal: B 37.808/77

ISSN: 0213-1366

NH és membre de l'APPEC

Editorials

2. La multitud. 4. ¿És possible una vaga general sense hegemonia? 10. Una llei de salut i seguretat laboral.

L'ull sensible

11. La vaga de desembre. 11. Més Marx que mai. 11. Santa Coloma de Gramenet. 12. Cartellera «Juria». 12. Nous Horitzons a Palau, Iris Zaida 12. Leandre Colomer.

El pensament i l'acció

13. La teoria dels jocs, Alexandre Boviatsis. Una vaga general. 18. 1. Valoració política dels PGE, Ramon Espasa. 22. 2. La vaga al Parlament europeu, Antoni Gutiérrez. 24. 3. Aire fresc que tornem a respirar, Rafael Ribó. 26. 4. Informe-balanç, Josep Lluís López Bulla.

Horitzons del món

35. L'estat de la salut de Nicaragua, Montserrat Figuerola, Mercè Forés, Rosa Laínez.

Cartes a la redacció

42. Cartes de J.M. Perlasia, R. Alós/M. Falguera, J. Bañeres/J.M. Ortega, E. Jiménez, G. Ros, E. Vivó, Núria, J. Planes, «Perifèria», Rosine Lewin, G. Jaén i Urban, J.M. Balaña i J.Ll. López Bulla.

Documents d'arxiu

48. «Antoni Costa» (1938), Sebastià Gasch.

Llibres, exposicions, revistes, televisió

51. Maons, Josep Llord. 52. El riu, Agustí Colomines. 54. Norma al cafè, Ramon García. 55. Economia del món, X. Martínez. 56. «IVAM. Cultures i drogues», Iris Zaida. 57. Revistes. 58. Films per televisió en català, Romà Oltra.

Columnes

2. La casa oculta/La societat opaca, Jordi Berrio. 5. Nyic-nyac fa escudella/Espectacles primaverals, Francesc Rodon. 6. Video sense clip/Amnèsia amb Coca-Cola, Josep Lluís Atienza. 8. Diu el mussol.../Periodisme polític, Ignasi Riera. 40. El final de la utopia/Cuba, trenta anys i un dia, Antoni Batista. 60. T'avorreixes o fas política/Visca la llibertat, Francesc Artal. 61. De més a més/Reforma de la Constitució, Francesc Vallverdú. 61. L'ull de Polifem/La jubilació dels cavalls, Manuel de Seabra.

Anglaterra: Partit de futbol històric entre vaguistes i policies, Plymouth durant la vaga general de 1926.

La societat opaca

Jordi Berrio

És un lloc comú afirmar que vivim a l'era de la informació. Pel carrer rebem una munió d'indicacions, d'advertiments i també una abassegadora dutxa de publicitat; a casa veiem la televisió i el vídeo, escoltem la ràdio, la música gravada i alguns encara llegim el diari. Per altra banda, som capaços de tractar la informació amb mitjans electrònics molt poderosos, i és probable que disposem d'un ordinador personal. S'ha dit que som a l'era de l'opulència comunicativa.

Tanmateix, a l'època dels grans fenòmens comunicatius, de les campanyes publicitàries i de propaganda política, de les accions destinades a difondre una imatge adient de persones i institucions, quan els ciutadans tenen al seu abast una oferta molt variada de possibilitats informatives, tot fa pensar que el comú de la gent està lluny com mai no ho havia estat de ser capaç de comprendre les motivacions pregoneres i les darreres raons que dominen la presa de decisions. Els ciutadans ja no entenen els móns complicats de l'economia, de la política, i, no cal dir, de la ciència i de la tecnologia. A l'home del carrer se li diu, per exemple, que mantenir-li el sou sense augmentos significatius és allò que més li convé; que si l'empresa obté bons beneficis i ell no en veu ni un ral, hi sortirà guanyant; el ministre de defensa que li toqui patir li dirà que fabricar armes no serveix per a fer la guerra, o no tan sols, sinó que té una funcionalitat econòmica i política de primer ordre i que li convé molt i molt que l'Estat es dediqui a esmerçar grans sumes en canons i no en serveis socials.

Comptat i debatut, resta ben clar que la societat actual presenta un grau de complexitat molt gran i una opacitat notable, i, a més, que una i altra augmenten dia rere dia. Som immersos en una societat fortament tecnificada i amb les seves funcions molt diferenciades.

Tot això és cert, però, ultra l'evidència de la complexitat que se'ns presenta com a inevitable, hi ha

la que s'hi afegeix de manera innecessària. Tothom pretén fer arribar a la resta allò que li interessa, independentment de la realitat. Les relacions públiques presideixen, cada vegada més, les activitats comunicatives dels diferents actors socials. Tothom es lliura a un exercici immoderat de simulació a través dels mitjans de comunicació. Es diu allò que cal i, després, es fa allò que més interessa. Els homes públics, els polítics essencialment, dominen l'art de la representació espectacular. El darrer cas del president dels Estats Units, Ronald Reagan, és paradigmàtic. Era un actor, un mal actor d'origen, i plantejà la seva presidència com si fos una pel·lícula de sèrie B. Uns tècnics especialistes prenen les decisions segons els interessos del sistema, mentre que ell es comunicava amb els seus electors, al marge de les accions de govern. Entre allò que deia el president i la realitat de les accions hi havia la mateixa relació que entre les afirmacions i suggeriments que fa la publicitat i la realitat del que difon.

El resultat és que, a l'era de la comunicació, segons una denominació que ja és usual, la gent comuna està desinformada i ja és, en bona mesura, incapaç de comprendre allò que passa realment a la seva societat.

És paradoxal que els mitjans de comunicació moderns no hagin servit sinó per a separar-nos i per a desinformar-nos més. La realitat actual és molt complicada i difícil d'entendre, però la convertim en impossible amb tanta informació estratègica, tant d'espectacle i tant de soroll.

No cal dir que en aquestes condicions, la democràcia s'esllangueix. Si no hi ha ciutadans actius, ben informats i relacionats; si es tanca el debat social sobre els temes de transcendència pública i es substitueix per les distorsions que ens proporciona la indústria cultural, no cal dir que ens situem en una nova etapa unidimensional i fins i tot totalitària.

La multitud

Primer hom parla de la multitud en general, després descobreix fàcilment que hi ha multituds diverses, que s'interfereixen entre elles. Segons el que es vulgui fer, les gernacions s'agrupen d'una manera o una altra. Hi ha les aglomeracions de gent a les rambles, als passeigs i places de les nostres ciutats i pobles a les hores de lleure, o durant els dies de festa; les aglomeracions als grans magatzems —on també, per cert, s'hi pot anar a treure el nas sense comprar res—; les passejades pels parcs i pels passeigs marítims per relaxar-se; les concentracions a les platges els diumenges d'estiu, o les cues a les autopistes els caps de setmana. La gent vol, primàriament, ablanir-se després del dur treball, mirar senzillament, passivament, en el bon sentit de la paraula, el medi natural o urbà. Es tracta d'una relació primària amb el lloc, amb l'hàbitat.

El segon nivell de relació són els actes cívics, com ara la celebració de les festes populars. La diada de Sant Jordi, l'Onze de Setembre, les fires de Santa Llúcia, el Carnestoltes, les festes majors, la Patum de Berga o les ballades de sardanes són actes arrelats a la tradició popular, que expressen la connexió i identificació de les persones amb un marc antropològic específic i singular. Per això l'autoritarisme franquista els prohibí o desvirtuà. Aquesta mena d'actes, la fira o la festa, serveixen per identificar una col·lectivitat als ulls dels de fora.

Hi ha un altre nivell de relació, que es palesa quan la multitud es congrega en un espectacle esportiu o cultural, ja sigui en allau o en grups reduïts. Els grans espectacles esportius (futbol, curses cíclics, la París-Dakar), els grans concerts de rock o dels cantants d'èxit: han de pagar el preu d'una entrada, sovint han de desplaçar-se des de lluny. Hi intervé més, doncs, la voluntat. L'individu creu que el sacrifici del desplaçament i de les incomoditats són compensats pel plaer de sentir el seu cantant preferit o de contemplar el seu equip. La gent es mou per esbarjo, sí, però també per passió, per adhesió, moltes vegades incondicional. Hom necessita d'aquests actes per trencar la monotonia del treball, de la vida diària.

Hi ha també els actes culturals més reduïts, que sovint no apleguen tanta gentada: el teatre, el cinema, els concerts de música, les exposicions, les conferències, les taules rodones. En aquests casos cal seleccionar molt més. S'ha de mirar primer una cartellera, informar-se prèviament, en tot cas. L'individu ha de tenir una formació que li ha costat, més o menys, un cert esforç, i que li provoca un determinat interès, una curiositat. En aquest cas, els grups tal vegada siguin més limitats, però esdevenen molt més actius. Són els qui reben la cultura que produeix el país (en un sentit més especialitzat) i, per tant, els qui la fan possible. Són els consumidors més àvids de llibres, discos i publicacions periòdiques, i ho fan per estar ben informats.

I, finalment, hi ha la gernació que assisteix als actes polítics (o ideològicopolítics) i sindical-reivindicatius. Són els qui actuen amb un nivell més actiu de consciència cívica, col·lectiva i de civilització. Ací s'hi inclouen des de les manifestacions (polítiques i sindicals) o els mítings i debats electorals fins a les misses (actes lligats a una concepció del món i de la vida) i la rebuda multitudinària del papa de Roma. Aquests actes expressen el pluralisme de la societat, i malament rai quan només se'n fan d'un sol color. Com més actes polítics, més capacitat té una societat d'expressar idees noves, més sap cap a on vol anar. Aquests actes són el termòmetre que mesura la bona (o la mala) salut social.

Ara: el que és més interessant a la Catalunya dels nostres dies, és que la multitud cada cop més es resisteix a restar en un sol nivell. Tot al contrari. Els nostres ciutadans cada cop tendeixen més a integrar-se en tota mena de gernació. Són capaços de passejar i prendre el sol tranquil·lament, participar a les festes populars, anar al futbol o a un concert de rock, veure la darrera pel·lícula, visitar un museu, manifestar-se el Primer de maig o anar a escoltar un col·loqui sobre l'Europa del 92. Tot alhora. Això és fantàstic! Si el país progressa a aquest ritme d'enriquiments múltiples i simultanis, realment el futur és imprevisible.

¿Es possible una vaga general —com la del 14-D— sense hegemonia?

La vaga general del 14 de desembre de 1988 és, entre altres coses, una prova contundent —¿definitiva?— que els valors culturals de la dreta (l'individualisme, el corporativisme, el culte a la desigualtat, la insolidaritat, la violència, la por) no són socialment hegemònics. La vaga hauria estat impossible si la nostra societat, en el seu conjunt, no hagués estat penetrada, capilarmenent, si es vol, ambigüament fins i tot, pels valors ètics i per la cultura de l'esquerra. Hi ha diverses hipòtesis sobre l'hegemonia, ara i aquí. Des de Nous Horitzons ens n'hem fet ressò en diversos moments (vegeu un «estat de la qüestió» als núms. 93 i 104). Ara tenim una resposta clara, global: no hi ha vaga general sense hegemonia dels valors de la solidaritat.

El mercat polític no és lliure

Aquesta resposta clara no és electoral. Les eleccions responen a d'altres mecanismes. El mercat polític s'assembla cada cop més al mercat de béns i serveis. L'oligopolització del mercat polític fa que cada cop sigui menys transparent, menys permeable, menys lliure. Si el mercat polític és dominat per dues empreses, les diferències existents a priori entre ambdues tendeixen a diluir-se, car totes dues volen «robar» vots a l'altra. Si el mercat polític no és un mercat lliure, competitiu, les forces profundes de la societat afloren un xic per tot arreu. De vegades, un dia, esplèndidament; en forma d'una vaga sense parió (però amb un antecedent clar: la vaga del 20 de juny de 1985).

Perdre o guanyar

Ens interessen, és clar, moltíssim, els resultats electorals. Però ens interessa, sobretot, quina política es fa, i amb quins homes. Gregori López Raimundo ho diu així tot responenent a un periodista: «Els comunistes no hem perdut, perquè una bona part d'allò que proposàvem en la lluita contra el franquisme —la democràcia, la llibertat— és avui patrimoni d'Espan-

ya. I, en un altre pla, fa 50 anys no hi havia seguretat social enlloc d'Europa ni vacances pagades ni el vot de les dones, per exemple. Tot això són victòries. No només meves, però, també meves».

La Generalitat i els comunistes

Avui mateix, el govern de la Generalitat, que és un govern de coalició entre, en termes europeus, liberals i democratacristians, utilitza sovint les idees i els homes i les dones que se situen dins del moviment comunista català. N'hi ha prou en fullejar les revistes que publiquen els diferents departaments de la Generalitat (Cultura, Món laboral, Autonomies, Apunts, Geografia, De museus, etcètera), passar la vista pels catàlegs de les exposicions que organitza la Generalitat (com la dedicada al Mil·lenari), assistir a congressos tan «oficials» com el de la dona (en el qual les ponents foren Marina Subirats, Montserrat Avilés, Magda Oranich i Mary Nash), seguir pels diaris quina ha estat la sortida a la crisi de la Fundació Teatre Lliure, o els nomenaments a la direcció de l'Escola de policia, o l'evolució de l'opinió sobre la província única, la regió I, etcètera, etcètera.

6 interrogants

I, viceversa: ¿quina política ha fet —està fent— el PSOE amb la seva majoria absoluta? ¿Qui, dins l'arc parlamentari, va donar suport al govern González en les primeres legislatives, i de qui rep ajuts (enverinats?) avui per arraulir els sindicats —la societat— contra la paret? ¿De què serveix un bon programa, uns grans resultats electorals, la majoria parlamentària si, després, la política real duta a terme és exactament la contrària? ¿A qui servirà que RTVE (Solana/Sopena) torni a guanyar les eleccions? ¿No és més important la política de cada dia: el teatre que ens fan, la policia que tindrem, el tipus d'acció sindical, l'educació de les dones, el sentit d'un Mil·lenari, l'ordenació d'un territori? ¿De qui és, doncs, l'hegemonia?

Espectacles pre-primaverals

Francesc Rodon

No li mancava raó a la velleta del conte quan exclamava que no li agradaria morir-se mai perquè la vida li oferia cada dia un espectacle diferent i, fins i tot, inesperat. L'espectacle —el trist espectacle— que el país, el d'aquí i el de més enllà, ofereix aquests dies és, com diria un castís, per sucar-hi pa. No podria ser d'altra manera. Des de la mort i soterrament de Salvador Dalí, afegint-hi l'afer del testament, fins a les fotografies —amb pèls i senyals per deixar-ho ben clar— d'aquesta gent que s'anomena amb bàrbara llengua jet society, passant per l'inflor i la fatuïtat de dos altíssims personatges polítics —un d'ells des de la tribuna de la discussió de l'Estat de la Nació i l'altre sortint per les pantalles de la tan nostra TV3—, n'hi ha perquè ens caigui la cara de vergonya. Sembla allò de veure qui la fa més grossa. Quan aquestes ratlles surtin al carrer, tot això haurà passat, però no cal amoïnar-se, tindrem nous i encara més obscens —malgrat l'etimologia— espectacles. I tot s'hi barreja, en un poti-poti vastíssim per confrontar tot el personal que no sap, ja, si el pixar fora de test és un acte de reafirmació patriòtica o si ensenyar descaradament les vergonyes té un rerafons polític amb conseqüències que van més enllà de les xafarderies d'una púrria desvagada i inútil. Quan temps era temps, creïem que l'arribada d'aires nous, després del llarg malson d'oprobri i infàmia tan ignominiosament oblidat per molts, ens porteria un canvi fonamental en molts aspectes. I sense voler anar massa luny i per tocar dos temes que toquen de ple la parafernàlia d'espectacles indignes a tort i a dret,

ensem només en el futbol i en les anomenades revistes del cor. Càndidament pensàvem que un i les altres ocuparien el lloc que es mereixien: un esport —massa escenificat— apte per sortir de casa algun diumenge i que les grans tirades d'aquelles revistes declinarien espectacularment. I, com tantes altres coses, tot ha anat a l'inrevés. Ho veiem en les eleccions presidencials d'un club, amb la presència de sinistres personatges i un joc gens amagat darrere d'uns transparents cortinatges. Les altres, no han fet més que créixer amb torna i tot. I en aquests dos àmbits, s'hi mouen milions i més milions de pessetes. ¿Queda lloc per alguna esperança?

Quin trist i indecent espectacle! Un rere l'altre. I mentrestant, bosses de pobresa, brots de racisme, prepotència d'uns i altres... I volem creure encara, malgrat tot, en les paraules d'Antonio Machado —mort a Colliure ara fa cinquanta anys— quan deia: «Veo con entera claridad que el socialismo, en cuanto supone una manera de convivencia humana basada en el trabajo, en la igualdad de los medios concedidos a todos para realizarlo, y en la abolición de los privilegios de clase, es una etapa inexcusable en el camino de la justicia; veo claramente que ésa es la gran experiencia humana de nuestros días, a que todos de algún modo debemos contribuir».

Queda encara alguna esperança? I a la perifèria, lluny de la cada vegada més oblidada Rosa de Foc i més 92, ha florit la mimosa i ens arribarà, com cada any, la primavera.

Desè aniversari

Amnèsia amb Coca-Cola

Josep-Lluís Alienxa

Qui perd els orígens perd la identitat. ¿Te'n recordes com aplaudies quan Raimon feia aquesta declaració de principis amb la seva veu sovint segrestada? Tu també et senties Raimon quan cantava jo vinc d'un silenci antic i molt llarg. ¿T'adones amic, t'adones company, què el proppassat mes de gener es van complir cinquanta anys de l'entrada de les tropes franquistes a Barcelona? ¿T'adones amic, t'adones company, que al febrer va fer cinquanta anys de Companys i molt més? Tornarem a lluitar, tornarem a vèncer, pensarien amb més voluntat que optimisme. Fa cinquanta anys, miraven enrere per no perdre la memòria de l'esperança. Cinquanta anys després ha vençut l'oblit. S'ha volgut fer taula rasa i partir de zero per arribar a un dubtós infinit d'encefalograma pla. Potser va començar tot amb la tosuderia de la pedagogia moderna per oblidar la llista dels reis gots i s'ha perdut pel camí la llista dels perdedors. El so del silenci de Simon & Garfunkel s'ha transformat en la memòria del silenci. ¿T'adones amic, t'adones company, que vens d'un silenci antic i vas a un altre silenci modern i més llarg? ¿Serà el present un entreacte de silencis passats i futurs?

¿Quién me ha robado el mes de Abril?, canta Joaquín Sabina per la FM. Potser has sentit malament i la cançó diu: ¿Quién nos ha robado la guerra civil? ¿Se t'haurà colat disfressada de Sida l'arterioesclerosi històrica? Aquesta és una malaltia on s'oblida allò que és pròxim i es recorda allò que és llunyà. T'han pispat de la cartera la memòria del pare i de l'avi. A canvi recordaràs per sempre els 1.000 anys. I si vols fugir del melic d'aquesta petita terra, la cosa més propera que podràs recordar és el semi-mil·lenni. El Cinquè Centenari. ¿T'adones amic, t'adones company, que de la teva memòria han esborrat el pretèrit imperfet? Tot són pretèrits perfets i gloriosos. El passat immediat és massa imperfet. La història s'escriu amb les majúscules perfectes i llunyanes. Carles III, 1492, 899. Però no 1939. És una història massa vella per als rockeros de la història i massa jove per restar lliure de sospita.

¿Te'n recordes amic, te'n recordes company, quan somniaves que algú t'explicaria una altra història que no fos allò d'Una, Grande y Libre? Hauràs d'esperar

COSTA

rar una nova reencarnació, quan els ossos dels afusellats no facin olor a mort propera. D'ací cinc-cents anys, quan l'any 1939 sigui un souvenir de viatge turístic per la història. Fins i tot, d'ací mil anys, quan a algú se li empeti de valorar no tan sol la tragèdia de la pèrdua d'una guerra, sinó la d'una llibertat a la qual no es volia posar fronteres. La Guerra Civil no ha existit ni tampoc la República. Eren una nit de reis inventada per la Pirenaica, perquè deixéssim la sabata de les manís i les vagues a la finestra. Ara ja ets gran, i ja no pots creure en aquestes coses. Ni tan sols et permetries un revival dels setanta. Et sentiries ridícul amb la trenca florida i els fulls ciclostilats esgrogueïts a la butxaca, amb el puny alçat mentre canten els Quilapayún, ja no cridaries merda amb el Quico, ni t'esgarriaries amb el Raimon ni agafaries el braç del teu costat per balancejar-te amb l'Estaca. Fins i tot El crepúsculo de las ideologías et sona a apartat del Programa 2000. ¿T'adones amic, t'adones company que aquest era un llibre d'un ministre franquista? Llavors mai no t'hauries imaginat que seria un precursor de «l'única política possible».

«Jo comprenc la traïció d'algú per salvar la seva vida, però el que mai no podré comprendre és la traïció d'algú per salvar la seva piscina», va dir l'Orson Welles durant la caça de bruixes de McCarthy. ¿Què han volgut salvar amb aquesta traïció a la memòria? Potser la memòria és un arma massa carregada de futur.

Algun dia, tu que vas emocionar-te amb l'Sting al concert d'Amnesty de solidaritats llunyanes en l'espai, hauràs de fer la teva llista de memòria desapareguda. La podries trobar a la cantonada, com un edifici que espera la rehabilitació. Potser hi hagi qui la plora amb el mateix dolor endormiscat que una mare de la plaça de Maig, que ja és àvia. Tot el que no és arqueologia romànica o imperial, són enderrocs. Si la memòria ha mort, ¿ha estat un homicidi o un accident? No busquis l'assassí. Oblidaries el seu nom. Val més pensar en el 92. Recordar el futur. Val més que et llencis a la nit de neó. Però quan tu assabories el cubata a l'Universitat; alhora que la Coca-Cola et bombollejava a la boca, feia cinquanta anys que algú sentia el soroll dels tancs als carrers i pensava que aquella nit podria durar per sempre.

Demanes un altra copa. Sona Rick Astley. No et desagrada. L'hauries odiat fa deu anys. Però deu anys poden ser deu segles. ¿T'adones company, t'adones amic, que estem contagiats de l'arterioesclerosi? Només els americans són capaços de traïcionar per una piscina. Nosaltres ho fem per un cubata a les fosques. La memòria és utopia xiruquera. L'amnèsia és el realisme del nostre pa i la nostra copa de cada dia.

Diu el mussol...

Sobre el periodisme polític

Ignasi Riera

Tinc la impressió creixent que, excepte la premsa de partit, tot és, avui dia, premsa de partit. M'explico: hi ha una tendència creixent a fer periodisme polític —especialment si es tracta de la problemàtica d'Espanya i de Catalunya— des dels apriorismes més o menys dogmàtics, més o menys clàssics que el lector ja acaba vinculant amb la capçalera de cada setmanari o de cada quotidià. S'imposa, com més va més, un periodisme interpretatiu, d'aplaudiments i de condemnes..., un periodisme que tendeix a «confirmar» («veus?, jo ja deia que...») i que es preocupa poc o no gens d'informar. L'experiència, en tot cas, de comprovar com queden a la premsa els debats i les marathonianes sessions parlamentàries del Parlament de Catalunya m'autoritzen a encetar aquesta reflexió.

Algun cop he dit que si el periodisme polític fos l'encarregat de gestionar —un temps— la secció d'esports... mai no sabríem el resultat de la travessa, molt menys les alineacions... i no res sobre els equips de segona. Sentiríem, això sí, parlar de Paco Buyo, que ara és el dolent preferent, de dos o tres entrenadors i de dos o tres fitxatges caríssims. I prou. És a dir: el periodisme esportiu provocaria les ires dels que volen, ells també, ser comentaristes de cafè o de taller o de bar nocturn o de transport públic o de reunió familiar. Si ara tanta gent es dedica a exercir les vint-i-quatre hores del dia de comentarista esportiu és perquè se sap segura amb la lletra petita, coneix un per un els noms d'un centenar de jugadors de primera i recorda amb precisió els resultats dels matxs anteriors. Ben al contrari, ¿qui pot saber què passa al Parlament o a les Corts si et limites a llegir els periodistes polítics?

No vull, amb això, criticar els meus amics i col·legues —capaços de suportar, estoics, pallisses immorals—, i honestíssims treballadors de la premsa, escrita o ràdio-televisiva. Quan fan aquest periodisme responen a una demanda del públic, compleixen amb el seu deure i amb allò que esperen d'ells els lectors. ¿Contradicció? No ho sé. Em temo, però, que les persones interessades en la cosa pública as-

piren a saber confirmades les seves adhesions, tant si són personals com si han arribat pel camí legítim del vot lliure. El polític viu condicionat per aquesta missió o per aquest encàrrec de l'elector, real o potencial. I sap que si repeteix la fórmula, si reacciona com el gos de Pavlov, si a més ho fa en la sintonia i amb l'èmfasi tradicionals... farà contents els seus superiors polítics i la base majoritària d'allò que representa. Això empeny, naturalment, cap al conservadorisme més dur, cap a l'esclerosi del pensament polític. Tant si es tracta de pensaments conservadors com si es tracta de pensaments renovadors. Allò que esquematitza és el sistema, no l'actitud ni l'orientació del pensament. (I molt menys les forces històrico-revolucionàries.)

En efecte: tinc la impressió que els temps de crisi empenyen cap al conservadorisme... tant si aquest és de dretes com si és d'esquerres. L'heterodòxia és una actitud mal vista, mal avaluada. Sol ser etiquetada de «joc intel·lectual». (I ja se sap que per als polítics la paraula «intel·lectual» put a desordre, a frivolitat, a privilegi de classe.) Si algun dia se t'acut dissentir, has begut oli. Creies que ningú no t'escoltava quan deies això o allò en un comentari radiofònic o en el curs d'una presentació de llibres, i t'assabentes que el polític local s'ha apressat a corregir-te o salvar l'ortodòxia: «no es deu haver expressat bé..., allò que ell de veritat volia dir era que...».

És un fenomen que s'estén com una taca d'oli. L'any passat van ser els desacords de la Maria Rúbies a CiU; enguany han estat els desacords de Pere Ayguadé al PSC... I no en dic d'altres. En cada cas (i també en els que no dic), ha reaparegut la figura del comissari polític, de la veu ortodoxa que ha posat els punts sobre les is. Per damunt de tot, es tracta de garantir la seguretat del lector-elector.

Cada cop més, la política catalana es fa sense referències estrictes a la realitat. Ens fixem únicament en les votacions finals i no en el procés anterior, d'informació, que és sempre el més ric. Tothom sap que—en un ajuntament o en un consell d'adminis-

tració o en un parlament— les coses importants ja arriben a la mise en scène final totalment pactades i pastades, que allò que interessa és el procés de debat anterior. Tothom ho sap... però poc ho practiquen. Vist des dels plens, la vida del Parlament català és decebedora, fins i tot humiliant. En canvi, puc assegurar que en la lletra petita de la vida parlamentària hi ha materials de primera que perme-

trien tant l'anàlisi del conservadorisme creixent d'una societat com la catalana com la detecció dels càncers i dels oasis d'aquesta societat. El dia a dia del Parlament és molt més important que l'estrena, feta per actors pèssims i sempre prèviament censurats. El periodisme polític pren aquestes sessions com la base del seu comentari sobre la política catalana. I així funciona...

BARCELONA HONORA JOAQUIM PUIG PIDEMUNT DONANT EL SEU NOM A UN CARRER

Joaquim Puig Pidemunt va néixer a Osor, comarca de La Selva, província de Girona, l'1 d'octubre del 1907.

Traslladat a Barcelona, als 13 anys va començar a treballar com aprenent de cambrer al cafè-restaurant «El Oro del Rhin», avui ja desaparegut.

Tot seguit va syndicar-se a la F.O.S.I.G. (Federació Obrera de Sindicats de la Indústria Gastronòmica), integrada a la U.G.T., on va desenvolupar diferents activitats fins arribar, més tard, a ser un dels dirigents.

Al formar-se un govern d'unitat a la Generalitat, el 1936, va ser vocal del Consell d'Economia d'aquell govern, en representació de la U.G.T.

Més tard i fins a l'acabament de la guerra fou Comissari Polític a diferents unitats militars.

Passat a França el 1939 va participar a la resistència contra els ocupants nazis i va ser membre de la Direcció del P.S.U.C. Entre altres activitats, va dirigir l'edició a França de «Treball», el periòdic del mateix P.S.U.C. En aquella etapa es deia «Jaume Serra».

El 1945 va tornar clandestinament a l'interior de Catalunya enviat per la Direcció del P.S.U.C. per reforçar la lluita clandestina. Formà part del nucli dirigent del mateix i fou director de «Treball» en la seva edició a Barcelona.

Va ser detingut el mes d'abril del 1947, amb el conjunt de companys coneguts com «el grup dels 80». El condemnaren a mort.

El 17 de febrer del 1949 fou afusellat al fatídic Camp de la Bota junt amb els companys Pere Valverde, Àngel Carrero i Numen Mestre.

Rendint homenatge a Joaquim Puig Pidemunt és a tots quatre que honorem, així com els milers d'antifranquistes caiguts en la lluita contra la dictadura i per la pau, la democràcia i les llibertats nacionals de Catalunya.

El P.S.U.C. demana als ciutadans i ciutadanes de Barcelona que assisteixin a la inauguració de la plaça donant el nom de Joaquim Puig Pidemunt al carrer del barri de ROQUETES que s'assenyala al pla adjunt:

DIVENDRES 17 FEBRER 1989
A LES 19,30 HORES
A LA CRUÏLLA DEL CARRER
D'ALMANSA I
LA VIA FAVÈNCIA

■ carrer que tindrà el nom de
Joaquim Puig Pidemunt

Una llei de salut i seguretat laboral

El retard en tota la legislació que afecta a les condicions de seguretat i salut en el treball és, cada dia que passa, més escandalós. Tot i constatant la referència del títol de la Llei General de Sanitat on es contempla la salut laboral com un sector específic, però integrat dins el concepte global de salut i sanitat, el fet avui és que no hem avançat ni un pam.

L'Ordenanza General de Seguridad e Higiene en el Trabajo (OGSHT), el Reglamento de Sustancias Tóxicas, Nocivas i Peligrosas i la regulació dels Servicios Médicos de Empresa són normes antiquades i preconstitucionals. El fet, però, és que aquesta «antiguitat» no és innòcua. Els treballadors suporten unes condicions de salubritat, higiene i seguretat en els llocs de treball que incideixen molt negativament en la seva salut.

Manta vegades hem esbombat aquest estat de coses lamentable, servint-nos sempre dels exemples més colpidors. Així, hem denunciat al Congrés dels Diputats la utilització de substàncies cancerígenes en tot el subsector del tèxtil-pell, segons la demostració fefaent que es desprèn d'un estudi realitzat a instàncies de CCOO de Mataró. Igualment, hem maldat per l'aplicació immediata a Espanya de totes les directives europees sobre Seguretat i Higiene en el Treball, ja que representen una major prevenció i protecció per als treballadors davant les substàncies nocives, tòxiques i perilloses. Mentre no es produeixi l'adequació normativa a la nostra legislació (la poden fer tant el govern de l'Estat, com el de la Generalitat) aquestes normes europees, molt més protectores per als treballadors, tan sols són aplicables en cas de reclamació individual. Fins ara ningú no s'ha sentit al·ludit, ni el govern de l'Estat ni la Generalitat.

També hem platejar al Congrés dels Diputats l'escàndol dels accidents de treball, especialment en el sector de la construcció. L'increment de sinistres, incloent-hi els mortals, és realment esgarrifós. Els nivells d'inseguretat en què es treballa en aquest sector és preocupant. La impunitat de moviments de contractistes i subcontractistes ratlla la immoralitat.

Assolir unes condicions de treball de seguretat òptimes, i de salut, esdevé, avui, un element essencial per dur a terme una política de progrés que vulgui fer del treball, no una ocupació penosa però necessària, sinó ans al contrari, convertir el treball, el seu ambient i la seva cultura, en un factor més de prevenció de riscos, de promoció de la salut.

La nova cultura del treball, doncs, ha de situar els seus aspectes racionalitzadors, saludables i salutífers al bell mig de la proposta de transformació de les condicions de treball, de les relacions de producció.

Tenint en compte aquells antecedents i aquestes consideracions, hem decidit, junt a CCOO, superar l'etapa de la mera denúncia per passar a les propostes concretes i constructives. El ministre de Treball i Seguretat Social és incapaç de complir les promeses i elaborar i aprovar una Llei general de seguretat i salut laboral, tal com va prometre ara fa un any.

Mentrestant, la Generalitat tampoc no demostra preocupació per aquesta qüestió. En aquestes condicions IU-IC, recollint tot el treball i l'experiència dels gabinets de Seguretat i Higiene de la CONC i de CCOO ha elaborat i presentat davant del Congrés dels Diputats dues importants Proposicions de Llei:

- Ley de Servicios de Salud en el Trabajo.
- Ley de Salud y Seguridad Laboral.

Contribuïm així, des del nostre camp de treball específic —el parlamentari— a fer avançar les posicions d'aquesta nova demanda social i sindical: canviar la cultura del treball, fer del treball un nou centre que irradiï innovacions i propostes per al progrés i la solidaritat. Ara també en el terreny de la salut. Des de sempre, tant per vocació com per necessitat en tots els terrenys, especialment en el de les relacions de producció.

La vaga de desembre: un gran èxit català

Ara per ara, la recerca de Robert Fishman sobre el moviment obrer (i el sindicalisme) a l'Espanya de la transició és un punt de partida obligat. Realitzada el 1981, basada en 324 llargues entrevistes a dirigents sindicals de fàbrica (que exclouen els aparells i les cúpules sindicals), els seus resultats il·luminen, de manera que potser sorprendrà algú, la vaga de desembre. La recerca se centrava en dirigents de CCOO i d'UGT, de Barcelona i de Madrid. Possiblement l'anàlisi del que Fishman en diu «valoració del sistema econòmic» i «valoració del sistema polític» és, a ulls d'ara, la més suggerent. Simplificant, les dades són aquestes.

1. Valoració del sistema econòmic

	CCOO		UGT	
	B	M	B	M
Just	2	1	3	2
Ni just, ni injust	5	7	6	17
Bastant just	32	45	40	60
Molt injust	61	47	51	21
Percentatges. B = Barcelona. M = Madrid				

Els sindicalistes catalans (tant els de CCOO com els d'UGT, però més els primers) valoren més negativament el sistema econòmic que els madrilenys. Hi ha, matisadament, més diferències entre Madrid i Barcelona que no pas entre CCOO i UGT.

1. Valoració del sistema econòmic

	CCOO		UGT	
	B	M	B	M
Just	20	26	20	36
Ni just, ni injust	32	25	37	34
Bastant just	29	33	34	30
Molt injust	18	13	6	0
Percentatges. B = Barcelona. M = Madrid				

Font: «Revista española de investigaciones sociològiques», núm. 26.

El refús —la consideració de «molt injust»— dels sindicalistes catalans del sistema econòmic no té traducció en el terreny polític. El sistema polític (la democràcia) és més valorat que el sistema econòmic (el capitalisme). Si bé, aquí la diferència entre CCOO i UGT és més significativa que entre Barcelona i Madrid, el que cal subratllar és que, a Catalunya, la diferent valoració entre sistema econòmic i sistema po-

lític és més agreujada que a Madrid (d'ací el major arrelament a Catalunya del que un periodista en va dir un dia eurocomunisme).

La vaga de desembre ha estat un gran èxit del sistema polític democràtic (valorat positivament en conjunt pels sindicalistes catalans) i ha estat, també, una gran acció destinada a modificar un sistema econòmic considerat injust. Aquesta duplicitat respon a la definició que dóna R. Fishman de l'opció majoritària del sindicalisme català actual. La vaga ha estat un èxit, sí. Però, atesa l'orientació que ha tingut, es pot dir que ha estat un gran èxit del model català.

Més Marx que mai (2)

En català, més Marx que mai, dèiem al núm. 168 de *Nous Horitzons*. En xifres: 2.400 pàgines, entre 1926 i 1983, 2.500 més entre 1984 i 1988. També més Marx que mai en castellà, naturalment. Exemples esparços i recents: Karl Marx: *Escrits sobre Epicuro* (crítica); Jacobo Muñoz: *Marx, Antologia* (Península), Laurence Krader: *Los apuntes etnológicos de Karl Marx* (Siglo XXI), K. Marx/F. Engels: *Sobre prensa, periodismo y comunicación* (Taurus), *La ideología alemana* (L'eina), Isaiah Berlin: *Karl Marx* (Alianza), etcètera, etcètera.

Santa Coloma de Gramenet

Quan cinc anys enrere Maria Esbert va titular una breu nota «De Reus a Santa Coloma» (*Nous Horitzons*, núm. 88), l'encertava sense endevinar-la. Avui, venia a dir, l'impuls sense fi de la Catalunya del progrés (Reus, per exemple) enllaça amb l'empenta tossuda de la Catalunya de demà (Santa Coloma, per exemple). L'experiència política positiva narrada per Francesc Obon al darrer *Nous Horitzons* (núm. 111), és una experiència que té lloc a Santa Coloma. Aquest curs, per exemple, Obon i companyia s'enfilen a estudiar —sí: a estudiar— la Revolució francesa. És a dir: el teló amunt dels temps moderns. Amb tots els actors, ja, a l'escenari. A Santa Coloma.

Cartellera «Túria»

Fa vint-i-cinc anys que nasqué a València un setmanari de petit format (12×16'5 cm, 85 pta.) destinat a tenir un èxit extraordinari: la cartellera *Túria*. Aviat, el seu lema fou «Tots els Marx estan d'acord». Avui, continua essent una revista modèlica. Amb editorials, notes, espectacles recomanats, crítica, cartes al director, dibuixos («El jutge»), necrològiques imaginàries (al núm. 1.298, 11 desembre, la de l'Alfonso Guerra), la secció «Callar per no parlar» d'Isa Tròlec, entrevistes, la programació de televisió, «Societat», mots encreuats (Horitzontals: 1. Inflamats d'ira (els del PSOE, pel 14-D), 2. Vaig anar, a la manera valenciana. Allò que caga Melcior, 3. Amalgama. 4. Trepitjada. Colló...). etcètera. Tot sense embuts, sense pèls a la llengua, sense demagògia. I quinze mil exemplars cada setmana. Gramsci, que debutà com a crític teatral, s'hagués entusiasmat amb la cartellera *Túria*.

«Nuestra bandera», nostra

Nou director de *Nuestra bandera*: el metge valencià Pere Marset, professor de la Universitat de Múrcia. Nou sots-director: l'economista català Salvador Jové. Al primer número de la nova etapa —el 144— hi escriuen col·laboradors habituals de *Nous Horitzons*: Josep Lluís López Bulla, Gregori López Raimundo, Rafael Ribó, Ramon Espasa. Exportem? Sí, però també ens cal importar. Demanarem a Marset i a Jové articles per a *Nous Horitzons*...

«Nous Horitzons» a Palau

Deixant de banda les exposicions, l'acte amb més èxit de públic ideat per *Nous Horitzons* ha estat la presentació pública del llibre *Escrits*, de Gregori López Raimundo, al saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat de Catalunya. Divendres 3 de febrer, a dos quarts de vuit del vespre, unes set o vuit-centes persones s'aplegaren per a homenatjar en Gregori. Parlaren: en nom de *Nous Horitzons*, Ramon Espasa (el text de la seva intervenció ha estat publicat al núm. 843 de *Treball*); en nom de la ciutat, l'al-

Leandre Colomer

Leandre Colomer ha mort. Voluntàriament. (Però existeix la voluntat en certs moments?). I Leandre Colomer era partidari de la vida. Tenia tres fills, i havia fet néixer iniciatives que tenien en comú una cosa: la gosadia, l'atreviment. Leo s'havia atrevit a inventar la revista (i les edicions) L'Avenç, s'havia atrevit a estudiar Joan Comorera i a publicar-ne amb naturalitat textos; ideà l'Arxiu Històric del PSUC, i un magazine, en català, per al gran públic, Crònica. Va convèncer Pierre Vilar d'escriure la introducció general a una història dels Països Catalans que havia de publicar Ketres Editora. És un text magnífic, que no ha estat publicat fins molt més tard (dins DD.AA.: Els valencians davant la qüestió nacional, d'Edicions Tres i Quatre).

Leandre Colomer ha tingut un paper decisiu en la definició de Nous Horitzons. Fou l'impulsor del nou format i el nou disseny de la revista. A contra-corrent, amb tossuderia. I aquest atreviment —convertir Nous Horitzons en una revista com les altres— ha estat, és clar, decisiu per a la continuïtat de la revista.

Colomer, amb el pseudònim de «Josep Broç», va escriure —als 24 anys!— un article-clau: «Quaranta anys de lluita pel socialisme. Aniversari del PSUC» (Universitat, any 18, núm 11, maig 1976). I l'any següent publicà: Joan Comorera: socialisme i qüestió nacional (Barcelona, Editorial Undarius, 1977).

Va seguir, amb la seva mitja rialla, el 8è Congrés del PSUC i va passar la nit de cap d'any amb la gent de Nous Horitzons. I punt.

calde Maragall (que assenyalà el caràcter anticipatori de les idees sobre política internacional dels articles de Gregori); i, en nom del govern de la Generalitat, el president Pujol que, per fi, reconegué que la idea «Catalunya, un sol poble» no era seva: era de Gregori López Raimundo. En la seva intervenció, en Gregori subratllà el caràcter dels seus escrits: l'assaig de configurar, pas a pas, matís a matís, el pensament i l'acció política del PSUC.

Iris Zaida

La teoria dels jocs

De com partint de la brisca es pot arribar al comunisme (*)

Alexandre Boviatsis

Parlarem ací del pòquer, de la brisca i del joc d'escacs. I, a més a més, de Pascal, Condorcet i Edgar A. Poe. Finalment, evocarem alguns problemes de la lluita comunista vers la futura societat i de la dialèctica de l'individual i del col·lectiu.

¿Quin és el denominador comú? Ací, la teoria matemàtica dels jocs. Si hom ressegueix la literatura sobre el tema, sovint topa amb els mateixos mots: estratègia, planificació, mesura d'utilitat de les eleccions, interès general, mercat i centralització, decisió col·lectiva, funció racionalitzadora de l'Estat, prospectiva, etcètera. Ja es veu que alguns comportaments comuns enllacen tots aquests temes.

La teoria dels jocs és una branca de la matemàtica, encara molt jove, lligada a la recerca operativa (1) i a la «matemàtica de la decisió». Sorgida a partir de reflexions sobre el pòquer i el *bridge*, pretén modelar les estructures i els processos dels jocs. «Es dedica especialment a les situacions en què diverses persones han de prendre decisions de les quals depèn un resultat que els afecta [quan la dificultat va lligada] a la presència de diversos centres de decisió» (2).

D'entre la matemàtica de la incertesa, la teoria dels jocs es diferencia de les altres teories perquè no estudia els problemes de la decisió enfront de l'atzar o en una situació complexa, sinó més aviat els problemes de les decisions col·lectives o bé els que se situen enfront de la voluntat dels altres. Joc de miralls, reflexió infinita que trenca l'ordenament matemàtic: la decisió del jugador ha de tenir en compte que el seu propi càlcul serà considerat per l'adversari.

Pascal ja havia enfocat aquest problema en «*règle des partis*». En 1712 el matemàtic Monfort plantejava al cèlebre Bernouilli una endevinalla algebràica sobre l'estudi dels casos en què «dues persones, per exemple, comparteixen un assumpte i cadascuna d'elles vol resoldre'l a partir de la conducta de l'al-

tra» (3). Més tard, Edgar A. Poe, a *La carta robada*, descriu per boca de l'astut Dupin les angoixes i els culs-de-sac del joc de parells i senars.

Bo i distingint entre jocs de lluita i de cooperació; ocupant-se del dual (joc de dues persones de suma nul·la; és a dir, on l'un guanya allò que l'altre perd); tractant jocs de nombrosos participants i dels problemes d'aliances i de repartiment, de tractes i de decisió col·lectiva, la teoria fou creada per Von Neumann i Morgenstern, amb el famós llibre, del 1944, *Teoria dels jocs i comportament econòmic* (4). Von Neumann, amb el seu teorema fonamental sobre el duel, assegurava per a cada jugador l'existència d'una estratègia òptima. Siguin quins siguin els «cops» de l'altre, si adopta aquesta estratègia prudent li és garantit un guany precís. Quan les estratègies òptimes dels diferents jugadors poden coincidir, formen la «solució del joc». En el cas dual, existeix la solució. Les «esperances» dels jugadors són iguals i la parella de les estratègies òptimes formen un «equilibri».

Amb el títol de *La théorie des jeux: une politique imaginaire* (5), el nostre company Michel Plon, en un brillant petit llibre, ataca vigorosament aquesta teoria. Per a ell, es tracta «d'un dels productes més acabats de la ideologia neopositivista, filosofia de la burgesia arribada a l'estadi de l'imperialisme». Hom hi denuncia una preocupació, sempre la mateixa des de Leibniz fins a Von Neumann passant per Condorcet, ja sigui tractant de matematitzar els «assump-tes civils», ja sigui tractant de traçar la corba d'una producció econòmica òptima: la preocupació de «calcular la política». No el seguirem en el seu refús sistemàtic d'una preocupació així. Però donem la paraula a Elisabeth Roudinesco que en el seu llibre *Pour une politique de la psychanalyse* (6) interpreta fidelment el projecte de Michel Plon. «Ensenya que la teoria dels jocs fou un model exemplar d'apropiació de la política per part de la psicologia. La burgesia tempta de menar les seves lluites amb l'ajut d'una

“ciència política” que, recolzada en un model de jocs de dos adversaris, transforma la lluita de classes en un duel psicològic. La simetria imaginària col·locada entre dos subjectes encobreix, en una dialèctica del subjecte envers l'altre, (...) la realitat dissimètrica dels antagonismes de classe i permet de copsar-los en termes de conflictes i de grups.»

Els qui es reclamen del marxisme són diversos. Les qüestions són múltiples i es distribueixen a diferents nivells: matemàtic, econòmic-polític, filosòfic. ¿La teoria dels jocs és veritablement científica? ¿És alguna cosa més que una simple vestimenta en termes matemàtics, sense valor real, de les ideologies de l'economia burgesa clàssica o neoclàssica? Hi ha un segon tipus de qüestions: pel que fa a l'estadi actual, ¿és possible desenvolupar la teoria dels jocs sobre bases teòriques eventualment més sanes? ¿Podrà desenvolupar un paper pràctic, amb totes les altres matemàtiques de la decisió, en la futura planificació democràtica? ¿I per a l'organització i el control de la producció i de la distribució en una societat socialista? Finalment, unes darreres preguntes, d'ordre més filosòfic; si s'admet el caràcter científic d'aquesta teoria, ¿podem aportar alguna cosa a les categories de la dialèctica? ¿Podem ajudar els marxistes a conceptualitzar millor problemes filosòfics, com ara els de la relació entre àmbit «individual» i àmbit «col·lectiu»? La matemàtica del joc i la deliberació.

Michel Plon respon que no a totes aquestes qüestions, quan n'accepta els termes. D'altres comunistes —és el meu cas— respondran que sí. Per a Philippe Cazelle (7), criticat violentament per Michel Plon, la futura «ciència de les decisions» estarà com un peix a l'aigua en la societat comunista. Segons ell, «arribada a la maduresa, sota les formes que encara no imaginem, serà la ciència d'una humanitat més lliure, més conscient, més senyora del seu destí. Marcarà profundament el comunisme» (7).

La teoria dels «jocs»

La teoria dels jocs fou engendrada, certament, sota foscos auspicis. De moment, és innegable, està molt marcada per la identitat entre la tria, la llibertat i la propietat. Tots els comunistes coincideixen a denunciar els usos que en fa la ideologia capitalista. Fou requisada per l'economia neoclàssica que entenia que el mode de producció capitalista era l'únic coherent. Permetia un comportament econòmic racional els «agents socials» (empresaris individuals, «actors» del consum) els fins particulars dels quals s'harmonitzarien, es retrobarien o es compensarien en un equilibri general. L'agregació de les preferències per-

metria, també, una «funció de benestar col·lectiu». El marginalisme, que estudia particularment l'efecte de la relació de l'oferta i la demanda en la formació del preu de les mercaderies, defineix l'economia com «la ciència que estudia el comportament humà com una relació entre fins i mitjans escassos (...)» (8). Definint-se com a «praxeologia», com a ciència de l'acció racional que regula l'adequació entre un objectiu i els camins per assolir-lo, les teories matemàtiques de la decisió han fornint evidentment un embolcall preciós per a aquestes ideologies. El capitalisme és, ja es veu, el millor dels móns possibles. Així els ha anat a les «robinsonades», ridiculitzades, ja, per Marx i Engels. Tots els marxistes estaran ben d'acord amb Plon a refusar la més mínima concessió davant de tota concepció «agregativa» de l'entitat societat. Una classe social no és la reunió dels individus que la componen.

Michel Plon, en els primers capítols del seu llibre, denuncia amb talent aquests actes de naixença. Va més lluny. S'aferra a demostrar la invalidesa matemàtica de la teoria dels jocs. Von Neumann, fem-ho notar, fou un dels matemàtics més grans d'aquest segle i el seu prestigi és immens entre els matemàtics. Per a la gran majoria d'ells, la teoria dels jocs és una branca, indubtablement no decisiva, però formant-ne part, de les matemàtiques. No sense valentia, Plon refusa qualsevol argument d'autoritat. Els seus retrets són, sovint, pertinents per acusar el «doble joc matemàtic» revelador, segons ell, de la superxeria. Denuncia la definició de Von Neumann de l'objecte matemàtic «jugador», la qual cosa revelaria consideracions *extra*-matemàtiques i necessària, per poder funcionar, la intervenció exterior de supòsits psicològics. Crec que la seva anàlisi, sovint molt refinada, no és, no obstant això, suficient. Sobretot, quan, a partir d'una realitat física o social, el matemàtic construeix un model, acumula els axiomes susceptibles d'encerclar cada vegada millor un funcionament condensat i abstracte del fenomen que vol estudiar. No per descriure, sinó per formalitzar, per situar en matemàtica. Cada axioma afegit és independent dels que el precedeixen; ja que sinó, no aportaria res. Referit al sistema format pels axiomes a què s'uneix, la seva incorporació és, per tant una, operació *extra*, que té la seva raó de ser en les subjeccions de la fidelitat als mecanismes que hom vol esquematitzar. Dit d'una altra manera, els procediments de la modelació matemàtica no són pròpiament matemàtics.

Matematitzacions

Michel Plon s'inscriu en el comportament de l'epistemologia (9) de Pierre Reymond (10). Amb ell,

reconeix que les matemàtiques són una ciència, «i fa la distinció en el mateix text de les matemàtiques entre el nivell matemàtic —funcionant com a nivell teòric— i el nivell matematitzat —funcionant com a realitat—, distinció fonamentada en el reconeixement de l'especificitat de la ciència matemàtica, en la mesura que s'estudia ella mateixa com a objecte, a diferents nivells». És enmig del garbull d'aquestes tesis que Plon posa a prova els mètodes de Von Neumann. Però, ¿és que les teories de Pierre Raymond han estat tan contrastades que proporcionen un criteri de pertinença o no al continent matemàtic? Molt seductores, tenen el mèrit incontestable de subratllar el caràcter *experimental* de la ciència matemàtica. Mostren allò que ha viscut la recerca, on les matemàtiques, objecte del seu estudi, sembla que es nodreixen d'elles mateixes. Per tant, es tracta, en un cert sentit, d'una ciència de la natura. La matematització, aquesta abstracció particular que permet el càlcul, fonamenta diversos nivells. La matemàtica està formada de dominis en situació dual, i cadascun té una teoria en relació a un altre, que n'és, si es vol, el «matematitzat». Hom pot pensar que en el formidable moviment que anima les matemàtiques, plenes de contradiccions, que tenen llur pròpia història, una autonomia lògica, que reflecteixen per mil mediacions el moviment de les formes de la realitat material, canvien i s'intercanvien sense parar. Les opinions, aquí també, són ben diferents. Alguns fins i tot arriben a dir que la ciència matemàtica no és més que aquella porció de la dialèctica que forma part de l'ordre d'allò que és calculable. En tots els casos, tots els marxistes aprovaran Plon quan rebutja les concepcions que redueixen les matemàtiques a un llenguatge o a un simple instruments de les altres ciències.

Michel Plont reprèn tot seguit les anàlisis de Lacan sobre *La carta robada*. Ataca amb encert aquestes concepcions psicològiques de la inter-subjectivitat, que converteixen la relació entre dos individus singulars i concrets en un joc circular, en aquest «moviment vertiginós de la reproducció en mirall». ¿És que la teoria dels jocs està lligada orgànicament, irrevocablement, a aquesta psicologia? Plon denuncia en la matemàtica del duel «la primàcia dels dos jugadors sobre el sistema que els lliga». Si es donés el cas, li donaria l'aprovació. Però, per contra, no és el descobriment de les lleis que s'imposen als jugadors com una realitat forçada aportació essencial de Von Neumann? L'estratègia òptima d'un jugador dependrà únicament de les estructures formals del «joc» i no de l'estratègia de l'adversari en els atzars de la «partida» (11).

ECONOMIA BÀSICA

A LA

CASA ELIZALDE

(València 302, Barcelona)

FUNDADA MAIG 1975
MEMBRE DE LA FAVB

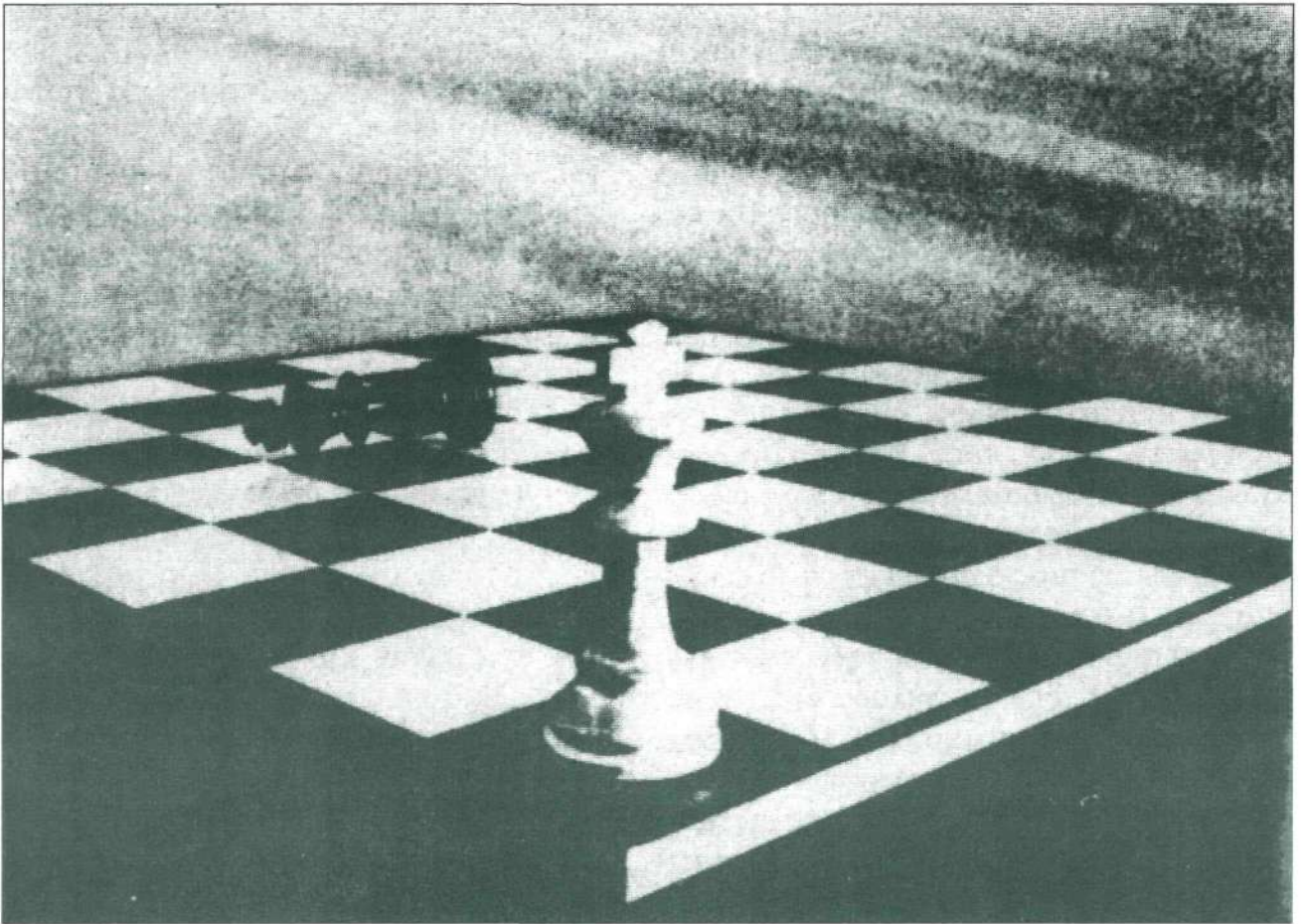
Programació i llibertat

Com a deixeble d'Althusser, que considera la filosofia com a «lluita de classes, en darrera instància, dins la teoria», Michel Plon, en el darrer capítol del seu llibre, apunta, sens dubte, a l'essencial del seu propòsit, més directament polític. Denuncia o, millor dit, empaita tota manifestació d'algun subjecte de la política. Només se'l pot seguir per rebutjar tota «personificació» del procés històric. Hom no pot parlar de «la» societat com si es tractés d'una totalitat que avança proveïda d'un cervell: l'Estat. Nosaltres mateixos hem confós durant massa temps racionalització i centralització, coordinació i estructura piramidal. Però no oblidem precisament les noves necessitats de la planificació! Quan evoca els canvis revolucionaris, Plon sembla desinteressar-se del desenvolupament i del capgirament de les forces productives. ¿És per aquesta raó que sembla indiferent als problemes de gestió, de previsió i de regulació de la futura societat democràtica? Tot i això, la realització social de la nova política econòmica anirà acompanyada de lligams inèdits entre racionalització i descentralització, entre la unitat global del pla i les intervencions sectorials. Les relacions entre «a dalt» i «a baix», entre el «vertical» i l'«horizontal» hauran de transformar-se radicalment. Els «contractes de pla» i la programació d'«accions multisectorials concertades», haurien de contribuir-hi. A escala de tota la vida social, superar la crisi de la productivitat del treball i aconseguir prou de pressa una reducció massiva dels costos, són els objectius que subratllen l'interès de nous instruments teòrics i pràctics. Enllestir una comptabilitat nacional que mesuri producció i consum en termes de *temps de treball social*, n'és un exemple. Per mesurar el cost social real de producció dels béns, els econòmetres soviètics fa temps que dels seus desitjos en deien «*cibernètica dels lligams retroactius*» (12). ¿Podrà veure el desenvolupament de noves matemàtiques de l'economia i de l'organització el socialisme francès? ¿Per què la teoria de les formes que sorgiren de la democràcia econòmica ha de prescindir de l'aportació eventual de la matemàtica?

Reflexió actual

Empaitant els subjectes de la política es pot oblidar l'individu singular. Michel Plon té raó quan combat les teories de la «bipolaritat», aquestes concepcions místicaes de la *parella* individu-societat, que els converteix en dos termes separats i en qüestions prèvies sobre les quals després caldria pensar l'articulació. Però no oblidem l'actual irrupció en l'escena política dels problemes de l'individu! La lluita revolucionària es fixa des d'ara, com a tasques pròximes, certes transformacions que els clàssics del marxisme sembla que reservaven a la llunyana societat socialista desenvolupada en transició vers el comunisme: fi de la relació d'exterioritat de l'Estat en relació al poble treballador, nous modes de treball i de vida, superació de la contradicció entre el gran conjunt urbà i la comunitat del camp. La marxa democràtica vers el socialisme coneixerà formes d'auto-organització social parcials, integrades amb agilitat a la gestió social a escala nacional. L'extensió d'una democràcia política, no únicament representativa, sinó també participativa, capgirarà les relacions entre el *microscòpic* i el *macroscòpic*, entre l'escala de les relacions individuals i la dels fenòmens socials de conjunt. Crec que es pot pensar que per als comunistes ha arribat el moment de revalorar de forma crítica i *moderna* el millor que hi ha dins el component *llibertari* de les tradicions revolucionàries dels pobles europeus.

El mateix passa amb problemes d'una gran actualitat política sobre els quals la filosofia marxista no seria capaç de refusar-ne l'examen. Aleshores no sabríem prohibir-li l'aportació de les diverses ciències. I, en particular, de la matemàtica, que es pot quarterejar, però que, situada també en el seu lloc, pot subministrar a les categories de la dialèctica nous materials. És una llàstima que Michel Plon no tracti aquestes qüestions. Em sembla, però, que hi trobo a faltar, sobretot, un dels grans problemes revolucionaris actuals: la llibertat.

NOTES

- (*) Traducció a cura de Francesc Artal.
- (1) La qual s'aplica, per exemple, a l'optimització en matèria de transports, gestió d'estocs, distribució, etc.
- (2) Vegeu l'article *Théorie des jeux*, a cura de Jean Bouzitat, dins l'*Encyclopedia Universalis*.
- (3) Carta de Montfort a Bernouilli, citada per Saint-Sernin: *Les mathématiques de la décision*, P.U.F.
- (4) *Theory of games and economical behavior*, Princeton University Press, 1944.
- (5) Editions Maspéro, collection «Algorithme».
- (6) Editions Maspéro, collection «Action poétique».
- (7) Article dins «Nouvelle critique», maig i juny de 1969.
- (8) A partir d'una fórmula de Jenkins, citada per Maurice Gaudelier a *Rationalité et irrationalité en économie*, Maspéro, 1968.
- (9) L'epistemologia és aquella part de la teoria que estudia els fonaments de les ciències, fa la crítica dels mètodes i de la producció dels conceptes.
- (10) Professor a l'Escola normal superior del carrer d'Ulm, Pierre Reymond dirigeix a Maspéro la col·lecció «Algorithme». Ha publicat *Le passage au matérialisme, L'histoire et les sciences. De la combinatoire aux probabilités, Philosophie et calcul de l'infini* i *Matérialisme dialectique et logique*. Ha col·laborat a «France nouvelle».
- (11) Cal distingir el *joc* (les regles del pòquer...) de la *partida* (el pòquer de dissabte passat).
- (12) Vegeu «Recherches internationales», núm. 47.

1. Valoració política dels Pressupostos generals de l'Estat

L'escenari macroeconòmic 1989-92 que s'adjunta als Pressupostos generals de l'Estat per a 1989 (PGE-89) és, tal vegada, més greu i rebutjable encara que els PGE. Si els objectius governamentals es complissin, l'atur tan sols es reduiria en 40.000 persones durant el proper any i la taxa d'atur se situaria en el 16% l'any 1992. Aquest és un futur que no podem acceptar i que, políticament, significa beneir la recuperació de les taxes de beneficis a compte de mantenir el grau diferencial de benestar social (sanitat, ensenyament, justícia, pensions i subsidis) i d'atur d'Espanya respecte als països de la CE. L'obsessió per reduir a zero el dèficit públic per al 1992 és l'expressió més evident de la política econòmica neoliberal d'aquest govern, que només entén una manera de creixement econòmic: aquella lligada a l'augment de les desigualtats i a les altes taxes de beneficis, sigui industrial, sigui especulatiu. La política de rendes, inflació i dèficit públic; la política de serveis públics i la política industrial són els quatre eixos bàsics que farem servir per a l'anàlisi política del PGE-89.

Política de rendes: 8,4 milions als PGE

La política de rendes ha estat desastrosa durant l'any 1988 per a tots els que perceben rendes i salaris dels PGE, que són uns 8,4 milions de persones (5,6 milions de pensionistes, 1,8 d'empleats públics, 1 milió beneficència, 420.000 parats amb subsidi). Els empleats públics obtingueren un augment del 4% i els pensionistes del 4,5%, però la revisió a l'alça de la previsió d'inflació del 3% al 5% (i que ben segur pot acabar amb un 5,5% a final d'any) ha estat un frau escandalós a aquest col·lectiu. Per recuperar aquest frau caldrien, aproximadament, 85.000 milions. És el que els sindicats UGT i CCOO n'han dit el «deute social» de 1988. Si s'ha canviat l'objectiu d'inflació, és clar que calia revisar les rendes fixades en funció d'aquell objectiu. De no fer-ho es produiria una estafa social, ja que el poder de compra s'ha reduït en dos punts per a tot aquest col·lectiu.

Per a l'any 89, la previsió sobre els increments salarials se situa en el 4%, més una zona addicional de 20.000 milions per als empleats públics i un 3,35% de mitjana per a les pensions. Tots dos aug-

ments, però, s'han lligat al deute social del 1988 i a la revisió d'inflació que en ser del 5% l'any 88, converteix la previsió del 3% per al 89, d'entrada, en un 3,8% d'interanual. No tenim cap garantia que durant el 89 aquest 3% sigui revisat per a les quotes més altes que allò pressupostat, el que representarà de nou pèrdua de poder adquisitiu.

De fet, amb aquesta política de rendes als PGE, el govern vol, limitant els ingressos dels vint milions de persones que depenen dels PGE, torpedinar la capacitat d'aconseguir millors salaris dels vuit milions de treballadors de la indústria i els serveis que sí poden negociar els salaris via convenis.

No es pot oblidar, a més, que el salari mínim interprofessional (SMI) ha sofert una pèrdua de poder adquisitiu del 15%, aproximadament, entre 1978-88 i que durant el període 1982-86 n'ha perdut un 6%. Això ha incidit negativament a l'hora de fixar els salaris, les pensions i els subsidis, d'una manera amagada però ben real.

Dèficit públic: petit

Estretament lligat a la política de rendes cal situar el tractament del dèficit públic i la política anti-inflacionària. Aquest govern, seguint les imposicions de la dreta i del monetarisme, ha fet de la reducció del dèficit un objectiu en si mateix.

La reducció a ultrança del dèficit (per al 1992 es vol que sigui zero) representa una opció política que impedirà recuperar el *diferencial social* que pateix Espanya respecte a la CE, en sous, pensions, serveis socials, i infraestructura de tota mena. Tot això quan el nostre dèficit públic, 3%/PIB el 1988, està per sota de la mitjana de la CE, que és del 4,5%. I molt per sota de països com Itàlia, que mostren un creixement tant o més sostingut que el nostre i, sobretot, que no pateixen el *diferencial social* que nosaltres arrosseguem. La despesa pública espanyola està encara uns 10 punts per sota de la mitjana europea, però l'obsessió del govern del PSOE pel dèficit pretén congelar la despesa pública en els propers anys a desgrat dels augments importants en els ingressos previstos (cotitzacions socials, fiscalitat). Dèficit públic sobre

una vaga general una vaga general una vaga

PIB: 87% = 5%; 88 = 3%; 89 = 2,7%. Rebutgem totalment aquesta retallada de la despesa social, que només té com a objectiu una frenètica obsessió per l'equilibri comptable del pressupost públic. Quan hi ha encara un diferencial social, aquesta obsessió només afavoreix les rendes del capital (industrial i especulatiu) i, a més, aprofundeix les desigualtats socials i la marginació (de 8 a 12 milions de persones es considera que viuen per sota dels límits de la pobresa).

Inflació: causes diverses

D'altra banda, el control de la inflació a partir d'unes certes quotes (5%) no es pot basar només en mesures monetaristes i de contenció salarial. Situar-se per sota del 5% vol dir aplicar altres mesures de política econòmica sobre la inflació subjacent. Cal actuar sobre l'estructura monopolista dels preus, la intermediació i la dependència tecnològica de l'estranger, en comptes de pretendre escanyar els salaris. A tot això, s'hi han de sumar uns interessos bancaris altíssims, que doblen la mitjana europea i són una causa important de les pressions inflacionistes. El dèficit comercial, agreujat per segon anys consecutiu, pressiona també, indirectament, sobre els preus. En aquestes condicions presentar els increments salarials com la primera amenaça per a la inflació és més que un error, representa una voluntat de confusió ideològica.

La creació d'ocupació i la reducció de l'atur són, òbviament, les grans perdedores d'aquesta política de contenció de la despesa pública. Als elevadíssims costos socials del 1982-87 (1.500.000 parats més) s'hi ha d'afegir l'increment de la precarietat en l'ocupació (el 1987 només el 5% dels nous llocs de treball creats foren fixos i el 22% del total de plantilles ja era eventual, alhora que la sinistralitat laboral assolía quotes alarmants).

A la voluntat de contenció de la despesa pública (per mor del dèficit públic) hi hem de sumar la inexistència de voluntat política de fer aflorar el frau fiscal, estimat avui en dos bilions de pessetes. En canvi, les transferències a empreses privades (que ara no es comptabilitzen com a dèficit com es fa quan es tracta de l'empresa pública) arriben a tres bilions de pessetes (i les despeses de defensa seran de 2,7 bilions el període 1989-93).

Serveis: el diferencial es manté

La política de serveis públics (justícia, sanitat, en-

senyament) encara que provoca alguns increments en la despesa de les respectives àrees, continua mantenint-se en un diferencial important respecte a la mitjana de la CE (despesa/respecte PIB). Això forma part d'aquell diferencial social que com a objectiu estratègic hauríem de proposar-nos superar. Les insuficiències de l'Administració de Justícia, els dèficits d'infraestructura de l'ensenyament i la manca de pressupost en tots els nivells i, especialment, l'increment de la població protegida per Sanitat, fa que el lleu augment de la despesa (pomposament anunciat pel govern) siguin absorbits immediatament per les demandes i les necessitats socials en les respectives àrees, encara avui no satisfetes. Es crea, ací, un cercle viciós que agreuja els desnivells socials en acudir a la justícia, l'educació i la salut; provocant, a més, una pressió directa (per les insuficiències) i indirecta (per la pressió ideològica) tendent a la privatització d'aquests serveis. D'aquesta manera, es potencia una sortida (la privada) que encara reforça més aquestes desigualtats.

Política industrial: «mans fora»

La política industrial governamental tendeix a transferir del govern a les empreses privades el sector industrial públic (reconversió, siderúrgia, drassanes, ara Maquinista i Ateinsa) quan la càrrega de treball (PTF, per exemple) és altíssima. En canvi, la nova tecnologia s'instal·la mitjançant els concursos d'equipament (Altshom i TAV), sense que el govern demostrí cap mena d'interès per mantenir una presència pública en aquests sectors industrials. Els elevats tipus d'interès ofeguen la petita i mitjana empresa industrial, cosa que només permet l'expansió de les grans multinacionals. Aquesta actitud de «mans fora» de la política industrial permet, alhora, que els grans grups financers internacionals obtinguin plusvàlues altíssimes en el sector industrial espanyol; que, si els convé, poden abandonar ràpidament.

L'augment de la despesa en carreteres i autovies és positiu, si bé cal assenyalar que l'acceleració del compromís de la despesa és més conseqüència de la pressió de la patronal de la construcció davant el 1992 que no pas conseqüència d'una política del govern tendent a superar els dèficits existents en infraestructura.

El dèficit de la balança comercial és tant el resultat de la compra de productes industrials acabats com de la compra de tecnologia. La tendència a augmentar el dèficit comercial ens situa de nou en un creixement dependent (de béns d'equipament i d'ener-

gia) i en un creixement especulatiu, estimulat pels alts tipus d'interès bancari.

El sistema de Seguretat Social per al 1989

Per valorar el pressupost del conjunt del sistema de la Seguretat Social, s'ha de partir de les premisses següents:

A. Després d'un cert creixement de la despesa de la Seguretat Social durant el període 1981-1986, que passà d'un 11,15% del PIB a un 12,94%, als anys 1987 i 1988 es produeix una inversió d'aquest procés de creixement, paral·lel al procés de desacceleració del reconeixement de noves pensions, que s'inicia a partir de 1985, en el qual es passa d'un creixement interanual de gairebé un 4% a un 0,35 el 1987.

B. En els últims anys s'ha anat consolidant la pràctica de pressupostar l'INSALUD per sota de les previsions de despesa real (especialment en la despesa de Farmàcia), cosa que provoca importants desviacions anuals.

C. L'àmbit de cobertura de l'INSALUD ha crescut sensiblement en els últims anys, passant de 32,5 milions de persones el 1982 a 38,9 milions a finals del 1987; és a dir, del 85,4% de la població espanyola al 96,2%, mentre que la despesa de l'INSALUD, en relació amb el PIB, ha passat del 3,48% el 1982 a un 3,24% el 1987. Per al 1989 és previst l'augment de la cobertura sanitària en un 1,1 milió de persones. L'increment de la dotació pressupostària, encara que real, no pot absorbir, mantenint la qualitat, l'augment de població protegida.

Finançament i despesa

Darrerament, s'han equiparat de mica en mica les prestacions dels règims especials a les de règim general, sense que aquest procés hagi estat acompanyat en la mateixa mesura d'una equiparació en les cotitzacions. D'altra banda, ha continuat el fort dèficit d'alguns règims especials, en particular, l'agrari, que gravita sobre l'excedent que encara representa el règim general.

En els últims anys s'ha mantingut un límit màxim de cotitzacions, cada vegada més desfasat en relació a l'evolució dels salaris, força alts al nostre país.

A l'últim bienni s'ha produït un creixement dels ingressos per cotització per sobre d'allò que inicialment s'havia pressupostat. Això ha estat així per di-

verses raons (creixement salarial per sobre d'allò previst, cert augment de nous cotitzants, millor funcionament dels serveis de recaptació i execució de la Seguretat Social, etcètera), que segurament es mantindrà el 1989, sobretot perquè han començat a actuar 197 Unitats de Recaptació Executiva de la Seguretat Social, amb importants efectes dissasius per als empleats a l'hora de no pagar o cometre irregularitats.

Hi ha un cert canvi de tendència en l'evolució global de la despesa de la Seguretat Social, amb un creixement en relació amb els pressupostos del 1988 del 12,7%, un augment total de 615.000 milions, passant del 12,39 al 12,91% del PIB.

Malgrat tot, aquest creixement, en desglossar-lo, suposa, a la pràctica, un creixement real del 4% de l'INSALUD, si tenim en compte la previsible desviació per a l'any 1988 i l'ampliació de cobertura prevista per al 1989. Cal destacar, també, que es manté un creixement important de la despesa farmacèutica, al voltant del 18%, una insuficient cobertura de l'assistència primària, unes quanties ridícules per a l'assistència psiquiàtrica, bucodental, planificació familiar, etcètera, i un creixement sensible dels costos amb entitats privades, prop del 13,4%.

Prestacions i pensions

Les prestacions econòmiques de l'INSS, si bé creixen globalment al voltant del 10,7%; és a dir, prop de 332.000 milions, els 160.000 milions destinats al pagament de les noves pensions netes previstes per a l'any 1988, fan veure que la revalorització se situa al voltant de 178.000 milions. Això vol dir un 5,35%, cosa que no permetrà garantir el poder adquisitiu de totes les pensions el 1989, ateses les previsions d'inflació i, naturalment, no es podrà complir el compromís d'igualar la pensió mínima al salari mínim l'any 1990.

La pensió mínima d'invalidesa i jubilació, amb cònjuge a càrrec, es preveu que sigui de 41.240 pta./mes; és a dir, segurament 5.000 pta. per sota del SMI previst per al 1989. Les pensions assistencials se situaran en 19.450 pta./mes.

Pel que fa al finançament, el fet més important és el canvi que en aquest sentit s'ha produït a l'INSALUD, que es fa amb un 70% d'aportació estatal i un 27% de les quotes. Desapareix l'aportació de l'Estat en l'anomenat fons de compensació interregional, encara que es manté una aportació de 200.000

una vaga general una vaga general una vaga

milions per a les pensions mínimes. Aquest nou sistema de finançament finalista de les prestacions assistencials (sanitat) i econòmiques (pensions) posa encara més de manifest l'abús que, per insuficient cotització o per insuficient aportació de l'Estat, pateix el règim general per part dels règims especials. Els règims especials cobreixen els seu dèficit, en bona part, amb el superàvit del règim general, cosa que provoca un menor creixement de les pensions totals i, especialment, les d'aquest règim (en nombre, les més importants). Aquesta redistribució horitzontal dins del sistema és un obstacle seriós a l'augment i millora del conjunt de les pensions.

L'aportació de l'Estat creix un 12,6% i les quotes un 12,9%. Encara que aparentment això no modifica substancialment la distribució global del finançament, del 67,7% el 1988 al 67,70% el 1989, pel que fa a l'aportació de l'Estat, es trenca la tendència dels últims anys de reduir el pes de les cotitzacions en el finançament de la Seguretat Social, ampliant-ne el pes de l'aportació estatal. En definitiva, en els últims tres anys, no ha crescut l'aportació de l'Estat a la Seguretat Social en relació amb el seu creixement.

Algunes propostes d'acció política

- 1) Recuperació del «diferencial social»
 - 1a. Sous públics i pensions
 Sous públics $7\% \Delta - 5\%$ linial
 — 2% desajustaments
 + 33.000 milions pendents
 - * (l'augment del 4% anunciat pel govern per a aquest any inclou tots els conceptes retributius)
 - 1b. Pensions $7\% \Delta$ mitjana.
 - 1c. Revisió del diferencial 3%-5% del 1988 com preveu la mateixa llei PGE/88.
 - 1c'. Garanties de revisió dels salaris públics i pensions per al 1989, si no es compleix la previsió d'inflació.
 - 1d. Reclamar augments (Δ) a Justícia, Sanitat, Ensenyament per disminuir el diferencial % despesa PIB respecte a la mitjana europea.
- 2) Deflectir la tarifa IRPF/88 cap al diferencial 3%-5%.

Suècia: míting durant la vaga general de 1980

- 3) Manteniment (increment?) dèficit públic en els nivells actuals per utilitzar l'augment dels ingressos previstos per fiscalitat, cotitzacions socials i eventuais rebaixes energètiques en reduir els diversos aspectes del diferencial social.
- 4) Reducció a la meitat del pressupost de Defensa amb el mateix objectiu que hem enunciat al punt 3 (increment de la despesa pública).
- 5) Aflorament del frau fiscal per incrementar la despesa pública.
- 6) Impost extraordinari sobre els beneficis per crear un fons especial d'inversió industrial i de serveis que generi llocs de treball.
- 7) Interpel·lació urgent per discutir la variació de la inflació prevista per al 1988 i Disposició Addicional als PGE-89 per corregir el diferencial 3%-5% del 88. (En coordinació amb UGT/CCOO i altres grups parlamentaris.)

Ramon Espasa
 Novembre 1988

2. La vaga al Parlament europeu*

14.12.88

desta maneira em problemas de política salarial interna dos Estados-membros.

Devo dizer aqui, antes de fazer a minha pergunta e como considerando para ela, que a parte dos salários no rendimento nacional em Portugal é de 40%. O que a Comissão propõe no seu relatório anual é que os salários ainda baixem mais. Digo ainda baixem mais porque no ano em curso, prevendo-se que a inflação atinja 11% incluindo a habitação, o salário mínimo nacional aumenta apenas, na melhor das hipóteses, 7,9%.

Ora, é isto que me leva a sustentar que efectivamente se pretende amarrar o meu país a uma política de baixos salários, o que significa que Portugal continuaria no atraso. E, portanto, eu pergunto ao senhor comissário: não acha que o caminho é, pelo contrário, aumentar a produtividade? É necessário, certamente, reduzir os custos salariais unitários, porque isso permitirá elevar o investimento. Mas a redução dos custos unitários de produção não deverá ser antes feita através da modernização, da inovação tecnológica, da melhoria da organização e da direcção do trabalho, sem penalizar ainda mais os trabalhadores?

SCHMIDHUBER. - Es liegt der Kommission fern, in die Lohnpolitik der Sozialpartner oder der Regierung in Portugal einzugreifen. In Kapitel „Portugal“ des Jahreswirtschaftsberichts werden lediglich unbestreitbare volkswirtschaftliche Zusammenhänge dargelegt. Im übrigen darf ich darauf hinweisen, daß die portugiesische Regierung im Rat dem Jahreswirtschaftsbericht zugestimmt hat.

GUTIÉRREZ DÍAZ (COM). - Señor Comisario, la pregunta formulada por el Sr. Barros Moura y que usted ha intentado responder, puede, sin duda, ser ampliada a un marco más extenso en el seno de la Comunidad Europea.

En este sentido, Señor Comisario, y en lo que hace referencia a la disminución de las rentas salariales acompañadas de la degradación de las condiciones de trabajo en general, y de las de los jóvenes en particular, aunque sea invocando los peligros de la inflación, ¿considera usted que la Comisión y el Consejo deben tomar en consideración las opiniones recientemente expresadas por la Confederación Europea de Sindicatos, la Confederación Internacional de Organizaciones Sindicales Libres, la Organización General de Trabajadores Comisiones Obreras y 21 organizaciones juveniles españolas; opiniones que han recogido en el día de hoy, 14 de diciembre, el amplísimo apoyo de los trabajadores españoles a través de una huelga generalizada de 7 millones de ciudadanos, opiniones que pueden resumirse en la denuncia de las políticas económico-sociales destinadas a situar en precario las condiciones de trabajo en general, y de los jóvenes en particular?

381

221

Señor Comisario, ¿no considera que tantas opiniones inequívocamente expresadas por los representantes de los trabajadores y por los ciudadanos en general, no merecen una respuesta más sensible y positiva?

SCHMIDHUBER. - Die Antwort der Kommission hat an Präzision nichts zu wünschen übrig gelassen. Wenn man, wie der Herr Abgeordnete es tut, allgemeine verteilungspolitische Fragen zur Sprache bringt, muß man sich auch darauf hinweisen lassen, daß es für den Lebensstandard und die Verteilungsfragen nicht auf die Erhöhung der Nominallöhne, sondern auf die Erhöhung der Reallohne ankommt.

Ich habe in meiner ersten Antwort darauf hingewiesen, daß sich bei der Bekämpfung der Inflation eine gewisse Zurückhaltung bei den Nominallöhnen bei gewissen Reallohnen positiv auswirkt. Die Stellungnahme des Europäischen Gewerkschaftsbunds von Anfang Dezember wurde bei der letzten Sitzung der Makrogruppe des sozialen Dialogs am 6. Dezember diskutiert.

MCAHON (S). - Did I hear the Commissioner correctly when he said that the Community average is 4.6? Has the Commission a preferred position for the rate of inflation either below or above that level? Is the Commissioner aware that due to the inflation policies of Mr Lawson of the United Kingdom, inflation has now reached 6.8% and is going up?

SCHMIDHUBER. - Die von mir genannte Zahl von 4,6% bezieht sich auf die Erhöhung der Lohnstückkosten, nicht auf die Erhöhung des Preisniveaus, also die Inflationsrate.

GARCÍA ARIAS (S). - Mi pregunta al Sr. Presidente, con todo respeto, es: ¿por qué se han permitido más preguntas complementarias anteriormente y, en este caso, no se permite una pregunta complementaria más, sobre todo en vista de las valoraciones subjetivas que se han hecho respecto a un tema no previsto en el Orden del día de las preguntas, cómo es la situación en España?

PRESIDENTE. - Onorevole collega, ho accordato tre domande suppletive.

Annuncio l'interrogazione n. 35, dell'onorevole Desama (H-695/88):

Oggetto: Obbligo per gli automezzi pesanti che circolano nei paesi della Comunità economica europea di essere dotati di rallentatori

Da perizie effettuate in diversi paesi, e in particolare in Belgio, risulta che lo stato dei freni è causa di incidenti gravi in cui sono coinvolti automezzi pesanti con semiorchio.

382

14.12.88

under consideration by the Council links very directly both the external and internal aspects of the development of a price regime.

In regard to the broader issue of the development of price structures, it is not the intention of the Commission to bring about a downward levelling out of prices by reducing the price levels in one part of the regional grouping which was referred to by the questioner to the lower levels that existed elsewhere. In fact that has not been the case over the course of the last four years where there has been in general an upward tendency, certainly in the provisional figures for 1988.

HUTTON (ED). - Would the Commissioner agree with me that flock size limits are more discriminatory than the calculation of a ewe premium and will he give the House an assurance that the limits so far proposed by the Commission are not yet fixed and are open to negotiation?

SUTHERLAND. - The answer to the question is I think to be found in the stabilizer mechanism which has formed part of the development of agricultural policy, particularly since the Brussels Summit under the West German presidency. The stabilizer mechanism which was introduced in May 1988 will have beneficial effects. It is worth noting that the stabilizer mechanism is based on the annual increase in ewe numbers over levels of 18.1 million in Great Britain and 45.3 million in the remainder of the Community and that each 1% increase in numbers results in a 1% decrease in the basic price with subsequent effects on the level of the premium. Ewe numbers are growing fastest in both Ireland and Northern Ireland but because of the grouping of Member States together only the average growth rate across the remainder of the Community is taken into account. The Commission is proposing that the stabilizer mechanism be reviewed before the end of 1992.

PRESIDENTE. - L'Ora delle interrogazioni è terminata. ⁽¹⁾

Desidero ringraziare la Commissione che ha dovuto, stasera, rispondere a numerose interrogazioni e, in modo particolare quei Commissari che, giunti al termine del loro mandato, hanno dimostrato fino all'ultimo impegno, serietà e responsabilità e, soprattutto, rispetto e considerazione per il Parlamento europeo.

(Applausi)

BRU PURÓN (S). - Señor Presidente, una cuestión reglamentaria. Acabo de observar que en esta última pregunta ha habido cuatro complementarias. Sin

embargo, a mí se me ha negado la palabra en relación con la pregunta del Sr. Barros Moura porque ya había habido tres preguntas complementarias. Por otra parte, en la intervención del Sr. Gutiérrez, que, habiéndose planteado una pregunta sobre Portugal, ha sacado a relucir un tema absolutamente distinto -la situación interna en España hoy-, no se ha visto por esta Presidencia la razón para entender que se cumpla el reglamento no admitiendo preguntas que no vienen al caso.

Por tanto, con todo respeto, pero con dolor, tengo que manifestar mi firme protesta por la manera de presidir el Turno de preguntas en el día de hoy.

GARCÍA ARIAS (S) - Señor Presidente, yo también he constatado que respecto a la primera pregunta usted ha concedido cuatro preguntas complementarias; en la segunda, también cuatro; y en la tercera, que es a la que se refiere el Sr. Bru Purón, tres preguntas complementarias. Respecto a las preguntas siguientes, ha concedido tres preguntas complementarias y, en último término, cuatro. Me parece, Señor Presidente, que seguramente la coincidencia de sensibilidad política le ha jugado una mala pasada esta vez.

GUTIÉRREZ DÍAZ (COM). - Señor Presidente, deseo que conste en Acta mi profunda tristeza por la intervención del Sr. Bru Purón y de la Sra. García Arias, con quienes hemos llevado una larga trayectoria, en la defensa del derecho de huelga y por la libertad de expresión. Siento que hoy, aquí, manifiesten precisamente una sensibilidad y una irritación que no debieran dirigirse a usted ni a mí, sino al Gobierno del Sr. Felipe González, que no ha sabido tener suficiente sensibilidad con los trabajadores.

PRESIDENTE. - Il Regolamento prevede che per ogni interrogazione possano essere svolte due domande suppletive, divise per gruppo politico e per nazionalità. Io ho ecceduto nel senso che ho esteso tale facoltà, a seconda di coloro che mi domandavano la parola.

*Kommissionens reaktion på Parlamentets udtalelser
Weiterbehandlung der Stellungnahmen des Parlaments
Συνέχεια που δόθηκε στις γνωμοδοτήσεις του
Κοινοβουλίου*

*Action taken on the opinions of Parliament
Curso dado a los dictámenes del Parlamento
Suites données aux avis du Parlement
Esito dato ai pareri del Parlamento
Uitvoering van de adviezen van het Parlement
Seguimento dado aos pareceres do Parlamento*

⁽¹⁾ Cfr. allegato Ora delle interrogazioni.

3. Aire fresc que tornem a respirar

Intervenció al Congrés del PSUC

«(...)Sens dubte el fet més cabdal d'aquestes darreres setmanes és la **vaga general**. Ja hem fet una vaga general. Si més no, els d'unes generacions ençà podem dir que per primera vegada hem fet, seriosament i amb abast, una vaga general. Jo us demanaria que tinguéssim serenitat, que fóssim molt racionals a l'hora de discutir i extreure conclusions dels esdeveniments que culminen el 14 de desembre, que des de la grandesa, no del vencedor sinó des de la constatació d'aquell que s'ha anat carregant de raó i l'ha vist confirmada en el procés d'una sèrie de moviments i després en la mobilització concreta del 14 de desembre, tinguéssim la serenitat d'analitzar-ho. Tenim una ocasió esplèndida en aquest Congrés per encertar el judici més precís i exacte de valoració sobre el 14 de desembre. A mi se'm va demanar en un mitjà de comunicació si havíem triat expressament la data del Congrés. Aquest Congrés, com sabeu tots, fa gairebé mig any que estava convocat i, per tant, és un encert, si de cas, del destí, per dir-ho d'una forma literària, que toqui celebrar-lo quaranta-vuit hores després d'una vaga general. Fem un bon ús, doncs, d'aquesta ocasió, d'aquesta serenitat i de tota la riquesa d'anàlisi que hi haurem d'abocar, que no esgotarem en aquest Congrés (el fenomen és prou ric, prou històric i prou significatiu), però que haurem d'avançar ja des d'aquest Congrés.

Sobre aquell fet, el Comitè Executiu us proposa els següents elements de reflexió a afegir a l'informe.

1. Constatar l'enorme desproporció entre la normalitat i la maduresa amb què es varen expressar milers i milers de ciutadans arreu de l'Estat espanyol i la irracionalitat i la histèria amb què el Govern central va enfocar des del primer moment la convocatòria del 14 de desembre.

Tot seguit, com a segon element, i a continuació de l'anterior, subratllar la participació multitudinària i activa de molts sectors, no pas per intimidació, en un percentatge elevadíssim, com han demostrat fins i tot algunes enquestes, és l'expressió d'un nou sentit, d'un nou corrent, d'una nova força que no ha sorgit del no-res ni en dos dies, que demana tota una sèrie de transformacions i reenfocaments en la política, en general, i en la política econòmica, en

concret. Aquesta participació multitudinària, que ningú no pot infravalorar, malgrat que s'ha intentat, és una bufetada contundent a l'error partidista del president Pujol, que la vigília del 14 de desembre convocà des de la televisió, en declaracions públiques, a tots els ciutadans de Catalunya perquè anessin a treballar. Una bona part, una part majoritària del poble de Catalunya el va desmentir amb contundència exercint democràticament un dret constitucional. Penseu que això significa una vegada més, per si algú no ho tenia clar, que hi ha una diversitat social clara subjacent en la interpretació de Catalunya, que no hi ha una sola interpretació de Catalunya, que Catalunya no és patrimoni de ningú ni ha de seguir ningú en exclusiva; que a Catalunya, conseqüentment amb el pluralisme i la contradicció d'interessos socials, hi ha diverses formes d'interpretar la qüestió nacional i la defensa dels seus interessos populars. De la mateixa manera, cal denunciar que encara avui portaveus de la Generalitat, si més no així ho recullen avui els mitjans de comunicació, titllin la vaga com una acció desestabilitzadora. És inadmissible que avui algú, en nom d'una institució democràtica, pugui dir que el 14 de desembre, tal com s'ha desenvolupat, fins i tot abans, durant tota la preparació i l'exercici democràtic, fos una acció desestabilitzadora. És la màxima expressió de participació democràtica que hi ha hagut en molts anys des dels sectors socials en aquest país.

En tercer lloc, cal que les institucions tinguin en consideració la revalorització del paper dels sindicats, tal com hem demanat tantes vegades (fins al cansament) en el Parlament de Catalunya; sindicats tan ignorats per l'actual administració de la Generalitat des del terreny institucional; sindicats tan arraconats des de l'inici de la democràcia moderna espanyola pels diversos governs centrals; sindicats que han anat assumint el seu propi protagonisme, amb mancances, malgrat les grans dificultats amb què han topat en l'àmbit institucional. Els principals protagonistes del 14 de desembre són els sindicats, i, especialment, l'alt grau d'unitat d'acció sindical aconseguit. Aquest és el camí d'avenç, aquest és el vertader camí per arribar a la unitat dels treballadors, d'arribar a la unitat de les esquerres. Es confirma, doncs, tot allò que havíem anat elaborant, allò que havíem escrit i allò que teníem sintetitzat a la mateixa ponència-marc.

una vaga general una vaga general una vaga

En quart lloc, cal subratllar que una bona part de la societat el 14 de desembre ha manifestat que vol una altra política econòmica, a més de rebutjar el Pla d'Ocupació Juvenil, factor important, sinó molts d'altres aspectes de la política econòmica recollits a la plataforma reivindicativa dels sindicats i d'altres que desborden la mateixa plataforma reivindicativa dels sindicats. L'economia no pot estar exclusivament a mercè de l'empresa i del lliure mercat, cal una acció pública decidida d'economia i cal menys especulació a la nostra economia, cal menys èxit fàcil i benefici molt sovint brut i cal més reinversió productiva, creixement amb redistribució de riquesa. Per a això, cal concertació social, cal negociació. Reivindiquem aquests acords i desmentim el que la dreta espanyola i, també, la dreta catalana o el president Pujol deien: que el govern i els sindicats perdrien en aquella contesa. Ara és l'ocasió de refer un diàleg, un diàleg entre sectors d'esquerra, ara tothom s'ha de comprometre, i el Congrés del PSUC, espero que amb tota la seva força, saludi tota l'eficàcia que s'aconsegueixi en el camí d'aquells acords.

En cinquè lloc, cal una reflexió que connecta amb el nostre projecte estratègic. Nosaltres interpretem que el 14 de desembre la població ha dit que vol una nova manera de fer política. Recordeu quantes vegades hem repetit durant la campanya electoral d'Iniciativa per Catalunya (sigui la municipal, sigui l'autonòmica), durant l'extensió del nostre projecte estratègic, que un dels seus símbols d'identitat havia de ser —encara que no és l'únic— una altra manera de fer política. La política no pot ser, simplement, la relació entre líder i opinió pública, no es pot pretendre que la democràcia soni exclusivament a eleccions, no es pot menysprear la famosa societat civil i les seves organitzacions, i cap partit, ni a nivell de Catalunya ni a nivell de tot l'Estat espanyol, no pot pretendre substituir la societat. Un dirigent sindical em deia fa menys de vint-i-quatre hores, amb tota la raó del món, que semblava que ens haguessin dit el mateix que el rei absolutista: «la societat sóc jo». I la societat, per contra, ha contestat: «som molt més, molt diversos, i tenim unes reivindicacions que fins ara no han estat ateses». Es reclamen altres maneres de fer política més participatives, amb més canals d'expressió, amb una major implicació entre càrrecs institucionals i moviments socials. El dia 14 de desembre, càrrecs institucionals d'Iniciativa per Catalunya estaven amb la seva gent, i estaven amb les seves reivindicacions, i estaven colze a colze amb el moviment que menà a la vaga general. Iniciativa per Catalunya, Izquierda Unida i Euzkadiko Ezkerra són les úniques forces parlamentàries a nivell d'Es-

tat que han impulsat, han participat, han contribuït i han treballat en tot l'esforç que ha desembocat en el 14 de desembre. ¡Quin espectacle donà el Parlament central, les Corts Generals, el dia 14 allí reunits, discutint sobre la pesta porcina, aïllat de tot el fenomen social, desconnectat de les reivindicacions i de la sensibilitat que expressaven les capes populars de la població arreu de l'Estat espanyol. Cal una altra manera de fer política que impedeixi per sempre més aquesta mena de divorci i de desconexió. Aquest és l'únic camí que de debò pot fer aprofundir les formes democràtiques. Però l'altra manera de fer política també demana una moralització de la vida pública i, ho repeteixo, no és cap paraula aliena a nosaltres; una moralització de la vida pública, enfront de la frivolitat, a l'individualisme, a un cert amiguisme o a un cert triomf fàcil; cal anar a la recuperació de valors, valors absolutament moderns i de modernització com és la igualtat, la dignitat cívica, la ciutadania, la participació democràtica.

En sisè lloc, cal comentar, també, un aspecte molt relacionat amb el nostre projecte estratègic. El 14 de desembre confirma que hi ha energies socials suficients per construir i articular una esquerra transformadora. Recordeu l'informe de gestió que, amb volguda manifestació política, comença l'apartat de propostes no ja formulant objectius, sinó que abans ens recorda la vaga contra la llei de pensions; les mobilitzacions per la pau quan el referèndum de l'OTAN; les mobilitzacions sectorials en contra de la degradació i reprivatització dels serveis públics; les mobilitzacions per aconseguir una sèrie d'objectius econòmics; i les expressions electorals. Tot això conforma, i està així descrit en l'informe de gestió, un camí que va eixamplant-se i va creixent de recuperacions de energies socials per a les esquerres transformadores. Afegiu-hi, en aquest camí, sens dubte, el 14 de desembre. Un 14 de desembre en què la pressió social, en tot el sentit del terme, l'articulació de l'organització social, ha demostrat que pot contribuir no tan sols a conscienciar, sinó a fer avançar la societat. On la cultura crítica, aquella cultura crítica tan criticada al seu torn i tan ironitzada i ridiculitzada pels intèrprets orgànics del sistema en dir que ser crítics i fer crítica era posar obstacles a la democràcia, ha demostrat el gran ús, la seva necessitat, com aire fresc que tornem a respirar, per veure altres interpretacions possibles del fenomen social. Avui, després del 14 de desembre, podem dir més que mai, que l'alternativa és creïble i és possible. Nosaltres hem d'encertar-la, doncs, a l'hora de discutir sobre aquests elements i en les propostes que se'n deriven; propostes institucionals, sobretot. Tornarem a plante-

jar, malgrat que no tenim majoria per fer-ho triomfar, que s'enceti la creació d'un Consell Econòmic i Social com mana la Constitució, tant a nivell d'Estat com a Catalunya, com a fòrum de diàleg entre els diversos protagonistes en la relació social; que mimem l'esforç d'articulació social, de la nostra presència en un teixit associatiu divers i, especialment,

en els sindicats i que siguem conscients de la part que ens toca d'engiponar avui quan un bon segment de la població busca noves referències polítiques. (...)»

Rafael Ribó

16 de novembre de 1988

4. Informe-Balanç

Cal fer un esforç de reflexió per extreure experiències concretes de la gran vaga general del 14 de desembre, la més gran —quantitativament i qualitativament— que s'ha fet mai al nostre país. I l'hem de fer explorant nous camins que, ben segur, afloren després d'aquest important conflicte social, que és obra nostra, dels sindicalistes de Catalunya i d'Espanya.

En primer lloc, però, cal felicitar les dones i els homes de Comissions Obreres de Catalunya, a tots els quadres de la nostra organització i, també de la UGT. Ningú no s'estranyarà que prengui com a símbol de tots els quadres d'un i altre sindicat el company d'UGT José María Galindo, autor del golàs a Televisió espanyola a les zero hores del dia 14, cosa que posà de manifest que la vaga era seriosa i indicava el que havia de passar aquell mateix dia.

Vull demanar a totes les nostres estructures un nou esforç militant (aquesta vegada d'una altra mena), que consisteix a explicar la vaga, a valorar-la —críticament i autocríticament— per retre testimoniatge escrit als nostres successors i, en especial, perquè ara mateix ens serveixi de lliçó d'acció sindical per millorar la nostra capacitat de fer propostes i d'oferir una organització rendible per als treballadors i les seves famílies.

Un mes parlant de la «qüestió social», dels sindicats, de les reivindicacions dels treballadors i de la vaga (fins i tot de manera contradictòria) és, crec jo, el primer èxit de la convocatòria conjunta. Un mes discutint als centres de treball, polemitzant als diaris, debatent apassionadament a les emissores de ràdio (amb gent que hi participava per telèfon), etcètera, és, no hi ha dubte, la demostració que la vaga esdevingué una discussió de masses com mai. Ni tan

sols en el referèndum de l'OTAN es discutí tant. I tot això és bo recordar-ho ara, quan alguns sectors pretenen deslegitimar la gran acció de masses del 14 de desembre i fins i tot les raons que la provocaren.

Nosaltres, Comissions Obreres i UGT, vam convocar el poble treballador perquè vam saber connectar amb l'opinió negativa que tenia dels efectes concrets de la política econòmica del govern. Vam fer la crida perquè s'havia de posar fre als atacs a les reivindicacions i a les demandes socials; perquè el govern no atenia les peticions sindicals de corregir els efectes terribles que tenien les equivocades previsions d'inflació sobre els salaris, sobretot sobre el salari d'un bon nombre de col·lectius que no estan subjectes a clàusules de revisió; vam impulsar la gran resposta perquè les autoritats havien canviat el model contractual negociant amb la CSIF i la Unió Democràtica de Pensionistes. En fi, vam convocar la vaga contra l'amenaça que augmentés l'exponent de la precarització i la desagregació del mercat de treball amb la introducció del «contracte d'inserció» anomenat, tant impròpiament com publicitàriament, Pla d'Ocupació Juvenil. Una vaga general, tanmateix, que el mateix govern afavorí en trencar unilateralment les meses de negociació i en no constituir ni tan sols la de l'ocupació juvenil, la responsabilitat directa de la qual va assumir Alvaro Espina.

Cal recordar aquest bon feix de problemes perquè, després de la vaga, s'alcen veus (dels partidaris de la no vaga i de l'antivaga) que pretenen mistificar el 14 de desembre. Segons que diuen els partidaris acrítics de l'acció governamental, la vaga es féu «contra algunes maneres de governar», contra «determinats tarannàs», però no en contra d'una política econòmica antisocial concreta. N'hi ha d'altres que fins i tot han dit que aquí s'ha donat una situació que

una vaga general una vaga general una vaga

venia de lluny, d'abans de la transició i tot. Conclusió: la política econòmica del govern no ha estat la causa de la vaga i, per tant, només cal corregir determinats tarannàs. El conflicte social, segons aquests analistes, s'hauria desplaçat cap a altres escenaris, de caràcter més o menys superestructural.

Que el poble treballador veu amb perplexitat com l'esquerra instal·lada assumeix valors de la dreta, és cert, i ho critica. Que la nostra gent s'interroga sobre quina és la ratlla que delimita el tarannà del govern del PSOE del de la dreta, és cert i, a més, ho penalitza. I és que és ben cert, tot això plana al carrer i als centres de treball. En bona mesura, tot plegat, encara que perifèricament, era present el 14 de desembre. Però aquell dia, el que es rebutjava eren les mesures concretes en l'àmbit econòmic i social. Aquell dia es debatia la «centralitat del treball i la seva qualitat». En altres paraules, el conflicte de la majoria contra la minoria. I, en part, fou un conflicte de classe, perquè aquesta política —així ho han reconegut— beneficia més als empresaris que no a cap altre sector. En fi, amb la nova lectura de la vaga s'intenta matar dos ocells d'un tret: d'una banda les reivindicacions dels treballadors i, de l'altra, el conflicte social que expressa la vaga com a instrument. I encara més, la deontologia pròpia del sindicat com a instrument conflictiu.

La convocatòria

La convocatòria d'aturada general de les dues organitzacions sindicals, que sempre van actuar a l'uníson, es féu de manera modèlica. Aquesta va ser la primera novetat de la diada, cosa que va sorprendre molta gent. La gestació exemplar de la mobilització provocà perplexitat en certs sectors i, en d'altres, incità a posar en marxa els nostres mecanismes sindicals que, de cop, van greixar els eixos. No em sembla protocolari, doncs, felicitar les estructures confederals ni és sobrer saludar la talla d'Antoni Gutiérrez i Nicolás Redondo com a líders autèntics. Com tampoc no em sembla sobrer saludar la saviesa i el magisteri —sempre renovats— del nostre President, el company Marcelino Camacho.

Rere la convocatòria d'aturada general hi havia un autèntic moviment per resituar-se. O, en altres paraules, cadascú aprofita l'ocasió per arrenglar-se amb els seus, amb la seva gent. D'una banda, els treballadors, els sindicats, el poble i l'esquerra real; de l'altra, el PSOE, la CEOE, el Govern i els qui forniren d'idees els antivaga. Hi hagué, per tant, dos moviments paral·lels, un de majoritari i aïllat, i un

altre majoritari, que anava ampliant la seva influència.

El minoritari va dissenyar la seva campanya: «La vaga fracassarà, perquè es fa contra el país, amb un plantejament antic, bananer i antidemocràtic». El comportament groller, d'autèntics *raiders*, va rebre l'ajuda pietosa dels partidaris del «sí a la negociació i no a la confrontació», un exponent dels quals foren els intel·lectuals i càrrecs públics que viuen, uns a la Torre de l'Homenatge, i uns altres gaudint de les gabelles que els paga l'erari públic. L'organització de l'antivaga estigué a mans del piquet electrònic —Televisió espanyola—, que endegà el xafarranxo aprovat a la comissió executiva del PSOE, amb Benegas al capdavant. D'aquesta manera, doncs, es dissenyà una campanya bruta, plena d'insults, contra el sindicalisme confederal i de classe. És més, es va arribar a dir, de manera incomprensible, que estàvem a les antípodes del sindicalisme europeu. A més, la campanya contra la vaga atacà, sobretot, els ideals i les noves demandes socials i culturals del poble treballador i els seus instruments: els sindicats.

El moviment majoritari no va fer cas de les desqualificacions i s'aplicà a fer la feina que havia de fer: posar de manifest allò que s'havia covat en els treballadors, a organitzar el consens i a organitzar la col·locació de la seva gent, dels dignes. I així va configurar-se un ampli moviment polimòrfic entorn del sindicalisme. Ara bé, en aquest moviment dels dignes, s'hi veuen una sèrie de novetats, que complementaren l'acció central de la lluita dels treballadors de la indústria, els serveis, el camp i el mar.

A.- Els joves, que participaren en les mobilitzacions amb les seves organitzacions autònomes i específiques. Durant els primers mesos de l'any 1987 aflorí un important moviment juvenil, de nova planta, a redós de la qüestió educativa i social, el qual aconseguí un èxit brillant. Tot indica que fou un moviment que no s'estudià ni es suspesà prou. Això demostra, però, que és un moviment que aglutina un bon nombre de col·lectius juvenils que no combreguen amb el passotisme, sinó que participen de la solidaritat i el conflicte. És un moviment juvenil que va descobrint, ell mateix i de manera original, els seus senyals d'identitat mitjançant el treball i la formació cultural. És un moviment que té una expressió molt semblant a d'altres èpoques. Els joves, per tant, van ser els que refusaren, sobretot, la instrumentalització governamental del publicitari Pla d'Ocupació Juvenil.

Nosaltres, els sindicalistes, segurament no tenim una capacitat suficient per comprendre *in extenso* tot el que està passant en el món dels joves. És possible, doncs, que la nostra interpretació sobre les recents mobilitzacions juvenils del 14 de desembre només ens suggereixin una parta de l'esmentat moviment, una part de l'iceberg. Però, malgrat el risc de només apreciar allò que es veu, és necessari que el moviment sindical, sobretot Comissions Obres, enceti un debat seriós sobre l'univers dels joves i dels seus moviments específics. En primer lloc, caldrà aproximar-nos al món que busca una funció pròpia a la societat. Jo crec que els joves cerquen, d'una manera policèntrica, un rol propi en aquest món que les generacions anteriors (i ara em refereixo a la nostra, en un sentit ampli) no van ser capaces de canviar, de modificar-lo substancialment. Aquesta és la raó, per tant, que el moviment juvenil més conscient vagi generant valors «clàssics» d'una manera autònoma.

Els valors que amplis sectors de joves regeneren són la solidaritat, la pau i la igualtat. I aquest mèrit, cal dir-ho, és seu. Per això podem afirmar que el refús al Pla d'Ocupació Juvenil és la gran aportació solidària dels joves amb ells mateixos i, també, amb els avantpassats, o sigui: la nostra generació. És possible que hi hagi qui cregui que el missatge sindical de rebuig al Pla també influï en l'actitud dels joves (no cal, tampoc, subestimar la nostra tasca d'explicació), però aquesta no és la dada de masses. Hi insisteixo, em sembla que la cultura solidària dels joves és l'element que explica la indignació juvenil, que es tradueix en protagonisme i mobilització de milers de joves a les manifestacions, tant a Madrid com a les específiques de cada lloc, però, sobretot, a la gran acció de Barcelona, on participaren prop de deu mil joves.

No obstant això, els joves aporten alguna cosa més que els valors de solidaritat i de pau. Això és: el refús a admetre la posició subalterna que els atorguen. M'interessa subratllar aquesta confrontació dels joves perquè els seus valors —la solidaritat, la pau, la no supeditació— són propis del moviment dels treballadors i, també, dels sindicats, encara que tal com es manifesten avui no coincideixen exactament, ni per generació ni per cultura. De tota manera, però, podem parlar d'un moviment juvenil madur, foguejat en dues grans mobilitzacions (la del primer trimestre del 1987 i la vaga general del 14 de desembre), que, tal vegada, de moment, només podrà coincidir amb les lluites de les organitzacions sindicals. És clar, sempre que nosaltres fem nostres les demandes dels joves, els seus anhels quant al treball i a la seva qualitat, a l'ensenyament i la seva natura-

lesa, reforçant el compromís de canviar les coses mitjançant una visió no subsidiària de l'existent.

Obrir les portes del sindicat als joves fins i tot abans que entrin a la producció. Mireu, el desig de participació dels joves s'ha expressat en les eleccions als consells escolars, que han estat tota una lliçó per als grans, els pares, que, en definitiva, som nosaltres. Segons les dades del Ministeri, més del 67% dels joves escolars han participat en les esmentades eleccions, mentre que els pares només hi han participat en un 26%. Això demostra la voluntat dels joves de participar en un moviment societatari juvenil, així com les ganes de dir la seva en coses tan serioses, tan importants, com són els problemes de l'ensenyament.

Si el sindicat obre les portes als joves amb formes flexibles, és clar que fem una aposta de futur. Però el fet d'obrir les portes vol dir fugir com de la pesta de les clàssiques formes d'instrumentalització —i també de les modernes— que, de vegades, ha demostrat tenir el moviment obrer en relació als joves. Encara més, les maneres de ser, d'estar, dels joves en el sindicat han de ser el resultat de les seves opinions i no de l'organitzativisme que, sovint, podem imposar-los.

B.- El col·lectiu de futbolistes. Ací som davant d'uns nous assalariats (uns quants d'alt *standing*, però la majoria en pitjors condicions). L'actitud autoritària de molts dels directius dels clubs i el món fosc del negoci futbolístic, entre altres coses, darrerament ha provocat una sèrie de situacions conflictives entre «els nostres» (els futbolistes) i l'empresa. Els ídols de masses esdevingueren protagonistes i, alhora, tingueren un paper importantíssim en el gir històric de l'esport espanyol: s'ha passat del futbol-manipulació, que van iniciar els jerarques del verticalisme de Solís Ruíz, al futbol-solidaritat, als esportistes que s'arregleren amb els seus. No costa gens entendre, doncs, per què José María Benegas s'enrabià tant. En fi, el conflicte dels futbolistes no ha estat una cosa estètica o histriònica, sinó un conflicte modern entre capital i treball. Un conflicte, tot sigui dit, que nosaltres no havíem copsat i, pel que hem pogut veure, era latent.

C.- El moviment reivindicatiu policial i dels seus sindicats. Que en una convocatòria d'aquesta mena els sindicats policials s'haguin solidaritzat amb la gent és, a més d'una dada, un fet de noves proporcions. I ho és perquè l'acció d'aquests col·lectius partint de la seva categoria específica s'han sumat a l'acció confederal. Cal valorar, doncs, que aquests col·lectius hagin fet l'itinerari següent: de protestes de cos espe-

una vaga general una vaga general una vaga

cífiques han passat a l'acció conjunta dels assalariats d'aquest país.

D.- El col·lectiu de la Justícia. Quan Jutges per la Democràcia, l'Agrupació de Fiscal Progressistes i els Secretaris dels Jutjats de Primera Instància de Catalunya expressen la seva solidaritat amb l'aturada general i se sumen d'una manera evident a la gran manifestació barcelonina del dia 14, ¿no creieu, per ventura, que això vol dir que hi ha alguna cosa de nou al nostre país?

E.- Els periodistes. No fóra just dir que aquesta era la primera acció dels professionals dels mass-media, però sí que ha estat diferent la manera d'expressar-se: en primer lloc, perquè han actuat amb una gran coordinació; en segon lloc, perquè s'hi han adherit el col·lectiu que treballa a les emissores de ràdio i, en tercer lloc, l'assemblea i la vaga dels periodistes que treballen al diari emblemàtic «*La Vanguardia*».

F.- I, per últim, la solidaritat concreta de la Confederació Europea de Sindicats (CES) i la CIOSL. La solidaritat d'aquests organismes va tenir el valor d'acreditar davant els treballadors espanyols que els seus companys d'altres països desqualificaven la política econòmica i social del govern, al mateix temps que desacreditava Felipe González i el seu *glamour* en terres estrangeres.

Simultàniament, els dos sindicats, UGT i CCOO, organitzaren el suport al moviment de comitès d'empresa i de delegats de personal. Però, a més, és que els treballadors s'adonaren que la UGT i CCOO, malgrat ser organitzacions diferents, actuaren com si fossin «el sindicat» que parla com una sola veu i amb un sol criteri i que proposa les mateixes coses. Fou «el sindicat» qui va proposar i engegà la magna assemblea nacional de Catalunya en solidaritat amb la vaga de la construcció, cosa que va fer-se de manera descentralitzada i conjunta en altres rams i territoris. Fou «el sindicat» qui també va proposar, i aconseguí, que els treballadors es pronunciessin prèviament a favor de la vaga.

Des de la vaga general del 20 de juny de 1985, l'antecedent a la vaga del 14, a aquesta pràctica l'anomenem «dels compromisos previs», l'objectiu d'aquest mètode és fer participar els centres de treball de les decisions confederals, estimular un gran debat sindical, verificar l'itinerari de la convocatòria i resseguir les noves relacions de força al voltant dels nostres objectius. Aquesta tècnica participativa és allò que desconeixia el govern i els seus acompanyants

acrítics, que preferien l'enquesta d'encàrrec, la cultura demoscòpica, la qual, per cert, ja els va avisar que aquesta vegada les coses anirien d'una altra manera.

El compromís previ és un mètode original del qual Comissions Obreres de Catalunya podem i hem de sentir-nos orgullosos, ja que és patrimoni de la nostra manera de ser i, alhora, ens permet albirar nous camins per a la lluita dels treballadors. És, a més, un mètode que conjuga la singularitat i la responsabilitat del sindicat com a tal i la necessària participació dels assalariats als centres de treball.

D'aquesta manera s'anà gestant el clima que havia de dur a la vaga general amb participació dels funcionaris, els pensionistes i els joves. Aquests van ser, doncs, els prolegòmens de la gran vaga solidària, que ho feu en la mesura que incloïa les reivindicacions d'aquests sectors tan importants. Fou, en definitiva, la vaga dels dignes. D'aquesta manera, doncs, apareixia una nova consciència cívica, que no havia pogut expressar-se (o no l'havien deixat) des de feia molt de temps. D'això, ja en parlarem més endavant, perquè cal, també, extreure'n la lliçó corresponent a les necessitats del nostre poble.

Al meu entendre, la mobilització del 14 de desembre no s'entén si no partint del 20 de juny de 1985 com a gran acció de masses d'oposició. Aquella mobilització fou un punt de referència evident per a la vaga del 14. Malgrat tot, s'hi veuen dues grans novetats: en primer lloc, el fet que aquesta vegada la convocatòria era unitària i, en segon lloc, que si aleshores l'acció s'oposava a una part de la política econòmica governamental (el retall de les pensions), ara s'oposava al conjunt de la política econòmica i social del govern i, no ho hem d'oblidar, contra els interessos de la CEOE, principal beneficiària d'aquesta política.

Per això, l'acció del 14 de desembre, d'objectius més amplis, tenia molt més risc que no pas la del 20 de juny. Potser per aqueta raó la classe treballadora va intuir que calia estar a l'altura. La veritat és que l'acció del dia 14 tenia el precedent de les importants victòries salarials de les dues últimes negociacions dels convenis, que trencaren els sostres salarials i milloraren el poder adquisitiu dels salaris; així com una nova relació de forces que emergí després de les victòries obtingudes en els convenis d'ensenyament i de la construcció de les demarcacions de Barcelona i Girona, entre altres.

El IV Congrés de la CONC ja va assenyalar que aquella fase es caracteritzava per una doble vessant:

per una banda, era evident que una part dels treballadors assolien importants reivindicacions salarials, però, per l'altra, que els joves, els parats i els pensionistes estaven en una situació cada vegada més degradada. Així doncs, la convocatòria de vaga general apuntava a la línia de flotació de la política neoliberal i neoconservadora a Espanya, però també a Europa. Per aquesta raó és que vull remarcar la dimensió europea de la nostra vaga, com ja fa algun temps la tenia la lluita victoriosa dels treballadors metal·lúrgics i polígraf europeus per reduir la jornada laboral. No ens ha d'estranyar, per tant, la contundència del comunicat de solidaritat de la CES: els treballadors europeus s'hi jugaven molt en la gran vaga espanyola. A més, el document de la CES tenia una altra lectura: que els sindicats europeus no acceptarien dels seus governs les mesures que pretenia imposar a Espanya Felipe González en relació, per exemple, al «contracte d'inserció». Ara bé, ¿qui dubta que el comunicat de la CES era, a més a més, un avís seriós a la presidència espanyola de les Comunitats Europees?

Per això afirmem, amb dades a la mà, que la lluita dels treballadors espanyols té una dimensió, directa i indirecta, europea. Però és que a la vegada demostra que és possible tancar el cicle —si treballlem unitàriament i amb capacitat d'alternativa— de la política econòmica, social i cultural del neoliberalisme i el neoconservadorisme. És per aquesta raó que cal entendre clarament la novetat de la dimensió europea de la lluita del 14 de desembre que abans he esmentat. Com també posa de manifest la necessitat objectiva de superar els entrebancs i vetos que encara hi ha que impedeixen l'ingrés de la nostra Confederació a la CES. En un altre sentit, cal que la CES proposi a tots els treballadors europeus una «taula reivindicativa» capaç de trobar un denominador comú per a les lluites concretes dels treballadors d'Europa. Així doncs, el proper primer de maig podria ésser una gran jornada europea d'acció sindical per reivindicar els objectius dels treballadors que hem d'anar definint.

...I la vaga es va fer

No és possible narrar la vaga, tampoc no és la meua intenció. Però el cert és que totes persianes, dels comerços, de les fàbriques, estaven abaixades. I molt poques obriren i tancaren per acció dels piquets. De fet, els piquets van actuar poquíssim. Molts companys i companyes fins i tot deien que aquesta era la «vaga de l'avorriment», fent palès que els piquets gairebé no havien actuat. I no van haver d'actuar perquè fou

una vaga que demostrà el poder de convocatòria dels sindicats. Una vaga, per tant, que posà en relleu que aquell dia, com també durant tot el procés de convocatòria, la correlació de forces havia canviat substancialment. Així de clar. Fou la vaga que va traduir en un fet concret l'hegemonia sindical que s'havia anat engrossint durant el mes escàs que durà el debat nacional per preparar la jornada. Una hegemonia en relació al món del treball assalariat i, també, a les capes populars. De fet, els sindicats esdevinguérem els portaveus de la gran insatisfacció social del nostre poble. És clar que les estupideses de Benegas i l'autoritarisme del govern (incloent-hi alguna trappelleria) promogueren mil i una solidaritats. Però amb això no en tenim prou per explicar la incidència de la vaga. El fet signifiicatiu és que els dos sindicats proposaren una acció que generà l'adhesió de la gent que recriminava l'actitud diletant del govern en l'afer Pilar Miró, el piano del ministeri de Defensa, l'afartament de llagostins a la vora del Sena i una sèrie d'emprenyades per actes d'avui (i no d'èpoques passades) de la gent que viu aixoplugada sota el mantell del poder. O, per dir-ho en altres paraules, el conflicte social plantejat pels sindicats permeté que aflorís el conflicte moral, palès ara i aquí. Però no féu cas dels il·lustrats que volen reduir el conflicte social a la mínima expressió i centrar-ho tot en, per exemple, el sou milionari de l'ex-ministre Miguel Boyer. No, no es tracta de reivindicar actes de constricció imperfectes (que la Miró pagui els vestits, que en Serra torni el piano, que el preu dels llagostins el paguin els representants a París de la Junta de Andalucía o que en Boyer torni el carnet socialista). Es tracta de posar fre a la política econòmico-social del govern.

El 20 de juny va ser la vaga que anomenàrem de la Plana de Vic, el 14 de desembre la Catalunya profunda s'aturà tota: Montblanc, Tàrraga..., els poblets de la cornisa del Maresme. Fins i tot van fer vaga poblets on no hi és present cap organització sindical, ni tan sols la Unió de Pagesos. Van fer vaga empreses com Mail Ibérica, de Cervera, que té una plantilla el 90% de la qual, repeteixo: el 90%, és eventual i precària. I no hi intervingué cap piquet. I van fer vaga les ciutats de la Catalunya interior gràcies a la xarxa organitzativa i la influència de la Unió de Pagesos que convocà per primera vegada, confederalment, una acció amb altres sindicats del nostre país.

Davant d'un esdeveniment d'aquestes proporcions, la dreta econòmica reaccionà com sempre: negant que el sindicalisme hagi pogut connectar amb la societat (perquè no els interessa que sigui així) i atribuint

Índex d'autors 1987-1988

A

AJEC

(Associació de Joves Estudiants de Catalunya)
«Programa reivindicatiu per l'ensenyament mitjà. 1987, gener» (103)

Jordi ANGUSTO

La crisi dels 70-80: els seus efectes estructurals (107)

Francesc ARTAL

Autonomia (103)
Contra el liberalisme econòmic (104)
Ací hi ha nacionalisme català i d'esquerres (105)
Empreses públiques (107)
La llengua i la cultura (108)
Jo també sóc una vaca (109)
Democràcia, salaris i inflació (111)

Josep Lluís ATIENZA

El torero del Tercer Terç (111)

Teresa AUBET

Ahir vaig tornar-hi (109)

B

Francesc BALTASAR

Gregori López Raimundo, un mite a l'abast (109)

Josep BENET

Gregori López Raimundo, a la nostra història contemporània (Publicat a: Gregori López Raimundo: *Escrits 1937-1988*. B., CHCC/Ajuntament/Nous Horitzons).

Enrico BERLINGUER

Projecte per Europa. B., Columna/Nous Horitzons, 1, 1187, 112 p. (Pròleg de Rafael Ribó i epíleg de Ramon Espasa).

Robert BLASCO

El nen i l'aigua bruta (111)

Joan BROSSA

Pesta diària (105)
El Molinet de confetti (Dansa) (107)
Ventall de figures (108)
Silenci (111)
A les Comissions Obreres (publicat a: J.L. López Bulla: *Qüestió salarial i nova cultura*. B., Columna/Nous Horitzons).

Jordi BUSQUET, Eduard JIMENEZ, Núria SOLÉ

El vot dels joves (107).

C

Enric CAMA

Gregori López Raimundo, de la III Internacional al comunisme del s. XXI (109)

Francesc CAMPOY i Josep COLOMÉ

Document: una iniciativa de redreçament a Reus (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons, 2).

Pere CAMPS, Roman CEANO, Albert COROMINAS, Josep Lluís HERNÁNDEZ

Una nova situació a les universitats catalanes (103)

Lluís CANTALLOPS

Una àrea metropolitana per al Camp (104)
Les perifèries del Camp de Tarragona (publicat a: DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons, 2).

Maria Aurèlia CAPMANY

Una mena de bella memòria (Publicat a: Gregori López Raimundo: *Escrits 1937-1988*. B., CHCC/Ajuntament/Nous Horitzons, 1988).

Agustí COLOMINES i COMPANYYS
Sobre el municipi, la societat i els comunistes (106)

Josefa CONTIJOCH
Lubistch i els altres (103)
La insuportable lleugeresa del ser (109)
El ventre d'un arquitecte (109)
John Huston (111)

Pilar COS, Montserrat GÓMEZ, Imma JANSANA
Pastissers urbans (108)

E

EDITORIAL

L'àngel i el diable (103)
El valor de les idees (103)
L'actual CE i l'esquerra europea (104)
L'espai comunicacional en català (104)
Som 10 milions (104)
Reflexió postelectoral (105)
Cinc propostes a la sanitat (105)
Atenció amb la moda (106)
Televisió privada (106)
1987-100=La Internacional (107)
1987-70=1917. La Perestroika=1917+70 (107)
1987=1937+50=Autogestió, mercat, pla (i: 1937=1917+20) (107)
Notícies de la televisió (107)
De quin model som partidaris? (108)
Els propers quatre anys (109)
El nostre PC (109)
David i Goliath (110)
Del 20 de juny al 14 de desembre (111)
La UGT compleix cent anys: felicitats! (111)

ENAHAC

Gramsci: antologia mínima (107)

Trinitat ESCODA

Antonio Gramsci, notícia cronològica (105)
Una vulgar dona de miner (106)
Marx i els cowboys (107)

Ramon ESPASA

Saludable autogovern (103)
Diàlegs del poder i la glòria (103)
Algunes paraules-clau d'Antonio Gramsci (105)
Discurs sobre la televisió (107)
L'interès dels interessos (108)

Les tres «P» (Praxi, Praga, Perestroika) (108)
Tarradellas o la voluntat (109)
Enrico Berlinguer: un clàssic (publicat a E. Berlinguer: *Projecte per Europa*. B., Columna/Nous Horitzons, 1).

Ramon ESPASA i Francesc ROCA

Text del guió de l'exposició «Els ajuntaments i la realitat» (publicat a: DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons, 2).

Maria Àngels ESPUNY

La gratitud de treballar amb qui s'estima (109)

F

Antoni FARRÉS

Resposta a l'Enquesta municipal» (104)
Espai amb projecte (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons, 2).

Carles FEIXA i PÀMPOLS

Més enllà d'Eboli. Gramsci i l'antropologia italiana (105, 107)
La joventut com a pretext (108)

Ricard FERNÀNDEZ

Cara i creu del Carnet Jove (103)
La intel·ligència (109)

Joan Carles FERNÀNDEZ, Eduard GUARDINO, Josep ROJO, Josep Lluís ROSES, Josep Lluís de VILLASANTE
Barcelona: una CES a cada districte (104)

Xavier FERRÉ

Repensar la NEP (105)
La continuïtat del fil roig (107)
Historiografia catalana i projectes polítics (110)

N. FIGUEROLA «VICTOR»

Idees a l'entorn d'en Gregori (109)

Enric FRANCH

Tres concepcions de la cultura (103)

Núria FRADERA, Toni PUIG

La cultura i els joves dels anys 80 (108)

G

Joan Carles GALLEGRO, Xesús GONZALEZ
Vaga a l'ensenyament (108)

Cipriano GARCIA
Una visió personal d'en Gregori (109)

Mercè GARCIA ARAN
Banca Catalana: no ha passat res, aquí? (103)

Alba GARCIA, Carme MARTÍNEZ, Cristina PRAT, Pilar REGUANT, Clàudia RUIZ
Sant Ildefons, un gran barri (108)

Emili GASCH
El crac de les borses (107)
Elogi i retrat d'un sindicalista del nostre temps
(Publicat a: J.L. López Bulla: *Qüestió salarial i nova cultura*. B., Columna/Nous Horitzons, 3).

Albert GIRONA
Història local del País Valencià (108)

Salvador GONZÀLEZ
«Una vida al servei del poble i del comunisme»
(104)

Antonio GRAMSCI
L'esperit popular creatiu (105)

Grup Municipal del PSUC de Molins de Rei
Resposta a «Enquesta municipal» (104)

Joan Anton GUTIÉRREZ
«Si sigue esto así, revienta» (103)

Antoni GUTIÉRREZ DÍAZ
Europa: reforma institucional i reforma econòmica
(104)

H

Lluís HERNÁNDEZ
Crear bellesa a la ciutat (106)

Josep Emili HERNÁNDEZ-CROS, dir.
«Eixampla Cerdà» (105)

I

Mercè IBARZ
Excèntrics (109)

Iniciativa per Catalunya
Manifest d'Iniciativa per Catalunya a Barcelona.
Juny 1987 (105)
Tres exemples del «Programa obert»: Política universitària, l'administració de la justícia, l'esport a Catalunya (107)

J

Carles JOSÉ i SOLSONA
Cinema europeu i cinema americà a Espanya (109)

Lluïsa JOVER i Francesc ROCA
450.000 anys de lluites (110)

Eloi JURADO
Santa Coloma democràtica (106)

L

Alfons LABRADOR
Balanc de les eleccions sindicals (104)

Salvador LARA
Present, passat i futur (110)

Manuel LARROSA
La nova perifèria «dissenyada» (104)
Resposta a «Enquesta municipal» (104)
1992: la metròpoli a l'Olimp, Poble Nou i Icària,
i: Urbanisme d'esquerres (publicats a: DD.AA.:
Els ajuntaments i la nova societat catalana. B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Josep LLORD
Un llibre: «Els ajuntaments i la nova societat catalana» (105)
Gat per llebre (109)

Josep Lluís LÓPEZ BULLA
Els delegats sindicals fan «història concreta» (105)
Qüestió salarial i nova cultura. B., Columna/Nous Horitzons, 3, 1987, 75 p. (Pròleg d'Emili Gasch)

Gregori LÓPEZ RAIMUNDO

Mandela (103)

L'essència de la «Perestroika» (108)

Escrits. Cinquanta anys d'acció, 1937-1988. B., Generalitat de Catalunya-Centre d'Història Contemporània de Catalunya/Ajuntament de Barcelona/Nous Horitzons, 1988, 350 pàg. (Pròlegs: Josep Benet, Maria Aurèlia Capmany i Nous Horitzons).

M

Joan Lluís MAREFANY

«Avez-vous lu Gramsci?» (105)

Sergi MARÍ

Els costos de la no-Europa (110)

Tito MÀRQUEZ

«Martín» (110)

Pep MARTÍ

Perspectives d'unitat (104)

Carme MASSANA

Per la plena ocupació: teories i polítiques (109)

Andreu MAYAYO

Viatge a l'URSS de Gorbaxov (103)

Josep Torrents i Rossell, dirigent agrari català (108)

El Dumbo del comunisme català (110)

1888-1992: una ciutat sense ciutadans (110)

La Catalunya interior: ajuntament i realitat actual, i: Eulàlia Vintró: el verb i la memòria (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Maria Dolors MEDINA

Resposta a «Enquesta municipal» (104)

Jaume MELENDRES

L'escenari mirall (106)

Salvador MILÀ

De la perplexitat a la recerca (111)

L'experiència de Mataró (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Conxita MIR i CURCÓ

Gent de la Conca (106)

Francesc MORALES

Resposta a: «Enquesta municipal» (104)

Francesc MORENO

Resposta a: «Enquesta municipal» (104)

William MORRIS

«News from nowhere» (1892) (fragments de la traducció catalana de 1918) (109)

N

Vicenç NAVARRO

Dos programms de salut: Jackson i Dukakis (109)

Notes editorials

RDA: una literatura pròxima (103)

El boom dels petits estats (103)

Nous Horitzons

Cròniques marxianes: 13. L'atenció primària socio-sanitària a Sabadell (103); 14. Normalitat (104); 15. Cobertes (105); 16. Record de Mompou (1893-1987) (106); 17. (107); 18. Sant Andreu cap al futur (108).

«Per la unitat de tots els comunistes» 1988. Presentació de Ramon Espasa (111)

La raó d'un llibre (Publicat a: Gregori López Raimundo: *Escrits 1937-1988*. B., CHCC/Ajuntament/Nous Horitzons).

O

Francesc OBON

Una experiència política positiva (111)

Enric OLTRA

Barcelona: un 2,9% per als districtes (103)

La gestió dels serveis públics (111)

Barcelona: un 2,9% per als districtes, i: Administració pública o empreses públiques (publicats a: DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Romà OLTRA

Per la Catalunya viva (105)

Norbert OROBITG

D'Andorra a Arcalís (111)

P

Teresa PÀMIES

- Qui són els meus amos? (103)
- La doble moral (106)

Joan del PORT

- La crisi dels ports i la navegació (108)

Alessandro PORTELLI

- Bruce Springsteen: working class hero? (108)

Arnau PUIG

- «Notes sobre el sentit de la vida» (1956) (108)

Toni PUIG, Núria FRADERA

- La cultura i els joves dels anys 80 (108)

R

Andreu RETAMAL

- Serenitat i compromís (110)

Carles RIBA

- El futur s'acosta al Baix Llobregat (publicat a DD.AA. *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Mariona RIBALTA

- L'exposició «Catalunya/Europa. Una mirada pedagògica» (109)

Rafael RIBÓ

- La tradició parlamentària dels comunistes (108)
- Pròleg a: Enrico Berlinguer: *Projecte per Europa*. B., Columna/Nous Horitzons, 1)

Pep RIERA

- El nostre model sindical: la Unió de Pagesos vers al IV Congrés (108)

Ferran RIUS

- Testimoniatge de fets viscuts: 1945-1947 (103)

Antoni ROCA

- Algú ha pensat que és millor crear atur (103)

Francesc ROCA

- ...Aquest país igualitari (103)
- Públic de guerra (103)
- La proposta europea (104)
- Què cal ensenyar? (104)
- Elogi de Tatiana Schucht i de la doble vida de Piero Sraffa (105)
- Els guerrillers: història oberta (107)
- Expo Gramsci (107)
- El PSUC, un partit de novel·la (109)
- Cebrià Montoliu, introductor de William Morris i el comunisme britànic (109)
- Sòlid en dissolució (111)
- Entre 500 i 1000: 750 (111)
- Marxisme de consum diari. De la A a la Z*. B., Columna/Nous Horitzons, 4, 1988, 176 p.

Francesc RODON

- Des de la perifèria amb certa por (104)
- Aquell Congrés i el compromís d'ara (106)
- De la història d'ahir i d'avui (107)
- El pes de la nostra història (108)
- Ciutat-dormitori de cinc estrelles? (109)
- De l'art que no belluga (111)

Rosa ROS

- Nord contra Sud, o Sud contra Sud? (107)

S

Manuel de SEABRA

- Els privilegis de la salut (104)
- Moscou és una festa (105)
- Elogi de la follia (107)
- Sóc una vaca (108)
- Repartir (109)
- De la solitud (110)

Marta SELVA

- L'altra realitat (104)

Francesc SUNYER i CAPDEVILA

- «La idea nova» (1868) (110)

T

Antoni TÀPIES

- Art i espiritualitat (1988) (110)

nous horitzons nous horitzons nous horitzons

Lluís TEJEDOR

Pla de costes (publicat a: DD.AA.: *Els ajuntaments a la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons,

Imatges de la tradició comunista (106)

Biennal'87: interrogants (107)

«Nous Horitzons» a la sopa (1) (109)

Biografies d'homes populars (110)

Geografia urbana comunista (111)

«Nous Horitzons» a la sopa (2) (111)

El glaç que bull (111)

La maleta del CENU (111)

V

Francesc VALVERDÚ

Per unes bones iniciatives (104)

«Endarrera aquesta gent...» (106)

Hi ha salvadors que no salven res (107)

Servituds (108)

Per un relleu de la normalització lingüística (109)

Eulàlia VINTRÓ

La ineficàcia del victimisme (103)

L'ensenyament, des dels ajuntaments, i: El verb i la paraula (publicat a: DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Josep Lluís de VILLASANTE

La concertació econòmica local (110)

Ricard VINYES

Notícia actual del comunisme (104)

Ciència i caritat. La tradició comunista catalana (106)

Ells i la revolució que deien haver estimat tant (108)

W

Michael WOLGENSINGER

«Spanien: Die Ostküste» (1956) (109)

Z

Iris ZAIDA

L'exposició «Estimat Psuc», segueix, arreu (103)

L'humor de Calders, l'origen de la Caputxinada, la sinceritat de Duran Reynalds (104)

Keynes en català (104)

LA COL·LECCIÓ «NOUS HORITZONS» DE COLUMNA EDICIONS

1. Enrico BERLINGUER: *Projecte per Europa*. Barcelona, Columna, 1987, 112 pàg. (Pròleg de Rafael Ribó i epíleg de Ramon Espasa)

2. Antoni FARRÉS et al.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. Barcelona, Columna, 1987, 176 pàg.

3. Josep Lluís LÓPEZ BULLA: *Qüestió salarial i nova cultura*. Barcelona, Columna, 1987, 75 pàg. (Pròleg d'Emili Gasch i «A les Comissions Obreres» de Joan Brosa)

4. *Marxisme de consum diari. De la A a la Z*. Barcelona, Columna, 1988, 217 pàg. («A cura de Francesc Roca»)

Fora de col·lecció:

Gregori LÓPEZ RAIMUNDO: *Escrits. Cinquanta anys d'acció, 1937-1988*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, CHCC, Ajuntament de Barcelona, Nous Horitzons, 1988, 350 pàg. (pròlegs de Maria Aurèlia Capmany i Josep Benet)

Índex per matèries 1987-1988

EL MOVIMENT REAL

Ricard FERNÁNDEZ: Cara i creu del Carnet Jove (103)

Editorial: L'àngel i el diable (103)

Joan Anton GUTIÉRREZ: «Si sigue esto así, revienta» (103)

Pep MARTÍ: Perspectives d'unitat (104)

Editorial: Som 10 milions (104)

Romà OLTRA: Per la Catalunya viva (105)

Josep Lluís LÓPEZ BULLA: Els delegats sindicals fan «història concreta» (105)
Qüestió salarial i nova cultura. B., Columna/Nous Horitzons, 3, 1987, 75 p.

Editorial: Atenció amb la moda (106)

Ramon ESPASA: Discurs sobre la televisió (107)

Manuel de SEABRA: Sóc una vaca (108)

Carles FELIXA I PÀMBOLS: La joventut com a pretext (108)

Núria FRADERA, Toni PUIG: La cultura i els joves dels anys 80 (108)

Manuel de SEABRA: De la solitud (110)

Francesc ARTAL: Jo també sóc una vaca (109)

Editorial: El nostre PC (109)

Michael WOLGENSINGER: «Spanien: Die Ostküste» (1956) (109)

Editorial: David i Goliat (110)

Lluïsa JOVER i Francesc ROCA: 450.000 anys de lluites (110)

Editorial: Del 20 de juny al 14 de desembre (111)
La UGT compleix cent anys: felicitats! (111)

Nous Horitzons: Cròniques marxianes: 13. L'atenció primària socio-sanitària a Sabadell (103); 14. Nor-

malitat (104); 15. Cobertes (105); 16. Record de Mompou (1983-1987) (106); 17. (107); 18. Sant Andreu cap al futur (108)

Francesc ROCA: *Marxisme de consum diari. De la A a la Z*. B., Columna/Nous Horitzons, 4, 1988, 217 p.

CARTES

Andreu MAYAYO (103); A.V. Casc Antic (103); Ramon DRAPER (103); Germinal ROS (103); Joan BOADA (103); Xavier SABADA (103); Josep TUSON (103); Romà OLTRA (103); Irene ARMENGOL (104); Laura VALLS (104); Lina UBERO (104); Josep M. COBOS (104); Maribel OLLÉ (104); Carles SANTACANA (104); Romà OLTRA (104); Gaspar JAEN i URBAN (105); Josep MURGADES (105); Vinyet PANYELLA (105); Miquela VADELL (105); Albert COROMINAS (105); Moviment feminista de Barcelona (107); Sebastià PIERA/N. FIGUEROLA (107); Manel MORAL (107); Romà OLTRA (107); Carles FELIXA (107); Biblioteca de la Santa Creu (107); Gaspar JAEN i URBAN (107); Manuel de SEABRA (108); Marga RODRÍGUEZ (108); Armando OTERINO (108); Romà OLTRA (108); Domènec SERRA i ESTRUCH (109); Xavier FERRÉ (109); Salvador MILÀ (109); Albert COROMINAS (109); Josefa CONTIJOCH (109); Gregori LÓPEZ RAIMUNDO (110); Cipriano GARCIA (110); Jordi MATEU (110); Jesús A. MARTINEZ (110); Pere de la FUENTE (110); Xavier BARGALLO (110); Xavier CACHO (110); Ernest SABATER (110); Txema CASTIELLA (111); Núria (111); Empar VIVÓ (111); Agrupació de Periodistes de CCOO (111).

LA POLÍTICA ECONÒMICA

Enric OLTRA: Barcelona: un 2,9% per als districtes (103); La gestió dels serveis públics (111); Barcelona: un 2,9% per als districtes i, Administració pública o empreses públiques (publicats a: DD.AA. *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna / Nous Horitzons, 2).

Joan Carles FERNÁNDEZ, Eduard GARDINO, Josep ROJO, Josep Lluís ROSÉS, Josep Lluís de VILLASANTE: Barcelona: una CES a cada districte (104).

Jordi ANGUSTO: La crisi dels 70-80: els seus efectes estructurals (107)

Emili GASCH: El crac de les borses (107)

Francesc ARTAL: Empreses públiques (107)

Editorial: 1987-1937 + 50 = Autogestió, mercat, pla (i 1937 = 1917 + 20) (107)
De quin model som partidaris? (108)

Joan del PORT: La crisi dels ports i la navegació (108)

Ramon ESPASA: L'interès dels interessos (108)

Carme MASSANA: Per la plena ocupació: teories i polítiques (109)

Josep Lluís de VILLASANTE: La concertació econòmica local (110)

Francesc ARTAL: Democràcia, salaris i inflació (111)

Antoni FARRÉS: Espai amb projecte (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Francesc CAMPOY i Josep COLOMÉ: Document: una iniciativa de redreçament a Reus (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*, B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Carles RIBA: El futur s'acosta al Baix Llobregat (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*. B., Columna/Nous Horitzons, 2)

LA POLÍTICA CATALANA

Francesc ARTAL: Autonomia (103)
Ací hi ha nacionalisme català i d'esquerres (105)

Ramon ESPASA: Saludable autogovern (103)
Diàlegs del poder i la glòria (103)

Mercè GARCIA ARAN: Banca Catalana: no ha passat res, aquí? (103)

Alfons LABRADOR: Balanç de les eleccions sindicals (104)

Ricard VINYES: Notícia actual del comunisme (104)

Editorial: Reflexió postelectoral (105)

Iniciativa per Catalunya: Manifest d'Iniciativa per Catalunya a Barcelona.

Juny 1987 (105)

Tres exemples del «Programa obert»: Política universitària, l'administració de la justícia, l'esport a Catalunya (107)

Francesc VALVERDÚ: Per unes bones iniciatives (104)
«Endarrera aquest gent...» (106)
Hi ha salvadors que no salven res (107)

Jordi BUSQUET, Eduard JIMÉNEZ, Núria SOLÉ: El vot dels joves (107)

Xavier FERRÉ: La continuïtat del fil roig (107)
Historiografia catalana i projectes polítics (210)

Rafael RIBÓ: La tradició parlamentària dels comunistes (108)

Pep RIERA: El nostre model sindical: la Unió de Pagessos vers el IV Congrés (108)

Ricard VINYES: Ells i la revolució que deien haver estimat tant (108)

Editorial: Els propers quatre anys (109)
David i Goliat (110)
Del 20 de juny al 14 de desembre (111)

Ramon ESPASA: Tarradellas o la voluntat (109)

Salvador MILÀ: De la perplexitat a la recerca (111)

Nous Horitzons: «Per la unitat de tots els comunistes» (111) (Presentació de Ramon Espasa)

FEMINISME

Marta SELVA: L'altra realitat (104)

Editorial: Som 10 milions (104)

Teresa PÀMIES: La doble moral (106)

Editorial: Atenció amb la moda (106)

Pilar COS, Montserrat GÓMEZ, Imma JANSANA: Pastissers urbans (108)

Alba GARCIA, Carme MARTÍNEZ, Cristina PRAT, Pilar REGUANT, Clàudia RUIZ: Sant Ildefons, un gran barri (108)

Manuel de SEABRA: De la solitud (110)

PROBLEMES DE LA CULTURA

Enric FRANCH: Tres concepcions de la cultura (103)

Editorial: L'espai comunicacional en català (104)

Televisió privada (106)

Notícies de la televisió (107)

Joan-Lluís MARFANY: «Avez-vous lu Gramsci?» (105)

Nous Horitzons: Record de Mompou (1893-1987) (106)

Editorial: Atenció amb la moda (106)

Francesc RODON: Aquell Congrés i el compromís d'ara (108)

El pes de la nostra història (108)

De l'art que no belluga (111)

Alessandro PORTELLI: Bruce Springsteen: working class hero? (108)

Toni PUIG, Núria FRADERA: La cultura i els joves dels anys 80 (108)

Francesc ARTAL: La llengua i la cultura (108)

Editorial: El nostre PC (109)

Francesc VALIVERDÚ: Per un relançament de la normalització lingüística (109)

Antoni TÀPIES: Art i espiritualitat (1988) (110)

Francesc ODON: Una experiència política positiva (111)

ENSENYAMENT

Editorial: L'àngel i el diable (103)

Pere CAMPS, Roman CEANO, Albert COROMINAS, Josep Lluís HERNÁNDEZ: Una nova situació a les universitats catalanes (103)

AJEC (Associació de Joves Estudiants de Catalunya): «Programa reivindicatiu per l'ensenyament mitjà. 1987, gener» (103)

Eulàlia VINTRÓ: La ineficàcia del victimisme (103)
L'ensenyament des dels ajuntaments i, El verb i

la paraula (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*, B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Joan Carles GALLEGÓ, Xesús GONZÁLEZ: Vaga a l'ensenyament (108)

Mariona RIBALTA: L'exposició «Catalunya/Europa. Una mirada pedagògica» (109)

TERRITORI I CIUTAT

Manuel LARROSA: La nova perifèria «dissenyada» (104)

Resposta a «Enquesta municipal» (104)

1992: la metropoli a l'Olimp, Poble Nou i I cària i, Urbanisme d'esquerres (publicats a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*, B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Lluís CANTALLOPS: Una àrea metropolitana per al Camp (104)

Les perifèries del Camp de Tarragona (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*, B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Josep-Emili HERNÁNDEZ-CROS, dir: «Eixample Cerdà» (105)

Agustí COLOMINES I COMPANYYS: Sobre el municipi, la societat i els comunistes (106)

Lluís HERNÁNDEZ: Crear bellesa a la ciutat (106)

Eloi JURADO: Santa Coloma democràtica (106)

Alba GARCIA, Carme MARTÍNEZ, Cristina PRAT, Pilar REGUANT, Clàudia RUIZ: Sant Ildefons, un gran barri (108)

Francesc RODON: Ciutat-dormitori de cinc estrelles (109)

Andreu MAYAYO: 1888-1992: una ciutat sense ciutadans (110)

La Catalunya interior: ajuntaments i realitat actual i Eulàlia Vintó: el verb i la memòria (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*, B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Carles RIBA: El futur s'acosta al Baix Llobregat (pu-

nous horitzons nous horitzons nous horitzons

blicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*, B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Lluís TEJEDOR: Pla de costes (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*, B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Salvador MILÀ: L'experiència de Mataró (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*, B., Columna/Nous Horitzons, 2)

Ramon ESPASA i FRANCESC ROCA: Text del guió de l'exposició «Els ajuntaments i la realitat» (publicat a DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*, B., Columna/Nous Horitzons, 2)

LA POLÍTICA INTERNACIONAL

Gregori LÓPEZ RAIMUNDO: Mandela (103)
L'essència de la «Perestroika» (108)

Notes editorials: El boom dels petits estats (103)

Editorial: El valor de les idees (103)

Andreu MAYAYO: Viatge a l'URSS de Gorbtxov (103)

Xavier FERRÉ: Repensar la NEP (105)

Ramon ESPASA: Les tres P (Praxi, Praga, Perestroika) (108)

Vicenç NAVARRO: Dos programes de salut: Jackson i Dukakis (109)

Robert BLASCO: El nen i l'aigua bruta (111)

EUROPA

Antoni GUTIÉRREZ DÍAZ: Europa: reforma institucional i reforma econòmica (104)

Editorial: L'actual CE i l'esquerra europea (104)

Antonio GRAMSCI: «L'esperit popular creatiu» (105)

Manuel de SEABRA: Moscou és una festa (105)

Francesc ROCA: Elogi de Tatiana Schucht i de la doble vida de Piero Scraffa (105)

Carles FEIXA i PÀMPOLS: Més enllà d'Eboli. Gramsci i l'antropologia italiana (105 i 107)

ENAHAC: Gramsci: antologia mínima (107)

Rosa ROS: Nord contra Sud, o Sud contra Sud? (107)

William MORRIS: «News from nowhere» (1892) (fragments) (109)

Sergi MARÍ: Els costos de la no-Europa (110)

Rafael RIBÓ: Pròleg a: Enrico Berlinguer: *Projecte per Europa*, B., Columna/Nous Horitzons, 1

Enrico BERLINGUER: «*Projecte per Europa*», B., Columna/Nous Horitzons, 1, 1987 (pròleg de Rafael Ribó, i: «Enrico Berlinguer: un clàssic», de Ramon Espasa)

EL MARXISME CATALÀ

Ricard VINYES: Notícia actual del comunisme (104)
Ciència i caritat. La tradició comunista catalana (106)

Iris ZAIDA: Imatges de la tradició comunista (106)

Editorial: 1987 = 1937 + 50 = Autogestió, mecat, pla (i: 1937 = 1917 + 20) (107)

Arnau PUIG: «Notes sobre el sentir de la vida» (1956) (108)

Francesc ROCA: EL Psuc, Un partit de novel·la (109)
Cebrià Montoliu, introductor de William Morris i el comunisme britànic (109)

Francesc SUNYER i CAPDEVILA: «La idea nova» (1869) (110)

Iris ZAIDA: Geografia urbana comunista (111)

Francesc ROCA: *Marxisme de consum diari. De la A a la Z*. B., Columna/Nous Horitzons, 4, 1988, 217 p.

EL PSUC

Iris ZAIDA: L'exposició «Estimat Psuc», segueix, arreu (103)

L'humor de Calders, l'origen de la Caputxinada, la sinceritat de Duran Reynolds (104)

Teresa PÀMIES: Qui són els meus amos? (103)

Editorial: 1987=1937+50=Autogestió, mercat, pla (i: 1937=1917+20) (107)

Rafael RIBÓ: La tradició parlamentària dels comunistes (108)

Andreu MAYAYO: Josep Torrents i Rossell, dirigent agrari català (108)

Francesc VALVERDÚ: Servituds (108)

Francesc ROCA: El Psuc, un partit de novel·la (109)

Enric CAMA: Gregori López Raimundo, de la III Internacional al comunisme del s. XXI (109)

Francesc BALTASAR: Gregori López Raimundo, un mite a l'abast (109)

M. Àngels ESPUNY: La gratitud de treballar amb qui s'estima (109)

Ricard FERNÀNDEZ: La intel·ligència (109)

N. FIGUEROLA «VÍCTOR»: Idees a l'entorn d'en Gregori (109)

Cipriano GARCIA: Una visió personal d'en Gregori (109)

Tito MÀRQUEZ: «Martín» (110)

Andreu MAYAYO: El Dumbo del comunisme català (110)

Salvador LARA: Present, passat i futur (110)

Andreu RETAMAL: Serenitat i compromís (110)

Francesc OBON: Una experiència política positiva (111)

Gregori LÓPEZ RAIMUNDO: *Escrips. Cinquanta anys d'acció, 1937-1988*. B., Generalitat de Catalunya, CHCC, Ajuntament de Barcelona, Nous Horitzons, 1988, 350 p.

RECORDS PERSONALS

Ferran RIUS: Testimoniatge de fets viscuts. 1045-1947 (103)

Salvador GONZÀLEZ: «Una vida al servei del poble i del comunisme» (104)

Tito MÀRQUEZ: «Martín» (110)

Andreu RETAMAL: Serenitat i compromís (110)

Josep PARDELL: L'home tranquil (110)

Norbert OROBITG: D'Andorra a Arcalís (111)

LITERATURA

Notes editorials: R.D.A.: Una literatura pròxima (103)

Joan BROSSA: Pesta diària (105)

El molinet de confetti (Dansa) (107)

Ventall de figures (108)

Silenci (111)

A les Comissions Obreres (publicat a: J.L. López Bulla: *Qüestió salarial i nova cultura*)

Jaume MELENDRES: L'escenari mirall (106)

Francesc ROCA: El Psuc, un partit de novel·la (109)

Mercè IBARS: Excèntrics (109)

Teresa AUBETS: Ahir vaig tornar-hi (109)

Josep Lluís ATIENZA: El torero del Tercer Terç (111)

LLIBRES

Ramon ESPASA: Diàlegs del poder i la glòria (Josep Tarradellas i Antoni Gutiérrez; *Diàlegs a Barcelona*) (103)

Francesc ROCA: ...Aquest país igualitari (Manuel Larrosa: *La figura d'un país*, i Manuel Larrosa: *Sabadell*) (103)

Francesc ROCA: Organització teatral i públic de guerra (Ricard Blasco: *El teatre al País Valencià durant la guerra civil*) (103)

Marta SELVA: L'altra realitat (Tomasas Cuevas: *Cárcel de mujeres*, i Tomasas Cuevas: *Mujeres de la resistencia*) (104)

Iris ZAIDA: Calders, etc (Amanda Bath: *Pere Calders, ideari i ficció*, Joan Crexell: *La Caputxinada*, Antoni Roca i Thomas Glick: *Francesc Duran i Reynolds*) (104)

I.Z.: Keynes en català (J.M. Keynes: *Teoria general de l'ocupació, l'interès i el diner*) (104)

Francesc ROCA: La proposta europea del Psuc (Psuc: *L'Europa comunitària*)

Trinitat ESCODA: Una vulgar dona de miner (Norma Dolby: *An account of the great miner's strike*) (106)

Agustí COLOMINES I COMPANYYS: Sobre el municipi, la societat i els comunistes (DD.AA.: *Els ajuntaments i la nova societat catalana*) (106)

Conxita MIR I CURCÓ: Gent de la Conca (Andreu Mayayo: *La Conca de Barberà, 1890-1939*) (106)

Xavier FERRÉ: La continuïtat del fil roig (Josep Lluís López Bulla: *Qüestió salarial i nova cultura*) (107)

Francesc ROCA: Els guerrillers: història oberta (Fernanda Romeu: *Más allá de la utopía: perfil histórico de la Agrupación Guerrillera de Levante*. València) (107)

Trinitat ESCODA: Marx i els cow-boys (Paul Buhle: *Marxism in the USA, 1870 to the present day*) (107)

Carles FEIXA I PÀMPOLS: La joventut com a pretext (Enric Ucelay i altres: *La joventut a Catalunya al segle XX*) (108)

Gregori LÓPEZ RAIMUNDO: L'essència de la «perestroika» (Mikhaïl Gorbaxov: *Perestroika*) (108)

Albert GIRONA: Història local del País Valencià (Agustí Colomines: *Catarroja, 1936-1939: Insurgent i administrada*) (108)

Francesc VALLVERDÚ: Servituds (M. Vázquez Montalbán: *Rafael Ribó, l'optimisme de la raó*) (108)

Iris ZAIDA: L'aranya mata Sant Jordi (DD.AA.: *Cinc revistes catalanes entre la dictadura i la transició*) (108)

Mercè IBARZ: Excèntrics (Aurora Puigmadrona: *La colònia de la cultura o la cultura de la colònia*) (109)

Iris ZAIDA: Espies i toreros (D. Pastor Petit: *Espies catalans* i Pau Riba: *La gran «corrida»*) (109)

Iris ZAIDA: Biografies d'homes populars (Guillermo Sánchez: *Francisco Sunyer i Capdevila*, Josep Font: «Cisquet», Joan Fuster: *Raimon*, Ignasi Riera: *Candel, Paco o Francesc*, Grup de Filosofia: *Manuel Sacristán*, Ursula Tjaden: *Helios Gómez*) (110)

Iris ZAIDA: El glaç que bull (Walter Benjamin: *Diari de Moscou*) (111)

F.R.: Sòlid en dissolució (Enric Valor: *Narracions perennes*) (111)

ENQUESTA

Enquesta municipal. Resposta de: Antoni FARRÉS (104), Maria Dolors MEDINA (104), Manuel LARROSA (104), Francesc MORALES (104), Grup municipal del Psuc de Molins de Rei (104), Fernano MORENO (104), Salvador MILÀ (104)

EXPOSICIONS

Antoni ROCA: Algú ha pensat que és millor crear atur (*Cap al 2000*) (103)

Iris ZAIDA: L'exposició «Estimat Psuc», segueix arreu (*Estimat Psuc*) (103)

F.R.: Què cal ensenyar? (*Barcelona ensenya, 4 anys de l'Àrea d'ensenyament*) (104)

F.R.: Expo Gramsci (*Gramsci 50 anys*) (107)

Iris ZAIDA: Biennal '87: interrogants (*Produccions culturals juvenils de l'Europa Mediterrània*) (107)

Josep LLORD: Gat per llebre (*Agustí Centelles, 1909-1985 i, Surrealisme a Catalunya, 1924-1936*) (109)

Mariona RIBALTA: L'exposició «Catalunya/Europa. Una mirada pedagògica» (109)

Andreu MAYAYO: 1888-1992: una ciutat sense ciutadans (*Centenari de l'Exposició universal de 1888 i Barcelona '92*) (110)

Francesc ROCA: Entre 500 i 1.000: 750 (1238-1988: *750 aniversari, Equip Crònica, Valencians al cine*) (111)

Iris ZAIDA: La maleta del CENU (111)

una vaga general una vaga general una vaga

l'èxit de la vaga a la por provocada pels llegendaris i totpoderosos piquets que, a més, cobren per actuar. Més encara, la vaga fou un èxit perquè els sindicats no respectaren els serveis mínims. Una explicació ideològica de la vaga que no aclareix res.

És clar, per als autoritaris, il·lustrats o no, que no poden entendre l'autonomia de judici i de pensament dels treballadors i el poble, la vaga no té explicació. Quan un individu afirma que el país és ell (o així ho creu), tota reacció sobtada i que no s'amotlla a allò que ell vol és sorprenent i inexplicable. Com també ho és per als perplexos que no entenen les reaccions massives de contestació quan la macroeconomia indica que les coses van bé. Tanmateix, el moc més impressionant l'han rebut aquells que preconitzen la mort de la classe treballadora i, també, els que sense negar la classe teoritzen la fi dels valors propis dels treballadors, la seva capacitat de resposta i la voluntat de transformar les coses i la vida. En suma: ha estat una vaga inexplicable per a aquells que no van aprendre la lliçó de la vaga genral del 20 de juny. Però, certament, la vaga del 14 de desembre ha estat encara més incomprendible per a aquells que, acadèmicament, teoritzen la debilitat dels sindicats espanyols que només tenen (i sembla que és real) una taxa d'afiliació del 9%.

¿Quina és la debilitat i la grandesa del moviment sindical espanyol? Al nostre país existeixen dos moviments simultanis. Un, que podríem anomenar moviment dels treballadors i un altre, que és el moviment sindical estricte. El moviment dels treballadors són els comitès d'empresa i els delegats de personal, als quals els sindicats participen en un 85% i que enquadren tots, tots, els assalariats d'aquest país. El moviment sindical només té en compte els afiliats a un o a un altre sindicat. No són, però, moviments contradictoris ni antagònics. Ans el contrari, es fonen en les grans mobilitzacions que, generalment, proposen els sindicats. Això fa que el moviment reivindicatiu dels treballadors espanyols i les seves centrals sindicals tinguin un cert caire novedós en relació al que passa a Europa, on, generalment, els sindicats com a tals tenen el «monopoli» de la representació dels treballadors.

...I la vaga és va fer. Convé que analitzem una de les grans lliçons d'aquesta vaga general, que, en part, ja era palesa en aquella altra del 20 de juny. La societat civil, tantes vegades invocada i grapejada, el 14 de desembre conquerí la seva autonomia, la seva personalitat. Aquest és un fet de gran importància social, política i cultural. Aquell dia, la societat civil

no delegà en els de dalt, de Madrid o Barcelona, la seva capacitat decisòria. Aquell dia si més no, va trencar la dinàmica política a què havia estat sotmesa des de la transició. Això és: que la societat només participa quan el govern (central o autonòmic) la hi convida a fer-ho i amb les regles que ell imposa, o amb les normes convencionals de la democràcia. (Unes normes, per cert, que ningú no ho oblidí, que són també dels sindicats). La societat només participa en els «grans moviments» de caire electoral i refrendatari —cosa important, és clar—, però la crítica a aspectes concrets de la política governamental no havia assolit encara una coordinació explícita. Això vol dir que el 14 de desembre ressalta que una cosa és votar a una o una altra formació política i tota una altra cedir acríticament la confiança al govern. És per això que aquesta vegada els sindicats foren considerats com «alguna cosa més» que interlocutors socials o agents socials. Esdevingueren subjectes polítics capaços de mostrar a la llum pública la denúncia social i les demandes de masses. No ens ha d'estranyar, doncs, que el poble considerés els sindicats «la seva gent».

De la lliçó que ha donat la societat civil recuperant la seva autonomia, nosaltres hem d'entendre que la nostra proposta arribà al conjunt del treball assalariat i connectà amb amplis sectors populars. O sigui que cal evitar les tendències pansindicalistes. El sindicat té unes prerrogatives i un camp d'acció que coneixem i ha estat aprovat pels nostres congressos, i no aspirem a més, o no deuríem. Parlant clar, no hem d'aspirar a esdevenir la representació política dels treballadors ni, òbviament, dels estrats populars. El que sí hem de fer és oferir a l'esquerra real les nostres propostes i proposar-los un estil nou per connectar amb les reivindicacions de masses basat en la capacitat d'iniciativa i el mètode de l'organització.

¿Com s'ha traduït tot això que dic a Catalunya? Recordem, primer, algunes coses. Jordi Pujol va afirmar que era partidari de la política econòmica i social del govern central, que feia seu el Pla d'Ocupació Juvenil i que, per tant, demanava que tots els catalans anéssim a treballar. Una declaració institucional d'aquesta mena té la seva importància, com també la té el fet que a Catalunya no treballés pràcticament ningú. Aleshores, és clar que Jordi Pujol fou desautoritzat, si més no aquell dia, per la gran majoria. Això també és una lliçó més del 14 de desembre que nosaltres, els sindicalistes, encara que no volem envair el terreny de la política, hem de tenir en compte i analitzar-la. Continuem la reflexió, doncs.

¿En què ha estat desautoritzat Jordi Pujol? En el sentit econòmic i social, que coincideix amb la política del govern de Madrid. I cal que els socialistes catalans (però no tan sols) tinguin en compte aquest fet, si és que estan interessats de veritat a donar una altra orientació institucional a la Generalitat de Catalunya. Perquè és força difícil voler ser l'alternativa a Pujol mantenint uns mateixos pressupòsits en política econòmica i social, sobretot quan la gent els ha desautoritzat, aquí i a Madrid.

Per tant, aquesta reflexió és avui interessant, sobretot després d'haver llegit a la premsa que els caps de l'oposició a Catalunya (Obiols i Ribó) proposen una «cimera catalana» en què hi siguin presents els sindicats. D'entrada, aquesta proposta és important, i convé no desestimar-la. Nosaltres estem disposats a anar aquesta «cimera», ¿per què no? Amb tota la modèstia que calgui, nosaltres, Comissions Obreres, hi acudiríem amb ganes d'aportar-hi solucions i d'aprendre alguna cosa. ¿Com hi aniríem? Com un sindicat d'esquerres, però no com el sindicat de l'esquerra de tal i tal color. Nosaltres som nosaltres mateixos, malgrat que tenim uns senyals d'identitat als quals no som indiferents. Des de la nostra idiosincràsia, doncs, estem disposats a assumir el paper que ens correspongui, aquell que acordem entre tots, malgrat que som conscients que som una organització sindical que ha de fer propostes, que ha de mobilitzar la gent per aconseguir-les i, també, que ha de negociar en tots els àmbits. És a dir, que el nostre paper s'inscriu en l'àrea social per assolir victòries i no pas greuges que, en el fons, només perjudiquen la condició assalariada.

Aquesta és la raó per la qual nosaltres som partidaris que la Generalitat de Catalunya tingui tantes competències i atribucions com sigui possible, i, al mateix temps, menystinguem, per dir-ho d'alguna manera, les valoracions politicistes, ja que si no renunciàrem a la nostra condició de sindicat. De sindicat de classe i nacional, que són dos elements imprescindibles de la nostra idiosincràsia, encara que sempre hem demostrat la nostra solidaritat amb els treballadors i les organitzacions afins de la resta d'Espanya.

Després del 14 de desembre, què?

En la reflexió que fem sobre la vaga cal separar dos fets. D'una banda, el moviment engegat de cara al futur i, de l'altra, la nostra capacitat d'administrar profitosament l'èxit de la vaga.

Nosaltres ja hem dit que després de la vaga s'ha iniciat un nou curs al país. Independentment de les

nimieses quotidianes, una cosa és segura: que a partir d'ara tot caminarà en una altra direcció, que, és possible, encara sigui massa d'hora per preveure amb precisió. Una altra direcció que només serà viable si nosaltres continuem reclamant la centralitat de la qüestió de l'ocupació i la seva qualitat, estimulem la solidaritat i demostrem la unitat indissoluble de les propostes conjuntes de Comissions Obreres i UGT. Qualsevol intent de patrimonialitzar i de marcar diferències entre els dos sindicats (o d'anar un contra l'altre), serà contraproduent. Diguem-ho d'una altra manera, cal treballar unitàriament des de la diversitat.

Certament, s'obre un nou curs en aquest país. El Govern intentarà continuar maniobrant, intentarà engegar noves ofensives contra els sindicats. Però, tant la UGT com nosaltres, hem acumulat una experiència notabilíssima per afrontar-ho. I és segur que el nou curs que hem obert tindrà noves repercussions en la relació entre el PSOE i la societat, en el partit mateix, i en les relacions que a partir d'ara mantindran els sindicats; com també canviarà la naturalesa del sindicalisme de classe i confederal. La nova etapa que s'inicia és evident que no trenca radicalment amb la situació anterior al 14 de desembre, però a la llarga pot esdevenir un nou escenari que hem d'analitzar bé, nosaltres i l'esquerra real. I de tot plegat, d'aquest cúmul de lliçons, n'hauréu d'extreure una altra que ens permeti de canviar les coses.

Hem parlat de les relacions unitàries amb UGT, i hem dit que eren prioritàries. Malgrat tot, tothom ha pogut veure que el 14 de desembre anàvem junts tots els sindicats de caràcter confederal i sectorial. Vull dir amb això, que tal com ja férem el 20 de juny de 1985, ara també hem treballat al costat d'altres organitzacions sindicals sense oportunisme ni cap mena de vel·leïtat. I així com aleshores valoràrem el paper que havien tingut els altres sindicats en les mobilitzacions, aquesta vegada fem el mateix. Des d'aquesta perspectiva de diversitat en la unitat, convé aclarir quin és el nou curs laboral o social.

És necessari que el sindicalisme (i aquesta reflexió ha de ser molt útil per a Comissions Obreres de Catalunya) treballi, com a mínim, en tres direccions diferents. En primer lloc, fent que augmenti el poder contractual; en segon lloc, establint noves relacions amb l'esquerra real i, en tercer lloc, intentant de crear un fòrum permanent de diàleg i de relació amb els intel·lectuals i professionals.

L'augment del poder contractual vol dir, primerament, que cal encetar nous espais de negociació

sobre noves qüestions a negociar en i al marge dels convenis col·lectius; vol dir, també, que és necessari conquerir nous instruments per a l'acció sindical i per a l'organització dels treballadors. ¿És que algú pot bescantar, per exemple, el que significa el «compromís previ» com a element de democràcia i de participació? Cal que el sindicalisme proposi i negociï qüestions referides a la formació, la informació, l'ambient que envolta el treball, etcètera. Així com convé negociar alguns aspectes que avui ja es negocien, encara que d'una manera desigual, referides a l'organització del treball: reducció de la jornada laboral, categories, nova tecnologia, productivitat, etcètera. Del que es tracta, doncs, és de bastir un nou escenari per a la cultura reivindicativa del sindicalisme, que continua encara amb els esquemes contractuals del tardofranquisme i la transició democràtica. Però és que després dels canvis que s'observen en l'estructura de la producció, les categories i la classe obrera mateix, no podem fer una altra cosa. Per veure què hi ha de nou, cal retenir un parell d'aspectes.

A. Que ens enfrontem a una política governamental que desmembra el mercat de treball, que pretén orientar el treball i la manera d'organitzar-lo cap a unes coordenades en què la capacitat d'intervenció del sindicalisme sigui escassa o nul·la. Molt sovint aquesta mena de política s'instal·la als centres de treball, sigui perquè el sindicalisme i els comitès d'empresa no compten amb capacitat jurídica de negociació, sigui perquè nosaltres ho consentim o perquè no som capaços de servir propostes alternatives.

B. Que cada vegada més són evidents les desigualtats i injustícies que hi ha entre uns assalariats i uns altres, entre una generació i una altra, entre els qui tenen drets i els qui no en tenen, entre els que han aconseguit conquestes i els que tot just comencen a tenir capacitat d'autodefensa (per exemple: petita i petitíssima empresa, treballadors de la llar, precaris...). Es tracta, doncs, d'aconseguir nous instruments per superar aquesta situació tan penosa.

Quan el nostre sindicat s'ha proposat obrir noves vies, generalment ho ha aconseguit. Així s'ha demostrat històricament. Posem dos exemples.

Des del I Congrés de la CONC hem sentit la necessitat de plantejar-nos la qüestió de la Seguretat Social i de la intervenció sindical en aquest organisme. El nostre treball en aquest sentit conduí a la convocatòria de la mobilització del 20 de juny. Ara com ara, encara que amb noves dificultats, podem afirmar que hi intervenim. El segon exemple és la lluita que esmerçarem en favor d'una millor salut laboral i una seguretat i higiene en el treball més acurades.

França: vaga en una empresa de la confecció amb mà d'obra femenina. Només des del 1968

En aquest respecte, avui les nostres propostes, encara que amb certes dificultats, han quallat i són patrimoni de les nostres estructures. Així doncs, crec que és evident que el nostre itinerari com a organització sindical demostra que som capaços d'oferir noves perspectives als treballadors. És a dir, que podem oferir nous camps d'intervenció al sindicalisme de classe i confederal. Per exemple, quant a la relació entre el sindicat i el territori.

Comissions Obreres té ja una certa tradició a escurçar la validesa dels pressupostos de l'Estat i, també, de la Generalitat, però, per contra, no acaba d'incidir en els pressupostos de les corporacions locals, dels ajuntaments, que no atenem com cal. Aquest buit, per dir-ho d'alguna manera, és una gran limitació per a l'acció sindical del conjunt de la CONC i, sobretot, de les Unions territorials, que no tenen espai on intervenir en qüestions com són ara l'atur, la creació d'ocupació (que també compet als ens locals), el medi ambient, la qualitat de vida, la política sobre el sòl o industrial, etcètera. Enguany, doncs, hem d'aconseguir de donar una nova dimensió al nostre treball territorial. El que passa a Barcelona (que és un avís del que pot passar arreu) en relació amb les Olimpíades cal analitzar-ho en profunditat, ja que és necessari tenir una alternativa pròpia que vagi més enllà de les generalitats. Per això, comencem, ja, a posar remei al nostre buit obrint nous espais de discussió i oferint propostes noves a les corporacions locals, col·laborant o criticant, segons els casos, en tot allò que ens sembli necessari.

Ben segur que els intel·lectuals de Catalunya veuen el sindicalisme, i concretament Comissions Obreres, d'una altra manera després de la vaga de l'ensenyament i la del dia 14. Això es féu evident en el bon nombre de signatures d'intel·lectuals que donaren suport a la crida dels sindicats, però també fou palès en l'alt grau de participació de treballadors de la cultura en la manifestació barcelonina d'aquella tarda. El fet que en Lluís Llach llegís el comunicat conjunt volia ser un símbol d'aquesta retrobada.

Ja fa temps que ens proposem d'obrir un fòrum permanent al qual participin sindicalistes i intel·lectuals catalans, no tan sols de Barcelona. El món contemporani planteja una complexitat tal, ens imposa tants reptes, que la col·laboració entre nosaltres i el món de la ciència, de la tècnica i de les humanitats és més necessària que mai. Una col·laboració que ha de defugir les supeditacions, sinó que ha de significar una osmosi de saviesa recíproca. Una relació, en definitiva, capaç d'analitzar en igualtat de condicions els grans problemes de la societat actual. Volem, així mateix, contrastar l'empirisme sindical amb la sistematització dels coneixements més universals dels intel·lectuals, sense els quals és molt possible que els grans reptes que avui té al davant el sindicalisme no podrien ésser resolts. El progrés s'assoleix sumant la intel·ligència d'uns i altres per promocionar la mobilització d'idees i la gent del nostre país. Aquest és, per tant, el sentit del fòrum que proposem.

Finalment, parlem una mica de la relació entre nosaltres, els sindicalistes, i l'esquerra política. No es tracta de repetir una cosa sabuda: que som independents de tothom, però no indiferents a tothom. Això ja ho he dit i és una part substancial del nostre capital d'idees i de la nostra manera de fer. El que vull dir, és que després del 14 de desembre cal definir més concretament la nostra relació amb l'esquerra real catalana. I el procés de «discriminació» és conseqüència del fet que durant la preparació de la vaga coincidirem amb aquest sector. La col·laboració entre sindicalistes i esquerra real pot concretar-se en dos aspectes: primerament, en l'àmbit legislatiu, elaborant propostes de llei al Parlament de Catalunya, i també a les Corts Generals, en tot el que faci referència a l'economia i les qüestions socials; i, segonament, avançar en l'anàlisi d'allò que abans he anomenat sindicalisme i territori, és a dir, ajuntaments.

Josep Lluís López Bulla

L'estat de la salut de Nicaragua

Montserrat Figuerola, Mercè Forés, Rosa Laínez
O.N.G. Las Segovias

Introducció

L'estat de salut d'una comunitat és funció directe del nivell i capacitat participativa dels individus i dels grups en els processos econòmics, socials i polítics de la col·lectivitat. L'herència del somozisme, quant al nivell de salut, es caracteritzava per una elevadíssima taxa de mortalitat infantil (121/100.000 amb una reduïda expectativa de vida mitja (56,3 a.), analfabetisme (es xifrava en un 45% de la població) i desconeixement generalitzat de les mesures higièniques bàsiques amb una alta incidència de malalties infecto-contagioses endèmiques. La presència d'una minoria posseïdora de les riqueses del país i la desigual distribució territorial dels recursos, feien que aquests indicadors negatius de la salut fossin especialment assenyalats entre els treballadors, i sobretot, entre la població de les àrees rurals.

L'assistència sanitària estava gravada per una forta desigualtat territorial i era dependent d'almenys 22 organismes diversos sense coordinació: Instituto Nicaragüense de la Seguridad Social (cobria un 8% de la població total, principalment urbana i funcionari), Ministerio de Salubridad Pública, Junta Nacional de Asistencia y Prevención, etcètera. En les àrees urbanes l'assistència privada tenia un paper bàsic i, en les rurals, la manca de serveis era pal·liada pel recurs al curanderisme tradicional.

Sistema de Salut des del 1979

El triomf de la revolució sandinista el 19 de juliol de 1979 significa un canvi radical en la societat nicaragüenca; la solució dels problemes abans plantejats passa per la creació d'un país sobirà amb una redistribució més equitativa dels ingressos, preservant el sistema d'economia mixta i la pluralitat política. Per atendre els problemes de salut, es defineixen els drets dels individus i les prestacions socials obligatòries, així: «la salut és un dret de tots els individus i responsabilitat de l'Estat i el poble organitzat», «el sistema de salut ha de ser universalment gratuït»,

«l'orientació principal dels serveis de salut serà la prevenció de les malalties i la millora de les condicions de vida de la població», «planificació de les activitats de salut en funció del desenvolupament socio-econòmic, les línies polítiques generals i els requeriments de salut de la població».

Els instruments organitzatius de què es doten són els següents:

1. SNUS (Sistema Nacional Unificado de Salud), creat vint dies després del triomf de la revolució. Mitjançant aquest servei s'ha creat una xarxa que atén les necessitats assistencials, epidemiològiques, docents i d'infraestructura amb una descentralització regional que correspon a la divisió administrativa del país.

2. Participació popular organitzada per mitjà dels brigadistes de salut, que actuen entorn de problemes concrets de la comunitat o de campanyes generals.

Els recursos econòmics i programes nacionals en l'àmbit de salut es dirigeixen cap al SNUS. Però s'ha de tenir en compte, també, un fort desenvolupament de la sanitat privada en les àrees urbanes i de la sanitat militar, que ha patit una hipertrofia a conseqüència de la situació de guerra.

Estructura assistencial del SNUS

- I. Nivell nacional
 - Hospitals nacionals de referència
 - Laboratoris de referència
 - Centres Nacionals d'especialitats
 - Centres de capacitació dels tècnics
- II. Nivell regional (8 regions)
 - Hospitals departamentals
 - (nombre variable per regió)
 - Laboratoris de referència, regional
 - Especialitats mèdico-quirúrgiques

III. Àrea de salut

Centre de salut: responsabilitat assistencial i administrativa que cobreix aproximadament 20-30.000 habitants. És el nucli d'aplicació dels programes d'assistència primària i on s'ofereix atenció especialitzada. Segons la relació geogràfica amb els hospitals departamentals disposen de llits d'observació, serveis de radiologia i laboratori.

IV. Sector de salut

Posta de salut: atenció d'aproximadament 3.000 habitants, malgrat pot ser un nombre molt més reduït en les comunitats i/o assentaments distants.

Funcions

L'estructura piramidal de la xarxa assistencial del SNUS està basada en l'atenció segons el nivell de complexitat de les diverses patologies, malgrat els esbiaixos propis d'una societat subdesenvolupada en què els requeriments d'ingrés poden dependre de les condicions higiènic-nútrico-geogràfiques.

En els sectors i àrees de salut, l'atenció primària s'organitza en funció de programes d'àmbit nacional, amb execució adaptada a les característiques de cada regió. Com ja especificarem més endavant, aquests programes representen una recerca activa dels problemes de salut; malgrat tot, la influència que exerceixen en la demanda sanitària de la comunitat és lenta, ja que encara impera una forta inclinació a l'atenció mèdica puntual, fortament lligada a la prescripció farmacològica.

Recursos humans

Malgrat l'esforç en la formació de metges, infermeres i auxiliars d'infermeria, continua havent-hi carencies importants, amb forta desproporció en la distribució geogràfica. Les àrees rurals més castigades per la guerra presenten una forta rotació de tècnics, ja que una vegada finalitzats els períodes d'estança obligatòria i/o serveis socials molts d'ells retornen als seveis urbans.

A les postes de salut l'únic personal sanitari fix és l'auxiliar d'infermeria. Té al seu càrrec l'assistència mèdica primària i el seguiment dels programes sanitaris en el sector. El suport mèdic varia en funció de la localització geogràfica, entre 2-3 vegades/setmana i 1 vegada cada quinze dies en alguns assentaments. L'auxiliar tècnic té un període de formació

bàsica. La infermeria graduada es forma durant tres anys en escoles professionals vinculades als hospitals. Gran part d'aquest personal d'infermeria assumirà tasques de gestió en els hospitals i centres de salut, amb el consegüent dèficit d'especialització assistencial.

És important el caràcter integrador que han tingut les parteres empíriques, que assumeixen un important paper en l'obstetrícia ambulatoria, amb el suport de reciclatges tècnics bàsics.

Els brigadistes de salut

Els brigadistes de salut són un important instrument executiu de la participació popular en els problemes de salut, provenen de les organitzacions de base (inicialment se seleccionaven d'entre els participants en les campanyes d'alfabetització) i han estat ensinistrats en tallers formatius en tasques de salut concretes: campanyes de lluita contra malalties endèmiques, vacunació, suport al personal sanitari per a control de pacients de zones allunyades, informació sobre normes higièniques, etcètera.

Consecucions i problemes actuals

Ja en els primers anys de la revolució es podia parlar d'un impacte positiu en la salut de la comunitat dels programes i estructura assistencial adoptats: extensió de mesures higièniques bàsiques, vacunacions massives (no s'han comunicat nous casos de poliomelitis des del 1982), control de malalties endèmiques com el paludisme, etcètera.

Des del 1984 s'observen els efectes negatius creixents de la crisi econòmica i de la guerra d'agressió. En el Plan Nacional de Salud de Nicaragua-87 s'identifiquen en:

Dràstica reducció de recursos econòmics, amb un 60% del pressupost nacional a la defensa.

Reducció de l'accés de moltes capes de la població al consum alimentari bàsic.

Desplaçament de població en les àrees de guerra.

Disminució de possibilitats de mantenir i millorar la infraestructura higiènic-sanitària: conduccions, desinsectació, etcètera.

Deteriorament en el seguiment de programes d'interès socio-sanitari.

A més, s'ha de remarcar com a efectes directes de la guerra: a) Augment del nombre de morts, ferits i discapacitats. b) Augment de malalties mentals. c) Gran destrucció d'infraestructura: les postes de salut de les comunitats i assentaments han estat un dels objectius preferits de les accions de la «contra», amb mort o segrest d'un alt nombre de personal sanitari.

És evident que aquests fets tenen repercussions immediates en l'estat de salut, que podem analitzar en dos apartats diferents:

a) Empitjorament de les condicions socio-sanitàries, amb aparició de problemes nutricionals carencials, readaptació d'un gran nombre de discapacitats físics i/o mentals, deteriorament higiènic-sanitari amb augment de malalties infecto-contagioses, etcètera.

b) Manca d'inversions en l'estructura assistencial. Deteriorament d'equipaments, restricció de l'oferta sanitària i minva de personal assistencial, sotmès, a més, a rotacions freqüents en funció de mobilitzacions o d'altres prioritats derivades de la guerra, amb la consegüent disminució de la qualitat de les prestacions.

Les prioritats sanitàries

Les prioritats sanitàries són determinades per les dades epidemiològiques de mortalitat i morbiditat. Nicaragua ha definit clarament les pautes d'actuació en funció de l'anàlisi d'aquestes dades i, també, de criteris que permeten avaluar les patologies amb més impacte en l'estat de salut de la població i distribuir els recursos per obtenir la major eficàcia de les mesures i accions adoptades.

La mortalitat

Per comprendre la importància de la mortalitat és significatiu observar les taxes de mortalitat a Nicaragua l'any 1983, i, d'altra banda, les taxes de mortalitat a Catalunya l'any 1985. Tot i que les dades no són estrictament comparables, ateses les diferents piràmides de població, molt més jove a Nicaragua, les diferències són de tal magnitud, que parlen per elles mateixes dels patrons de mortalitat diferencial. Així, les malalties infeccioses, que a Catalunya tenen un feble impacte en la mortalitat (6,6), a Nicaragua són la segona causa de mort (158,1). Les causes externes són la tercera causa de mort (153,2); d'aquestes, les operacions de guerra representen més de la meitat. L'altre grup d'interès per la seva magnitud són les afeccions originades en el període perinatal (77,0).

Criteris de prioritització

Per estroncar les importants i greus patologies que afecten el país, el SNUS ha establert uns criteris de selecció que permeten l'assignació de recursos en funció de les prioritats sanitàries. Aquests criteris són:

— *La magnitud*: és a dir, la importància quantitativa de la mortalitat i morbiditat, i la tendència creixent o decreixent observada en els últims anys.

— *La transcendència*: és a dir, l'impacte que cada patologia té en la producció, en la defensa o en la situació social en general, tenint en compte a la vegada els grups d'edat i els grups socials.

— *La vulnerabilitat*: és a dir, la possibilitat de modificar favorablement la morbiditat o la mortalitat del procés en les condicions de desenvolupament tècnic i organitzatiu del país.

També s'han tingut en compte aquelles malalties que tot i no ser d'importància a Nicaragua poden constituir un risc potencial, des del punt de vista epidemiològic, per la cadena de transmissió i la situació de guerra i de crisi econòmica. Ara bé, la prioritització no vol dir exclusivitat en l'atenció, sinó un major esforç en l'assignació de recursos.

Grups prioritzats.

Segons els criteris esmentats, s'han considerat cinc grups de patologies que requereixen activitats genèricament diferents segons les seves característiques:

Les patologies del primer grup són les que tenen major importància i magnitud. Les accions han de tenir en compte el conjunt de la població. Han de desenvolupar activitats d'atenció prioritzada a la demanda emfatitzant la detecció de risc, seguiment i control, accions preventives i d'educació sanitària massiva de la població i de vigilància epidemiològica constant. Per això, cal assignar recursos amb prioritat, involucrar tot l'equip de salut i assegurar l'abastament de material necessari.

El segon grup és constituït per malalties que, tot i que afecten grans grups de població, el sistema no té capacitat per cobrir-les plenament. Aquestes accions s'orientaran selectivament cap als grups de risc més elevat de patir-les. Els exemples més demostratius són: l'alcoholisme i malalties mentals en combatents, desmobilitzats i treballadors; malalties professionals en treballadors exposats a plaguicides, a

mercuri o a plom en llocs de treball d'alt risc; intoxicacions alimentàries en escoles i unitats militars; Leishmaniosi en combatents i població amb canvi de residència per causa de la guerra.

El tercer grup és format per malalties que afecten, sobretot, la mortalitat de l'adult i que generen gran demanda de serveis. Cal organitzar, urgentment, l'assistència ambulatoria per evitar les complicacions i els ingressos hospitalaris evitables. Aquestes són la diabetis mellitus, la hipertensió arterial, l'asma, l'epilèpsia i la lepra.

El quart grup són patologies amb alta morbiditat, de les quals es pot modificar la incidència i evitar-ne les complicacions. Són: la varicel·la, la rubèola, la parotiditis i l'hepatitis.

El cinquè grup són les malalties que requereixen només vigilància epidemiològica, ja que la incidència és mínima o nul·la en la població. Són la febre groga, el còlera, la pesta i la SIDA.

El perfil epidemiològic.

Les malalties immunoprevenibles.

El programa de vacunació és aplicable eficaçment en les àrees de salut per auxiliars sanitaris, infermeres i brigadistes en les Jornades de Salut. Han estat vacunats nens d'1 a 6 anys. Es partia d'un nivell d'immunització molt feble, però amb l'estratègia posada en marxa s'ha aconseguit una cobertura acceptable, sobretot en el grup d'edat d'1 a 5 anys.

El tètanos és una malaltia endèmica en el país. Des del 1982 les taxes han estat decreixents, però suposen encara el 2,3 per 100.000 habitants, dels quals un terç es dona en nens nomenats o menors d'un any. La solució és la vacunació de les dones en edat fèrtil i embarassades.

De polio no se n'ha presentat cap cas des del 1981, en què hi va haver 45 casos. Degut a la vacunació massiva, ara és tan sols una patologia sotmesa a vigilància. Cal assegurar la continuació de la cobertura vacunal.

La malaltia diarreica aguda és la primera causa de mortalitat i la segona de morbiditat postneonatal, i té un gran impacte d'ordre social productiu i militar. Té una tendència ascendent en la morbiditat i la vulnerabilitat és relativa, ja que depèn de la situació higiènic-sanitària del mitjà i, sobretot, de l'educació i el nivell cultural, tot en conjunt lli-

gat a la situació econòmica i social del país. L'any 1986 el MINSA va difondre un programa de lluita integral interinstitucional, perquè la malaltia diarreica aguda és, en definitiva, una de les patologies més freqüents i greus de Nicaragua.

Hospitals.

Una experiència de cooperació.

L'estructura organitzativa en la majoria d'hospitals de Nicaragua, fonamentalment en els de Managua i d'altres grans ciutats del país, té un sistema jerarquitzat amb la següent piràmide:

Director general	
Sots-director mèdic	Sots-director administratiu
Sots-director docent	
Caps de diferents serveis i especialitats	
Adjunts, residents...	
	Cap d'infermeria
Supervisores generals	
Supervisores de planta, infermeres	
Auxiliars i auxiliars empíriques	

En els hospitals on funciona aquesta estructura organitzativa i les diferents normatives existents són aplicades, s'hi dona un bon funcionament. Ara bé, també et pots trobar amb hospitals que, per la seva situació geogràfica en llocs de conflicte, aquesta estructura no sigui completa. En aquests casos es fa difícil el compliment de les normatives de funcionament intern. La nostra experiència de cooperació docent el juny de 1987, ha tingut com a marc un hospital amb aquestes característiques.

Aquests hospital són, en general, petits, però aconsegueixen una missió fonamental, ja que atenen poblacions castigades per la guerra. Per aquesta raó, hi ha situacions que en dificulten el funcionament organitzat. El personal sovint no és d'aquella zona i va a l'hospital per fer serveis socials durant un període determinat. Això afavoreix una manca de motivació i una dificultat per a la sedimentació de coneixements i aprenentatges. D'altra banda, hi ha una estructura arquitectònica sovint deteriorada, que juntament amb una manca de material i de recursos i la situació de tensió que provoca la guerra, de tants anys de durada, amb períodes d'agudització.

Però, a pesar de tots els inconvenients esmentats, l'observador extern queda bocabadat del bon funcionament. Vårem observar l'habilitat de gent que, tot i no tenir formació especialitzada, realitzen tas-

ques d'ortopèdia, cures de ferides de bala i operacions de cirurgia general amb gran perícia.

Cal destacar l'atenció al part i al nou-nat, que és de molta qualitat, tant tècnica com humana. En aquest respecte, és important la tasca que porta a terme el personal de la *Casa de preparación al parto*, tant pel que fa a l'embarassada com pel que fa a la formació de comadrones empíriques; és a dir, sense formació teòrica, que atenen els parts en els pobles i «asentamientos», on sovint són els únics sanitaris.

Conclusions

El desenvolupament sanitari de Nicaragua des de la revolució sandinista ençà ha representat un gran esforç de creació d'una estructura organitzativa capaç d'analitzar l'estat de salut de la població i donar-hi una resposta adequada; aquesta tasca l'assumeix el Sistema Nacional Unificat de Salut (SNUS).

S'han utilitzat uns criteris de prioritització que permeten anar millorant les causes fonamentals d'insalubritat en la població. L'empresa és complexa i difícil, tant pel baix nivell de formació dels tècnics, com per la magnitud dels problemes socio-sanitaris en un context de crisi econòmica i de guerra.

En aquesta situació, la cooperació de tots els organismes internacionals i d'associacions no governamentals han d'abocar-se a donar suport a les tasques prioritàries des de l'òptica de l'ajut a l'estructura, amb la construcció i dotació de centres de salut i amb la formació i qualificació de personal sanitari autòcton que pugui desenvolupar els programes sobre el terreny, aportant accions correctores dels dèficits i avaluant l'impacte de les intervencions a curt, mitjà i llarg termini.

Amb l'aportació de tots i la seva gran voluntat de ser, NICARAGUA VENCERÀ!

TAULA 1 INDICADORS DE SALUT

	1987	1988
Esperança de vida	56,3 anys	59,8 anys
Taxa de mortalitat infantil	110	76 (*)
(*) per 1.000 nascuts vius		

TAULA 2 MORTALITAT (taxes per 100.000)

	Nicaragua 1983*	Catalunya 1985
1 M. Infeccioses i parasitàries	158,08	6,34
2 Tumors	65,21	191,48
3 M. Aparell circulatori	175,64	343,87
4 M. Aparell respiratori	71,32	61,64
5 Afeccions originàries en període perinatal	77,00	2,56
6 Causes externes (operacions de guerra)	153,22	37,83
	83,64**	

* Ponderació segons la cobertura real del sistema (SINEVI i ENO).

** Mitjana del període 80-88, segons dades INEC.

TAULA 3 PATOLOGIES DEL 1r GRUP DE PRIORITATS

A) Paludisme	H) Meningitis
B) Dengue	I) Goll
C) Tuberculosi	J) M. immunoprevenibles
D) M. Resp. Aguda	K) Ràbia
E) M. Diarreica aguda	L) M. perinatals
F) Lesions traumàtiques	M) Desnutrició
G) Avortament	

El final de la utopia

Cuba, trenta anys i un dia

Antoni Batista

Part de la premsa de columna i de regiment ha començat l'any amb Cuba. Les tres dècades de revolució socialista han esdevingut, per obra i gràcia de plomes destres i, probablement, també de l'Esperit Sant, més aviat una condemna presidiària de trenta anys i un dia que no la joia d'una celebració. Des d'aquesta neutralitat cantonal que ens ocupa, s'ha comparat Fidel Castro amb Pinochet i un moderador televisiu també aparentment centrifugat a l'autoclau de la ponderació acabà un debat sobre el tema llegint uns versos del literàriament mediocre, però dissident, Heberto Padilla.

La Cuba d'aquests dies era ben el contrari de tot això. Era l'any nou a una llarga taula de la rambla Prado on s'oficiava la cerimònia festiva de la transubstanciació de l'arròs i el mojito en el cos i la sang del comandante en jefe, que els ha redimit al Gòlgota de la Sierra Maestra i que no volen que els romans veïns del Far West el crucifiquin perquè saben que, en aquest cas, no ressuscitaria al tercer dia.

Evidentment, si els avenços de la revolució s'han de mesurar per les capes de pintura de les façanes colonials, el més normal és entonar aquella cançó reaccionària que va fer famosa Luis Aguilé i que portava per títol «Cuando salí de Cuba». Si les referències, tanmateix, van enllà de l'epidermis mal pigmentada del sistema, s'adiu més amb el batec actual de l'illa, l'aquïtat sensible de Pablo Milanés fent música de la paraula exquisita de Nicolás Guillén: «No me dan pena los burgueses vencidos/ y cuando pienso que van a darme pena/ aprieto bien los dientes y cierro bien los ojos;/ pienso en mis largos días sin zapatos ni rosas;/ pienso en mis largos días sin sombrero ni nubes;/ pienso en mis largos días sin camisa ni sueños;/ pienso en mis largos días con mi piel prohibida;/ pienso en mis largos días...».

L'Occident blanc/embranquinat de què formem part no ha pensat en tot això, ni en la discriminació d'aquells anys en què don Corleone no era el Brando de Puzzo i Coppola, sinó els més heavys Frank Costello i Lucky Luciano, ambaixadors USA de l'onorata societat siciliana. Aquella Cuba on, segons una

enquesta del 1957 d'una no gens sospitosa de contaminació comunista Agrupació Catòlica Universitària, de 2.450.000 pagesos, només 98.000 menjaven carn, una desena part bevia llet i el 2% tastava els ous. Aquella Cuba d'un milió de persones malvivint a bohios, sense llum ni aigua corrent, el 90 per cent de la qual estava malalta de paràsits, la meitat sense escolaritzar, una sisena part de la població era a l'atur... Aquella Cuba s'enyora?

La gent que ha patit els efectes patològics d'una dictadura —la que hi havia aquí, sense anar més lluny— sap que la Cuba d'avui no s'hi assembla tant com vol deixar entendre un discurs d'opinió pública força generalitzat. Això es detecta amb la fàcil prova del nou: una presència policial mínima i absència de protestes al carrer que, si de cas, ha tingut gairebé 4.000 dies per engiponar-se. Aquí, en menys temps, els maquis ja campaven pel Pirineu, a Astúries s'havien aixecat els miners, a Barcelona hi havia hagut una vaga general, a Euskadi els de Laminados de Bandas aixecaven tota una comarca... I difícilment ningú no podrà argüir que el castrisme es repressivament més poderós que el règim del Caudillo.

Això es pot veure, en fi, tot parlant amb la gent, que substancialment està contenta, que se sent representada, encara que els canal de la representació no siguin els del sufragi universal, sinó els enunciats per Marx a la Crítica al programa de Gotha i que sap que si hi ha mancances, la tan vilipendiada cartilla de racionament, aquell petroli que fa que els tubs d'escapament no bufin baf sinó quitrà sòlid, l'escassetat de productes de consum, els texans, les mitjes de nylon, els bolígrafs o el rimmel..., és perquè l'imperialisme, no la revolució, els vol pobres.

La llista de sabotatges teledirigits que encara continuen patint els cubans és llarga, i se suma al setge que el cow-boy Reagan ha incrementat com una contribució més a demostrar la contradicció que la millor manera de combatre per la famosa llibertat d'aquest nostre món redundantment lliure és piconar la llibertat de la resta de móns: el Tercer, el Quart i el Cinquè que engendraran prolixos si continuen

fent dels països rics grans bancs d'usura dels països pobres. Tot i aquest pressing, *que Cuba viu a pocs quilòmetres d'aquest oncle Sam que és, en malèvol, la representació masculina de la Tia Polly, la població és àmpliament solidària amb un projecte, contenta, i, sobretot, amb esperança.*

A la incontinença de crítiques a la revolució cubana d'aquests dies hi ha, però, un efecte aliè a la pròpia qüestió. Un problema que no és d'allà sinó d'aquí, és l'abdicació de l'esquerra d'una determinada concepció del món. Tanta ha estat l'abdicació, que allò que va començar sent només una adequació tàctica s'ha convertit en una finalitat estratègica, i avui l'esquerra ja és pràcticament incapaç de pensar en veu alta i ens hem de remuntar a les tragèdies d'Althusser i Poulantzas per trobar els últims paradigmàtics testaments d'una teoria que ha periclitat.

Al costat d'això, s'ha donat el rearmament intel·ligent d'una dreta que ha deixat de ser ultramontana, que a partir d'un nou modernisme/liberalisme —del pensament dèbil a Sorman— s'ha quedat als seus rengles la majoria d'aquells que abans per fer-se d'esquerres s'havien de desclassar, però que ara són feliços de ser on són i han descobert fins i tot

un eufemisme que els allibera de les connotacions negatives del mot burgès: yuppis.

Malecón amunt, però, aquella tarda de diumenge càlid pel tròpic i els fums dels vaixells russos, l'atardecer portava paraules entranyables i noms amorosament escrits sobre les «altes parets de somni» d'una Bodeguita del Medio que seria espriuenca si no fos perquè Hemingway i Guillén hi havien arribat abans. Recordava paraules benèvols de Jean-Paul Sartre cap aquella revolució de rom i sucre candi, els versos de Retamar, els concerts de Carpentier, boleros de Machín i Bola de Nieve als quals Carlos Puebla va posar mitges soles i talons, un llarg article de la Montserrat Roig que regalimava l'integral antillana de la carantonya... Abans que les maraques s'emportessin la nit, a la platja de palmeres d'ombres dibuixades a la sorra, perquè allà el sol no és sol, sinó que és sobretot lluna, li vaig dir que l'estimava...

¿I com empeltar tot això amb tot allò en un article d'una feixuga revista teòrica? Trenta anys i un dia. Potser sí, però nosaltres disfressats d'Steve McQuinn i Ali McGraw, ens havíem fugat del penal on ens asseguraven que érem. I Jesús Fernández Santos va pronunciar la seva frase màgica, escoltada per les altures: «Extramuros la luna se detuvo».

Horror

Benvolguts companys de *Nous Horitzons*:

Per aquells estudiosos de l'alienació dins la des-civilització capitalista a l'Estat espanyol, els caldrà retenir una dada més important, potser, que l'inventari del que no fou el 14-D. Dijous, 16 de febrer de 1989, fou emès per TVE tot l'horror estúpid d'una pel·lícula essencialment poca-solta: *La matança de Texas*. Com poques vegades, l'especulació amb els miratges de la «llibertat» humana —«llibertat» (com a coartada) per triar certa programació, que exclou els més desprotegits davant certes construccions i manipulacions fulgurants del discurs cinematogràfic— emergí transparent de la mà del poder públic, de l'Ens.

Ara fa un cert temps que la familiarització amb el mal i la humiliació de la sensibilitat, la reivindicació de l'absència de valors humanistes, el comerç amb els més tèrbols desitjos i l'atac a les percepcions acurades i conscients d'aquestes realitats deixaren d'identificar-se amb l'esteticisme polític —el *feixisme*, com denunciaren W. Benjamin i S. Kracauer. Més aviat han estat xuclades envers l'esteticisme-oci que, mitjançant els *mass-media* (la famosa «iconosfera»), ha deixat de ser el llenguatge del negoci-espectacle, per esdevenir el de tota una societat que se sap podrida en allò que amaga i refusa. I això per molt «comunitari» que sigui el consum de vídeos.

Per això, contra el vell i el nou horror, cal lluitar com mai, en el nostre medi, per la defensa d'aquella consciència, tan cruelment assetjada.

Josep Maria Perlasia
Historiador

Ceres

Estimat company:

La important vaga del 14 de desembre ha significat un canvi essencial en la situació social, política i cultural del país, obrint noves perspectives en el terreny sindical, reforçades per la unitat de CCOO-UGT. L'àmplia participació en les mobilitzacions ha posat sobre la taula una sèrie de valors socials, els dels treballadors, que se'ns volien fer oblidar des del poder.

El CERES (Centre d'Estudis i Recerca Sindicals) de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya, cons-

tituït per Comissions Obreres com a centre d'estudis i documentació per atraure professionals, treballadors intel·lectuals, sindicalistes i el món del treball, ha considerat important iniciar la realització de sessions d'estudi i debat periòdiques amb aquest tema com a motiu. Hem pensat que la vostra presència i participació és important.

R. Alós
M. Falguera

Un centre d'estudis marxistes

Mirant l'esdevenidor

D'ençà de la fi del franquisme s'ha intentat de crear a Barcelona, repetides vegades, i amb diferents denominacions, un centre d'estudis marxistes. Els resultats, malhauradament, sempre han estat negatius i no han superat mai la fase de mer projecte. Les causes del fracàs són diverses, però es poden sintetitzar en un excés d'ambició en els objectius marcats, acompanyat, paradoxalment, d'una manca de clarificació de les etapes a seguir.

Avui, ens cal aprendre dels errors passats i cal aprofitar l'empenta produïda per la recuperació electoral, la unitat dels comunistes, el 14-D..., a fi de potenciar, ara sí, de manera definitiva, els estudis marxistes a Catalunya.

Les tasques

Les necessitats que justifiquen aquesta iniciativa, amb caràcter d'urgència, són les següents:

a) *Teoria*. Al nostre país hi ha un nivell deficient d'anàlisi crítica sobre la teoria marxista contemporània i la incidència que té en la realitat mundial. Les recerques sobre temàtiques marxistes empreses des de la Universitat són molt escasses. Les novetats editorials que es poden definir com a marxistes, fins i tot amb paràmetres indulgents, són exígies. I tanmateix, com es diu paremiològicament, no hi ha res tan pràctic com una bona teoria.

b) *Debat*. Cal obrir un punt d'encontre, un espai d'anàlisi i de reflexió sobre el marxisme en la seva polimorfia metodològica i en la seva aplicació en una gran multiplicitat de camps.

c) *Difusió*. Hem de contribuir al coneixement públic d'aquestes matèries.

Tot això és tradueix, finalment, en els següents elements:

1) *Biblioteca*. Ha de tenir un fons exhaustiu sobre els clàssics marxistes i ha de fer un bon seguiment de la producció contemporània. Com a centre documental especialitzat cal que disposi d'un extens assortiment de publicacions periòdiques, mitjançant les quals es vehiculi la recerca de punta. No hi han de manca obres de referència bàsiques com *The Left Index*. *A Quarterly Index to Periodicals of the Left*, *Contemporary Social Issues: A Bibliographic Series*, etcètera. (Actualment, cap d'aquestes publicacions no es troben a cap biblioteca pública de Barcelona.)

2) *Aules*. On s'han d'oferir cursos, conferències, debats, etcètera, amb una periodicitat sovintejada.

3) *Edicions*. Aquest punt és més relatiu ja que hi ha diferents canals disponibles —editorials i revistes ja existents— a través de les quals difondre els resultats de la recerca. Tot i això, convé disposar d'un mitjà autònom de difusió imprès, encara que només fos per poder treure edicions mimeografiades.

Els obstacles

Hi ha d'altres elements que, més que ajudar al bon desenvolupament dels objectius plantejats, és a dir, potenciar els estudis marxistes, engavanyen el projecte, o fins i tot l'impossibiliten:

a) *Nominalisme*. La potenciació dels estudis sobre el socialisme científic no cal que ostenti cap etiqueta determinada. No hi ha cap necessitat de constituir-se en un «centre», ni en un «institut». El nom no fa la cosa. L'important són els resultats.

b) *Monopolització*. Els estudis marxistes no cal que estiguin monopolitzats pel Partit. De fet, fins i tot si això fos factible, podria resultar contraproductiu. Uns estudis vinculats organitzativament acaben essent dependents dels valors de l'entitat que els impulsa. Per a bé del mateix marxisme, cal garantir la llibertat de l'investigador respecte als valors del Partit i de la mateixa societat global.

c) *Unidimensionalitat*. No hi ha cap necessitat que l'entitat que aixoplugui físicament els estudis marxistes hi estigui consagrada monogràficament, sinó

que pot compartir aquesta tasca amb d'altres funcions.

Una opció raonable

Ateses aquestes premisses, s'evidencia que la millor estratègia no és pas intentar de crear un centre nou de trinca. Raons estrictament econòmiques ho desaconsellen. El Partit no disposa de prou recursos per llogar un local, comprar el mobiliari necessari, adquirir el fons bibliogràfic inicial, remunerar —encara que sigui parcialment— la feina esmerçada... A més, crear una nova entitat suposaria el cost addicional de promocionar-la: publicitat, actes-estrella per cridar l'atenció pública, etcètera.

El millor és pactar amb alguna entitat no governamental, ben consolidada, que es dediqui a temes afins. En aquesta línia hi ha diferents entitats amb les quals s'hi podria establir un acord que fos beneficiós per a ambdues parts.

Una oferta que no podran rebutjar

(Aquest punt s'ha d'acabar de perfilar.)

El Partit s'hauria de posar en contacte amb aquestes entitats. Els termes de l'oferta que nosaltres sondegem han d'incidir, en línies generals, en els punts següents: el PSUC està interessat a impulsar uns objectius —l'estudi i la difusió del marxisme— i no pas a fer-nos publicitat. Voldríem que l'entitat en qüestió incorporés entre els seus centres d'interès l'estudi de la teoria marxista. Per contribuir-hi, nosaltres podem oferir el següent:

1) Podem fer donació d'un fons bibliogràfic inicial d'uns 3 a 4.000 volums. Aquesta estimació es desglossa en les partides següents:

—Diferents membres del PSUC (i també ex-membres) podrien cedir part substancial de les seves biblioteques particulars.

—Donacions dels països de la Comunitat Socialista (sobretot l'URSS, RDA, Iugoslàvia, Txecoslovàquia i Cuba).

—Donatius (o compres a preu molt rebaixat) dels fons d'editorials vinculades a partits germans (Editori Riuniti, Éditions Sociales, etcètera), o a d'altres partits d'esquerra (Fontamara, Revolución, etcètera).

—Compra d'obres de caire marxista en llibreries de saldo i de segona mà.

2) L'adquisició sistemàtica de nou material bibliogràfic es faria a través de la llibreria «Eina», aconseguint-ho a un preu substancialment rebaixat.

3) Podem oferir personal preparat per planificar l'adquisició i tractament del nou fons documental sobre tema marxista, i que organitzi l'activitat docent referida.

Jordi Bañeres
José M. Ortega

Quare

Benvolgut director:

M'adreço a tu com a persona que em coneixes prou i que saps de la tasca que fem, junt a altres persones —joves investigadors en diverses disciplines de les ciències socials la majoria— a l'associació 2000 JOVE.

Vull demanar-te que en la mesura de les teves possibilitats ens ajudis a difondre un nou projecte en el qual hem esmerçat els esforços dels darrers mesos: l'edició d'una altra publicació —a més de la que ja fem de distribució gratuïta— que té per nom *Quare*.

Coneixes tan bé com nosaltres les dificultats de tirar endavant una publicació periòdica en llengua catalana, i segurament et mostraràs escèptic, com per realisme ho som nosaltres, sobre la seva viabilitat. Renuncio, doncs, a explicar-te per carta per què aquest cop pot ésser i serà diferent.

Volem, senzillament, comptar amb la teva subscripció —l'aparició de la revista durant el primer any està a hores d'ara garantida— i que col·laboris a crear aquest discret, però eficaç, xiuxiueig que a partir del febrer podreu trobar *Quare* al quiosc. Potser val la pena.

Fins aviat.

Eduard Jiménez
Director de 2000 JOVE

Recordant Picasso

En un dels primers números de «*Nous Horitzons*» s'hi va publicar, destacadament, una fotografia de

Picasso portant barretina. L'esmentada fotografia té una mica d'història; jo l'havia comprada als anys 50 a la fotografia d'art «Visages», de Perpinyà. (La mateixa fotografia, amb una posa diferent, figura en un recull editat pel museu Picasso, de Barcelona.)

Dos o tres anys més tard hi havia al «Velòdrome d'Hiver» de París una festa del llibre, organitzada per «Les Llettres Françaises». Un dels participants més prestigiosos era Picasso, que signava dibuixos i autògrafs a la velocitat d'un treballador a la cadena. Vaig presentar-li la fotografia, demanant que me la signés. Es va quedar sorprès i parlant en català va preguntar-me d'on l'havia tret; li vaig explicar i va signar-la.

Uns anys després va començar a publicar-se «*Horitzons*», i a continuació «*Nous Horitzons*». En Francesc Vicens, que n'era el responsable (i, «teòricament», jo n'era l'administrador) havia vist la fotografia penjada a casa meua i me la va demanar per publicar-la. Es va enviar a Mèxic, on, al principi, s'imprimia la revista.

Aquella «foto», gràcies a «N.H.», ha donat la volta a mig món, i cada vegada més defectuosa després de tantes reproduccions. Dos o tres anys més tard vaig «recuperar-la».

Ara fa poc he tingut una nova ocasió d'utilitzar-la. Tenim a Lloret una «Associació Popular d'Amics de la Cultura» que fa uns deu anys que funciona. Entre les programacions d'aquest curs hi ha un homenatge als tres «Paus»: Casals, Neruda, Picasso, i un altre a la Xirgu. L'homenatge a Picaso ha estat molt brillant. Alumnes d'EGB, BUP i COU, dels centres públics i privats —més de cent—, han dibuixat i pintat sobre temes picassians. Un grup de pintors, entre ells cinc de joves, han realitzat una gran pintura mural, sobre els mateixos temes, d'una gran qualitat, en un centre cívic de recent creació.

M'ha semblat que valia la pena de comentar-ho.

Germinal Ros, Lloret de Mar

«El Psuc, partit de novel·la»

Quan us vaig escriure sobre una novel·la inèdita de Gonçal Castelló (*La llarga nit*), encara no tenia coneixement de *La quincena soviètica* (Barcelona,

Anagrama, 1988), del també valencià Vicent Molina Foix. És, també, una novel·la de comunistes valencians (desplaçats a Madrid) amb una breu aparició dels «catalans dels caputxins de Sarrià». Nota bene: he sentit dir que Joan Oleza (*Tots els jocs de tots els jugadors*) és a punt de treure una altra novel·la.

Empar Vivó

A *Monsenyor Quixot*, de Graham Greene (Proa, 1988), Enrique Zancas, dit Sancho, és l'alcalde comunista de El Toboso. No és, doncs, una novel·la amb PSUC (per bé que Barcelona apareix com un mite, i, Madrid, com una ciutat per passar de llarg). Però, el diàleg església-partit (o cristianisme-marxisme) té, per la riquesa de matisos, per la ironia sempre present, per la barreja constant d'arrauxament i bon sentit (seny!) un to tòpicament molt català.

Núria

Congrés Internacional sobre l'exili als Països Catalans 1939-1978

Tinc el gust d'adjuntar-vos uns tríptics de convocatòria del «Congrés Internacional sobre l'exili als Països Catalans, 1939-1978», patrocinat pel Centre d'Estudis Històrics Internacionals, la Fundació Congrés de Cultura Catalana i la Fundació Bofill, amb l'esperança que tingueu l'amabilitat de donar-ne publicitat en el vostre mitjà.

El cinquantenari d'un fet de tanta importància en tots els ordres, ha merescut l'adhesió formal de moltes institucions públiques i privades de Catalunya, Balears i València, així com de molts altres indrets on l'exili prengué arrels. Per això, i a desgrat dels recursos humans i científics dels quals disposem ja des d'ara, gosem comptar també amb la vostra col·laboració, per tal de fer d'aquest Congrés una eina no solament útil per a la memòria col·lectiva, sinó també per contribuir a una convivència civil que faci per sempre més impossible un esdeveniment semblant.

Jordi Planes
Secretari

Brusi, 61. 08006 Barcelona
Tels. (93) 200 4 67 - 200 43 89

Perifèria

PERIFÈRIA és la materialització d'un projecte dissenyat en el marc del Comitè del Guinardó per la Pau i el Desarmament, després del referèndum de l'OTAN.

És una associació sense ànim de lucre que es finançarà fonamentalment a partir de les quotes dels seus socis i dels ingressos derivats de la prestació dels seus serveis.

Una associació per facilitar les coses

PERIFÈRIA té com a objectiu donar suport —informació i materials de treball— a totes aquelles persones i grups que s'hi adrecin.

Per això la nostra activitat es dirigeix a:

- Recollir informació.
- Oferir informació i assessorament a persones i col·lectius.
- Elaborar materials de divulgació en diferents suports: dossiers, vídeos, jocs, etc.
- Difondre activitats, publicacions i materials realitzats per altres col·lectius i entitats.
- Organitzar i donar suport a campanyes de sensibilització ciutadana.

Als qui treballen per una cultura de pau

PERIFÈRIA vol col·laborar en la difusió d'uns valors que fonamentin una Cultura de Pau i se sent compromesa en la lluita contra la violència, la injustícia, la marginació i l'explotació.

Per això els nostres centres d'interès són:

- Els drets humans
- L'ecologia
- El desarmament
- El feminisme
- El desenvolupament
- La no-violència
- L'educació per la pau

Activitats gener-febrer 1989

Què més podem ensenyar des de l'escola?

L'educació per a la pau i el desenvolupament vol reconsiderar els continguts i la forma de l'educació. Pretèn fomentar un tractament interdisciplinari d'alguns dels grans problemes amb què s'enfronta l'espècie humana, aprendre i ensenyar a no ser indife-

rents, afavorir les actituds solidàries, empàtiques i cooperatives, acostumar-se a considerar els conflictes com una cosa natural i aprendre de regular-los i/o resoldre'ls de forma no violenta, educar —en última instància— per no, i perdoneu-nos la paradoxa, per no **estar en pau**, per fer surar el neguit que ens impulsà a l'acció transformadora.

Tot això, a més, s'intenta fer d'una manera no transmissiva, sinó vivencial —d'aquí la importància que hom dóna al joc i a les tècniques de visualització—, de manera que es doni la màxima coherència possible entre els fins perseguits i els mitjans emprats.

Centre de Recursos i d'Assistència
Primària per la Pau
Av. Mare de Déu de Montserrat 136-140
08026 Barcelona

Nous Horitzons a Brussel·les

Nous avons le plaisir de vous inviter à participer au colloque de revues européennes de gauche, que nous organisons à Bruxelles les 10 et 11 mars prochains, à l'occasion du 20ème anniversaire des *Cahiers Marxistes*.

Thème du colloque: «Quelle(s) stratégie(s) des forces de gauche, face au Marché unique de 1992?».

Vous trouverez en annexe une note sur les revues invitées et un projet de programme.

Comme notre invitation est tardive, ce dont nous nous excusons, nous souhaitons vivement obtenir très rapidement votre réponse, ainsi qu'un exemplaire de votre revue. Si votre réponse est positive, comme nous l'espérons, joignez-y le nom de votre représentant et, si possible, le moment de son arrivée à Bruxelles.

Langues de travail au colloque: français et anglais.

Très cordialement,

Rosine Lewin
Rédacteur en chef

Revues ayant accepté notre invitation

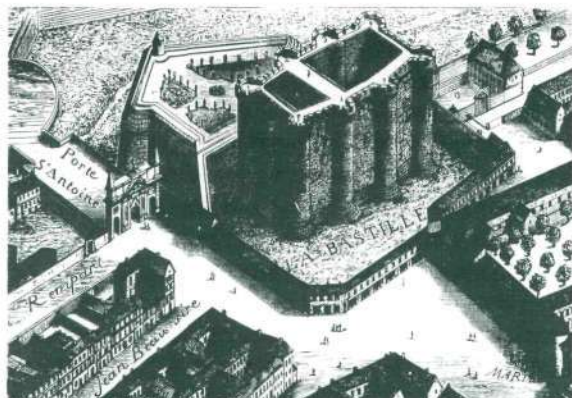
Allemagne	Das Argument Marxistische Blätter Neue Gesellschaft
Belgique	Bulletin de la F.A.R. Contradictions Critique Régionale Nieuwe Maand Nota Bene La Revue Nouvelle Socialisme Socialistische Standpunten VMT
Espagne	Gaceta Sindical Nuestra Bandera Nous Horizons
France	Le Bulletin de l'ISER L'Evènement européen M
Grèce	Epichirimata Theoria Kai Praxis Kommunistiki Epitheorici
Italie	Democrazia e Diritto Mondoperaio Rinascita
Pays-Bas	Socialisme en Democratie Politiek en Cultuur
Portugal	Portugal Socialista
Royaume-Uni	New Left Review Marxism Today
Hongrie	Revue Sociale (Budapest)

Revues invitées n'ayant pas encore répondu

Allemagne	Express Links
Danemark	Ny Politik
Espagne	Sistema 84
France	Analyses et Documents Issues La Pensée Recherches Internationales Revue Politique et Parlementaire Société Française
Italie	Micromega
Portugal	Sierra Nova
Autriche	Renner Institut

1789 - 1989

textes de guy lemarchand - robert devleeshouwer - philippe raxhon

jan. - fev. 1989 165

Suède

Tiden
Socialistisk Debatt

URSS

Revue de l'Institut d'Economie
Mondiale (Moscou)

«Marxisme de consum diari»

Si hagués sabut que ho preparàveu us hauria enviat el *Petit dictionnaire philosophique* (Moscou, Editions en langues étrangères, 1955, 638 p.) on hi ha les «velles» definicions. Ara us el trameto, poser us servirà per a futurs treballs.

Germinal Ros, Lloret

Us pregue que li feu arribar a l'amic Roca la meua satisfacció per veure que continua tan treballador com sempre.

Gaspar Jaen i Urban, Elx

El passem a la nostra biblioteca per a la seva classificació i arxiu. Agraïm la vostra col·laboració.

«Perspectiva escolar», Barcelona

Gràcies.

Josep M. Balañà
Centre de lectura, Reus

Pcus/Pci

Rinascita ha publicat un assaig formidable inclòs a *Komunist* —òrgan del PCUS—, en el qual aquest explanava una autocrítica dels seus atacs al PCI, «el anno de la spinta propulsiva».

Josep Lluís López Bulla

«Antoni Costa» (1938)

Moltes de les il·lustracions d'aquest número són obra del pintor Antoni Costa i Torres (Barcelona, 1906-1965), «el millor representant del realisme social a Catalunya» segons Francesc Fontbona. Per presentar Costa res millor que un article, del 1938!, del seu amic Sebastià Gasch (Barcelona, 1897-1980), publicat a la revista Meridià. Sebastià Gasch, que va «descobrir» Miró i Tàpies i va ésser el primer a parlar de coses essencials per viure (com el cinema, el ball, el jazz, el flamenc, els pallassos, el teatre de

cabaret, el circ) ha estat l'home que més ha parlat —i ha escrit— sobre Costa. Gasch el situa molt bé. Esperem que el dia que Antoni Costa sigui «recuperat» no hi hagi manipulacions com les denunciades per Josep Llord a «Gat per llebre» (Nous Horitzonts, núm. 109). El surrealisme o Centelles (o Costa) no són morts.

I.Z.

Antoni Costa agafa els pinzells per a expressar el seu esperit rebel, la rebel·lia profunda que batega en la seva ànima, la seva desesperació sorda, la seva solidaritat amb tots els que pateixen de la injustícia social, la seva solidaritat amb els humils, els explotats, els caiguts, els pàries...

Tot això, però, Antoni Costa, a l'inrevés de molts pintors, no ha hagut d'esperar que vingués el 19 de juliol per a dir-ho. No. Des de molt jove, Costa ha sentit la necessitat imperiosa d'expressar el seu inconformisme amb formes i colors. I des de molt jove, ha anat satisfent aquesta necessitat, a desgrat del menyspreu de gairebé tothom. A desgrat del menyspreu de molts col·legues seus, que, pintors de bodegons i paisatges per a ús de les classes adinerades, somreien despectivament davant les seves teles, tot qualificant-les irònicament de *proletàries*... A desgrat del menyspreu d'algun crític que l'acusava de fer *proselitisme marxista* amb la seva pintura.

I ara, clos aquest preàmbul, que ha servit per a subratllar l'agut sentit social de l'obra de Costa, comentarem aquesta des d'un punt de vista exclusivament plàstic.

Antoni Costa és un constructivista. Però no a la manera plana del cubisme francès, lineal i en superfície, sinó a la manera escultòrica, tridimensional, de rel profundament nòrdica.

En efecte: hi ha, dins la pintura contemporània, dos constructivismes. Un, que fou definit pel pintor Gleizes d'aquesta manera: «La pintura és l'art d'ani-

mar en una superfície plana. La superfície plana és un món de dues dimensions. Existeix per aquestes dues dimensions. Pretendre dotar-la d'una tercera dimensió, és voler desnaturalitzar-la en la seva mateixa essència». Aquesta tendència florí esplendorosament a França. Gleizes, Herbin, Valnier, Lambert, Survae, foren els seus representants més brillants. Els holandesos Mondrian i Van Doesburg foren també uns dels seus adeptes més intransigents. Tots aquests pintors, però, que pretenien haver descobert la Mediterrània, no feren altra cosa que retrobar les lleis de la pintura mural, de l'ornamentació geomètrica.

L'altre constructivisme, el tridimensional, exalta, per damunt de tot, el volum, oposat així al precedent que donava únicament bel·ligerància a la superfície. Aquest moviment tingué sobretot, acceptació en els països nòrdics, i adoptà dos aspectes: abstracte, l'un; concret, l'altre. En el primer, cal situar Pierre Louis Flouquet, creador del plasticisme belga. Quant al segon, compta amb els russos Grigoriev, Jakovlev i Txukaïev, que ens han donat obres d'una força voluminística extraordinària.

Costa ofereix evidents punts de contacte amb aquest constructivisme concret. Costa sap donar un relleu pronunciat al volum. Els seus quadres són masses compactes i sòlids organismes; una mena de blocs granítics els elements dels quals han estat treballats per a aconseguir pètries estructures, recobertes d'una matèria pictòrica que Costa vol cada dia més densa i sumptuosa.

La majoria de constructivistes, però, cauen generalment en la més irremeiable fredor. Llurs obres ens

impressionen per llur poderosa robustesa estructural; però no saben evitar que davant aquestes teles experimentem invenciblement la sensació de trobar-nos enfront d'una muralla de glaç. Costa ha pogut sortejar aquest escull, perquè posseeix alguna cosa més que una poderosa intel·ligència constructiva; és també ric en ardent passió. I ha atenuat la fredor

estructural amb una dosi d'expressionisme anímic. A les deformacions plàstiques ha unit les deformacions expressives, les seves vidents deformacions característiques, que doten les seves obres d'una densitat expressiva colpidora.

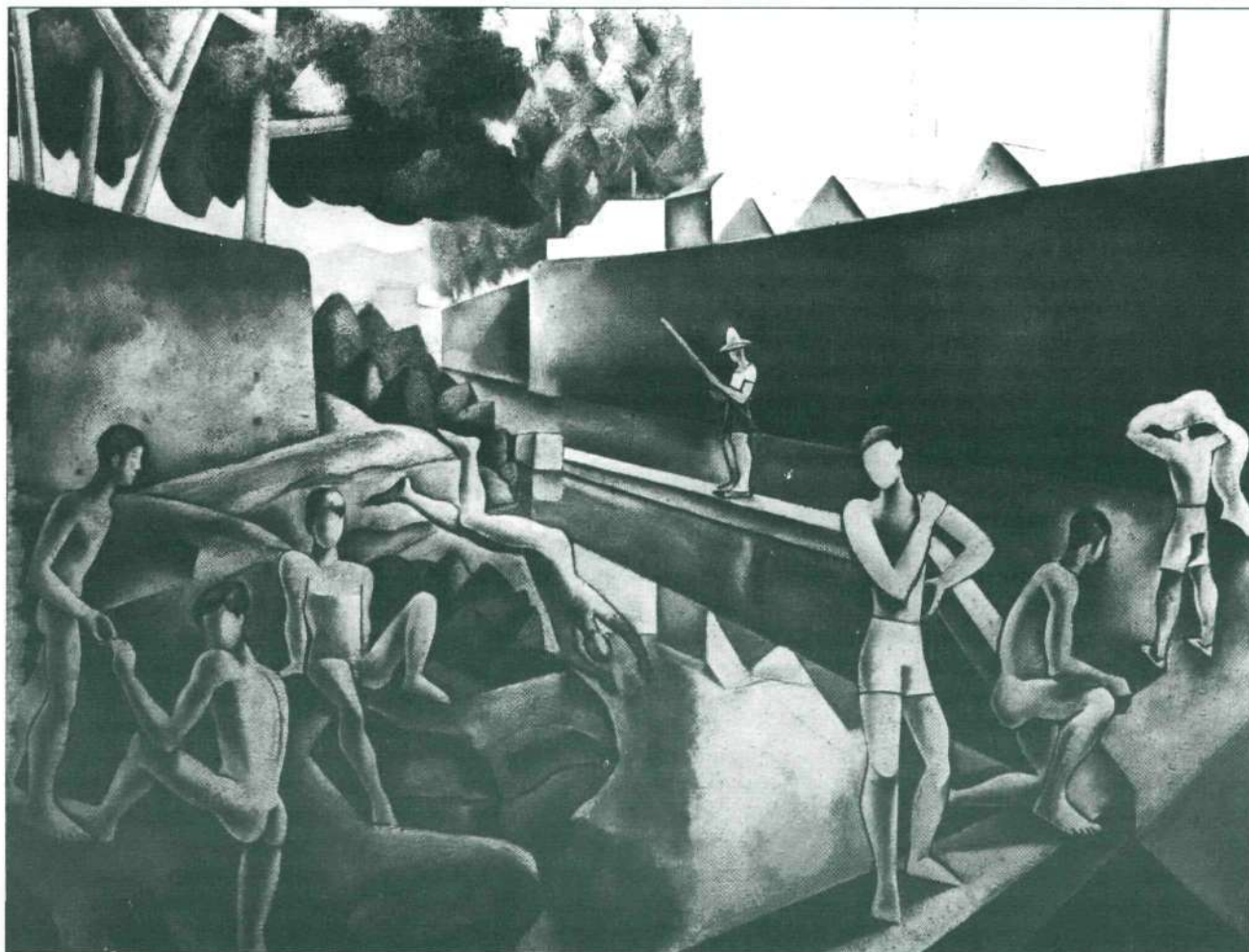
Sebastià Gasch

Antoni Costa va néixer a Barcelona el 31 de desembre del 1904. Fill d'un inquiet aragonès, obrer forjador, emigrà de molt jove amb els seus pares a Buenos Aires, on sojornà set anys, tot i iniciant els primers estudis de dibuix a les classes del «Consejo Nacional de Educación». Treballador de banca, alternà la seva professió amb la pintura. Ha participat, entre altres exposicions, al Saló de Tardor 1928 (Galeries Maragall), Exposició d'Art Modern Nacional i Estranger 1929 (Galeries Dalmau), Saló de Be-

lles Arts del Centre Obrer Aragonès 1935, Exposició del Nu, i ha concorregut regularment a les Exposicions de Primavera, organitzades per la Junta Municipal d'Exposicions d'Art, en la darrera de les quals li ha estat adquirida oficialment una obra. El seu art ha estat àmpliament comentat per Carles Capdevila, M.A. Cassayes, Martí Font, Felip Alaiz i S. Gasch.

M.

COSTA

COSTA

Maons, la casa encara no

Francesc ARTAL, et al.: *El pensament polític català (del segle XVIII a mitjan segle XX)*. Edició a cura d'Albert Balcells. Barcelona, Col·lecció Estudis i Documents núm. 42, Edicions 62, 1988.

Un cicle de conferències a l'ICESB, celebrat del 9 de gener al 18 de març de 1986, s'ha transformat en un volum que conté vint-i-tres monografies sobre autors fonamentals. Els maons, alguns maons, d'un edifici en construcció. Alguns maons, perquè falten diverses peces essencials: alguna figura del populisme, algun «perifèric» (valencià, illenc), i noms clau com Francesc Sunyer i Capdevila, Antoni Fabra i Ribas, Gaziell, Gabriel Alomar, Joan Sardà Dexeus, Rafael Vidiella. Pràcticament, el cicle acaba en la guerra civil o, en tot cas, el pensament dels autors analitzats fou elaborat abans de 1939.

Hi ha petites diferències entre el programa del cicle de conferències i el llibre publicat. En primer lloc, dues incorporacions importants: Ramon Grau i Marina López tracten la figura de l'il·lustrat Antoni de Capmany, i Fèlix Cucurull explica el pensament de Josep Narcís Roca i Farreras, el peoner dels Països Catalans a la segona meitat del s. XIX, concebuts sota un punt de vista republicà i populista. En segon lloc, hom constata que Prat de la Riba i Francesc Cambó són exposats en el llibre per Jordi Casassas Ymbert, historiador influït per la historiografia marxista, mentre que en el programa del cicle aquests dos autors figura que són explicats per Josep M. Ainaud de Lasarte, historiador i intel·lectual oficial de CDC. També en el llibre hi ha el canvi, purament funcional, d'Antoni Monreal en substitució de Miquel Caminal, en tractar el pensament del pumista Joaquim Maurín.

La casa encara no és bastida, perquè un conjunt de monografies centrades en un nom i ordenades cronològicament no és ni una revisió sistemàtica dels grans temes del pensament polític ni un estudi metòdic dels grans corrents de pensament. Simultàniament, però, encara s'hi nota l'espectre de la teoria de les tres fases de Maurín: primer la revolució burgesa (d'Antoni de Capmany a Francesc Cambó, passant per Balcells, Duran i Bas, Torras i Bages i Prat de la Riba), després la petit-burgesa (Rovira i Virgili) i, finalment, la proletària (amb una nodrida re-

presentació de comunistes —Joaquim Maurín, Andreu Nin, Joan Comorera, un afiliat temporal al PSUC com Serra i Moret— i una no tan nodrida de socialites —Rafael Campalans— i anarquistes —Joan Montseny—. La irrealitat de la teoria de les tres fases és tan manifesta del 1977 ençà, que tornar-hi pot esdevenir frustrant. ¿No fóra millor pensar en línies no successives, sinó simultànies, en competència (i veient com s'influeixen molt, mútuament)? Amb l'esquema de les tres fases ni el partit de l'abstenció ni el pujolisme ni l'independentisme pacífic ni el feminisme ni el pluralisme d'Iniciativa per Catalunya poden esdevenir intel·ligibles.

El 13 de febrer de 1989, dia de la presentació del llibre al Palau de la Generalitat, Balcells va envestir contra les ideologies, pronunciat-se a favor de pensament pragmàtic i no-apriorístic, simulant que no hi ha mai idees preconcebudes i que les ideologies havien dotat d'estretor de mires el pensament polític. Depèn què s'entengui per ideologia. Però si hom no en té una visió mecanicista, el món, ara per ara, es mou per conjunts d'idees travades i correlacionades l'una amb l'altra. Sovint, diverses ideologies conflueixen en un determinat pensament, amb uns objectius detectables i amb una influència sobre les actituds i les conductes socials o individuals. Isidre Molas, en el seu discurs de presentació, va constatar que havia existit —i existeix— un pensament polític català, no exempt d'influències europees, però suficientment original i preocupat per la realitat catalana, que es mereixedor de ser tingut en compte i estudiat. El president Pujol, polític en exercici, va demanar als experts que estudiïn el pensament polític actual de la segona meitat del s. XX; va demanar reflexió teòrica sobre el present.

Tot amb tot, el primer pas ja està fet. Els maons hi són. Cal anar desbrossant i articulant les peces que han de constituir l'estudi científic i crític del variadíssim i plural pensament polític català. D'aquesta manera podrem explicar el conjunt d'ideologies polítiques actuals que assagen de projectar uns camins, unes vies d'evolució (o no evolució) social, per una societat catalana plural.

Josep Llord

Que bell que corre el riu en el seu llit

DD.AA. *L'escenari històric del Xúquer*. Actes de la IV Assemblea d'història de la Ribera. L'Alcúdia 1986. Edició a cura d'Antoni Furió i Albert Girona. Edicions de l'Ajuntament de l'Alcúdia, 1988. 198 pàgs.

Les actes de la IV Assemblea d'Història de la Ribera, celebrades a l'Alcúdia el 1986, duen un títol exquisit i suggerents ensem: *L'escenari Històric del Xúquer*. Si, com s'ha escrit, el riu, tots els rius són aigua visible, exposada al sol i a la mirada dels homes, també és cert que el riu, en aquest cas el Xúquer, pot esdevenir el fil conductor, com apuntava Concha Domingo Pérez en la seva ponència (*«El Xúquer y la Ribera: introducción geogràfica»*), per analitzar la configuració d'un paisatge profundament humanitzat, que té vida en el riu mateix, de Sumacàrser fins on desguassa a mar, prop de Cullera. Però allò que més sorprèn el visitant és l'esplèndida xarxa hidrològica de la Ribera que formen, junt a altres rius menors, el Sallent, l'Albaida, el Verd i el Magre, afluents del Xúquer; una creu d'aigua dolça de gairebé cinc-cents quilòmetres. I la gent de la vall baixa i la de la zona deltaica, prop de l'Albufera, s'arreglera a la vora dels marges del riu o dels seus afluents en més de quaranta nuclis poblats, que donen vida a la creu aquosa. En llegir: *«La riba argilosa del riu més pròxim de qualsevol població, certs punts del curs d'una sèquia o els mateixos assuts, esdevenen llocs d'esplai on es dona l'improvisat ritual del bany estiuenç»* (*«Paisatge del Xúquer»*), he recordat els versos d'Ungaretti evocant els rius. ¡Quina relíquia en una urna d'aigua! Ben a prop, les antigues moreres i els tarongers.

Una hipòtesi molt interessant que sura al llarg de tot el llibre, amb més o menys insistència, és aquella que apunta la necessitat d'esbrinar quin ha estat el paper del riu en la distribució del poblament o, si de cas, delimitar-ne millor el valiment. El que sembla que està clar és la influència que ha tingut la coneguda torrencialitat de la xarxa hidrològica en la configuració de la Ribera. Una torrencialitat, per cert, que ha provocat desgràcies personals i ecològiques ben preocupants.

La tensió entre el camp i la ciutat, ben viva històricament, ha desfigurat el paisatge i l'ordenament espacial del poblament. I la capital, València, ha esdevingut un pol d'atracció fortíssim, despoblant les

zones rurals, com ara la Ribera. Que el 50% dels municipis actuals no superin els 3.000 habitants i que només quatre estiguin per sobre els 20.000, ja és prou significatiu de la macrocefàlia valenciana i el desenvolupament econòmic desigual de les comarques riberenques, ben minso darrerament, com en tot el País. Ara bé, el fet que el País Valencià sigui un territori petit i relativament poc poblat, ha permès que pervisquessin, com apunta Agustín Rubio Vela (*«El abastecimiento cerealista de una gran urbe bajomedieval»*), amb totes les prevencions que calgui, atesa la distància cronològica, les relacions econòmiques entre València i el gran rerapaís rural. Això sí, subordinant els interessos i les necessitats dels llocs fora terme als de la capital. Tanmateix, avaluar històricament la població urbana, semiurbana o rural és força complicat. Potser, seguint el que diu Vicent Terol i Grau (*«La població de la Ribera del Xúquer el 1845, segons P. Madoz»*), *«la qüestió radica fonamentalment a posar límits a cadascun d'aquests tres tipus de població, ja que el quantitatiu no sempre és totalment satisfactori, i el qualitatiu té la dificultat que no disposem de la proporció o nombre total de treballadors per a cada sector econòmic»*.

En el passat, a la Ribera, vorejant el riu, hi convivien cristians i moros, com a tot el País, de vegades separats, de vegades barrejats, fins que vingué allò de l'expulsió dels moriscos (que no fugida, com pretenen fer-nos creure els fonamentalistes cristians d'avui), decretada per Felip III. I aquesta expulsió, que sempre ens havien explicat que fou molt negativa per a l'agricultura valenciana, sembla ser que a la Ribera, segons que diu Manuel Ardit (*«Transformacions agràries en la Ribera del Xúquer —segles XVI-XVIII—»*), prenent l'exemple del marquesat de Llombai, s'hi veu un comportament ben distint: *«...el cas d'Alfarb i, en menor mesura, també el de Corbera, apunten clarament una desmitificació de les conseqüències catastròfiques de l'expulsió dels moriscos, i molts altres indicadors mostren el mateix»*. O sigui, que pels verals on corre el Xúquer, els intents d'explicar la davallada agrària valenciana del sis-cents a partir dels decrets d'expulsió, sembla que cal posar-los en quarantena. Ben al contrari: *«El cas alfarbí suggereix també que l'eliminació de la població morisca endarrerida suprimí un obstacle que s'oposava a una reordenació del parcel·lari i a la introducció de nous conreus»*. Certa o no certa, és evi-

dent que la hipòtesi d'Ardit —que ja havia enunciat a «Expulsió dels moriscos i creixement agrari valencià» (*Afers, fulls de recerca i pensament*, núm. 5/6)—, és arriscada, provocativa i raonable.

COSTA

I l'aigua del Xúquer que alimenta totes les sèquies importants, defineix, també, una sèrie d'arquitectures de servei que controlen el domini de l'aigua: assuts, casetes de fesa, rollis, dantells, boqueres, derramadors, etcètera; o que salven els accidents del terreny: aqüeductes, sifons, ponts, passarel·les i altres coses. (*El Paisatge del Xúquer*). Al seu costat, com a mostra que la industrialització també ha arribat per aquells indrets, els molins i almàsseres i les antigues fàbriques de paper o de llum, avui ja en desús.

Hom pensa, aleshores, en la gent que per travessar el riu havia d'emprendre el camí del pont de pedra o el del mal pas, i amb els camins locals, veïnals, violentats per l'esquema de comunicacions radial, centralista, introduït en l'època del rei Carles III, que ara tothom lloa. Un esquema, per cert, que tingué com a efecte el trencament, com diuen els autors de la comunicació, del model «espontani» que venia a configurar una xarxa viària funcional en forma de malla, si bé apostil·len, es féu *«d'una manera dolça i, en certa manera, positiva per la seua capacitat de jerarquització dintre del mateix model»*.

No cal que m'allargassi més, tan sols dir que el conjunt de ponències i comunicacions aplegades en aquest recull, posen de manifest la riquesa documental i temàtica (*«Una bibliografia de Marquesat: Fonts per a l'estudi»*, *«Constitució i evolució d'un patrimoni eclesiàstic: el monestir de la Murtra d'Alzira»*, *«Analfabetisme i ensenyament a Carcaixent en l'any 1915»*, entre altres) de la història de la Ribera. Una història que cal anar escrutant, pensant i refent amb voluntat renovadora. Al meu entendre, l'*Escenari Històric del Xúquer* és un exemple reeixit d'aquella història local que cal anar bastint pacientment i amb rigor. De moment, però, convé que s'acompleixi el que reclama Joan Fuster en el seu introït: que els treballs de les Assembles II i III, encara inèdits, siguin publicats prompte. La bona factura de la iniciativa i la delicadesa estètica d'aquest llibre, ho reclamen.

Norma Litz al cafè dels homes tristos

Comentari urgent sobre una col·lecció
de llibres de contes

Val la pena saludar efusivament l'aparició d'una nova col·lecció de llibres en català, encara més si és de contes, sembla com si damunt d'aquest gènere literari hagi caigut una maledicció. Només cal recordar la ridícula quantitat amb què és guardonat el premi més prestigiós del país, per adonar-se de la poca consideració que hom té pel conte. I cal pensar, també, en la vàlua d'alguns escrits que s'inclouen en aquest gènere i que porten la firma de Joaquim Ruyra, Mercè Rodoreda, Pere Calders, Salvador Espriu, Pedrolo, Perucho, Llorenç Villalonga, Sarsanedas, Oriol Pàmies, per citar només uns noms que em vénen tot seguit a la memòria. El professor Joaquim Molas ha escrit: «Per diverses raons, el conte o, almenys, el conte entès en un sentit ampli ha assolit a casa nostra un conreu excepcional i, en molts moments, ha estat el gènere narratiu per excel·lència». Qualsevol d'aquests contes d'un d'aquests autors honoren el difícil exercici de la narració curta i poden ser inclosos al costat del més prestigiós autor estranger, s'anomeni Poe, Txèkhov, Maupassant, Clarín, Faulkner... I, malgrat tot, en aquest país, sigui pels editors, sigui pel públic lector, no acaba d'arrelar definitivament en els projectes editorials. Tant de bo aquesta col·lecció batejada amb el suggerent títol *Abans d'ara* —com un homenatge a l'escriptor i lúcid crític Domènec Guansé— tiri endavant aquesta línia amb la mateixa empemta que els dos primers títols apareguts. Paga la pena, també, remarcar l'origen comarcal de l'editorial. Ben clarament fa constatar sota el nom «L'Aixernador» el d'«Edicions argentonines». No sempre la Gran Encisera ha d'ésser el rovell de l'ou editorial.

Passem a veure ara, ràpidament, els dos títols amb què han iniciat aquesta peripècia. Ignasi Riera a *La pobra Norma Litz i altres contes* ens ofereix un recull de narracions breus al qual no sabem si admirar més la brillantor del seu estil o l'esmolada intenció de cada un d'aquests contes. Tot plegat amb un domini magistral d'allò que els savis i doctorassos anomenen tècnica del conte. Però, a més, cal afegir-hi

el gran sentit de l'humor i la ironia —però també el sarcasme. Unes eines massa poc emprades en el nostre quefer diari. I Ignasi Riera ens empeny a somriure, o a la riallada forta quan fa aparèixer en escena nombrosos personatges reals —amb noms i cognoms— de la vida pública del país. És, en definitiva, una mostra d'un dels nostres més brillants escriptors i, a més, agitador cultural, comentarista de ràdio, i un home imprescindible. *La pobra Norma Litz i altres contes* és, ho repeteixo, una bella i extraordinària mostra de literatura viva.

No és menys interessant la reedició —una reedició prou esperada— d'*El cafè dels homes tristos*, de Víctor Mora, Premi Víctor Català de l'any 1965. Fa justament vint anys, Àngel Carmona ens deia tot presentant el llibre *Converses a París*, fruit d'un forçós exili: «Víctor Mora no ens durà mai a conclusions metafísiques, sinó a la veritat que la feina d'ésser home al món, sota les contradiccions i els condicionaments infraestructurals, no permet cap música de flors i violes». I també: «Víctor Mora guarda un diamant autèntic que va collir en la seva època inicial de noi que ha de guanyar-se la vida; aquesta li donà unes lliçons que aprofitaria com un deixeble model». Cronista —i amb tot l'honor— d'un temps i d'uns dies, l'autor d'*El tramvia blau* iniciava amb aquests contes una fèrtil caminada per la literatura catalana. Tot l'esplendor que la maduresa ha extremat podem trobar-la, ja, en aquests contes publicats fa gairebé vint-i-cinc anys. Uns contes als quals sobresurt una extraordinària i delicada sensibilitat i una rica humanitat de personatges, entranyables molts d'ells, odiosos d'altres, que van més enllà d'un simple retratista de fets i situacions. Som davant d'un gran creador. En l'avenir, quan l'historiador vulgui entrellucar la vida petita i quotidiana d'uns anys difícils, tristos i amargs, haurà de recórrer, sens dubte, a les pàgines literàries —tan justes, amb tanta precisió— de Víctor Mora.

Ramon Garcia Martí

Economia del món: pluja de manuals

En els dos darrers anys han aparegut diversos llibres i publicacions el denominador comú dels quals és doble: en primer lloc, la seva temàtica, l'*economia mundial*, la seva problemàtica, estructura i evolució; i, en segon lloc, el fet que els professors d'Estructura Econòmica Mundial de la Facultat de Ciències Econòmiques de la Universitat de Barcelona en són els autors o els coautors.

El llibre *Estructura Econòmica i Sistema Capitalista Mundial*, publicat per Piràmide, els autors del qual són José M. Vidal Villa i Javier Martínez Peinado, és una aproximació marxista a l'explicació estructural de l'economia capitalista. Després d'un primer capítol de teoria general, metodologia i conceptes previs, s'estudia amb detall el mode de producció capitalista i el sistema capitalista mundial, diferenciant en aquest últim cas els tres nivells del sistema: infraestructura, estructura i superestructura. Estudia, essencialment, l'economia capitalista i explica les raons de l'existència del centre i la perifèria del sistema.

Amb un tema anàleg, però amb un enfocament empírico-estructural, ha aparegut el llibre *Evolució i canvis estructurals a l'economia mundial, 1960-1980*, dirigit per José M. Vidal Villa, i elaborat per un equip format per Javier Martínez Peinado, Martí Capdevila i Jordi Vilaseca, que ha publicat la Fundació Banc Exterior. Es tracta d'un estudi de noranta-quatre països, vint-i-nou variables i vint anys, en el que, a través de l'aplicació de models econòmics —anàlisi factorial, *clustering*— es mesura l'estructura del centre i la perifèria i s'estableix una tipologia de països que mostra l'estabilitat del sistema durant tot el període considerat, dividit en centre i perifèria. És una anàlisi descriptiva de la realitat econòmica del món capitalista actual.

Per una altra banda, Pedro Talavera, en col·laboració amb professors de la Universitat Complutense de Madrid (Albuquerque, Deniz, Palazuelos i d'altres) ha publicat el llibre *Dinàmica capitalista i crisi actual*, en dos volums, editats per Akal. Talavera estudia, concretament, els temes relatius al comerç de les economies perifèriques, demostrant el reforçament de la dependència comercial; el procés d'industrialització de la perifèria i la crisi econòmica actual, especialment centrada en els aspectes financers (deute extern).

A més d'aquests tres llibres, cal esmentar, també, la participació d'aquests tres professors en obres col·lectives. Per exemple, José M. Vidal Villa va par-

ticipar en el simposi *La fam al món*, organitzat per la Facultat de Teologia de Barcelona, les ponències del qual han aparegut en un llibre que porta el mateix títol. Altres participants en aquest simposi foren J. Tinbergen, B. Jates, H. Cámara, H. Linnemann, etcètera. La ponència del professor Vidal Villa s'intitulava «L'anàlisi econòmica de la fam des de Catalunya». Una altra obra col·lectiva, resultat d'un cicle de conferències celebrat l'any 1987, és el llibre *Crisi econòmica mundial i Tercer Món*, publicat per IEPALA. Hi participa Pedro Talavera junt a d'altres professors i investigadors (Albuquerque, Deniz i d'altres). La seva aportació és la ponència titulada «La crisi econòmica llatino-americana: Una crisi estructural».

La tercera obra col·lectiva és, de fet, el resultat de la campanya Catalunya Solidària, que va cristal·litzar en el llibre *Nord-Sud: diagnòstic i perspectives*, editat per la Fundació Jaume Bofill i Edicions de la Magrana, en el qual José M. Vidal Villa és autor del capítol: «La interdependència del desenvolupament i el subdesenvolupament»; Javier Martínez Peinado del capítol: «Nous països industrials, mite o realitat?»; i Pedro Talavera del capítol: «La crisi econòmica d'Amèrica Llatina en el context de la crisi capitalista mundial». En aquesta obra també hi participen autors com B. Bastida, J. Novella, M. Etxezarreta i d'altres.

Han aparegut, encara que multicopiats (Servei de Publicacions de la Facultat de Ciències Econòmiques) les notes de professor Lluís Alos referides a l'estudi de l'estructura econòmica mundial i de la transició socialista. I, en forma d'article, el professor Ramon Franquesa va publicar «La crisi del model iugoslau» a *Afers Internacionals* (revista del CIDOB), com a resultat d'una visita realitzada al país esmentat.

Malgrat no pertànyer a la Universitat de Barcelona, però mantenint-se en aquesta línia d'investigació, ha aparegut el treball de Carlos Berzosa, professor d'Estructura Econòmica Mundial i degà de la Facultat d'Econòmiques de la Universitat Complutense de Madrid, el títol del qual és «Economia: Crisi o Recuperació» publicat per EUEDEMA.

Aquest conjunt de treballs i investigacions, doncs, posen a l'abast del lector interessat materials suficients per a la comprensió, des d'una òptica marxista i/o estructuralista, de l'economia mundial capitalista en l'actualitat.

X. Martínez

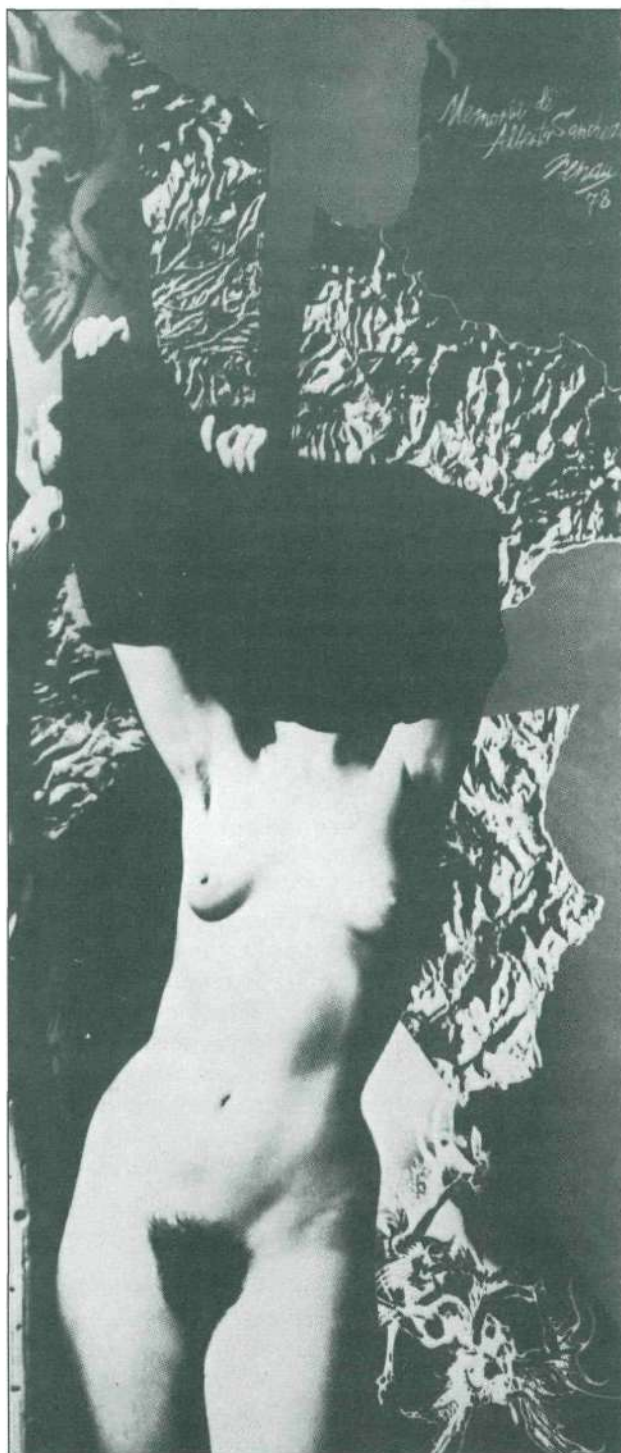
IVAM: Juli Gonzàlez, Josep Renau, Equip Crònica, etcètera

Amb la façana mirant a l'antic llot del Túria, esdevingut a poc a poc un gran parc urbà, l'Institut Valencià d'Art Modern, l'IVAM, és un nou i espaiós centre cultural que, de sobte, situa València del no res a una certa presència en l'àmbit internacional. Començar amb una exposició de la col·lecció Juli Gonzàlez (que és propietat de l'IVAM), amb la *Fata morgana USA. The american way of life* de Renau (propietat de la Fundació Josep Renau), amb 36 dibuixos de Picasso (dels museus de París i Barcelona), amb una mostra molt equilibrada de l'informalisme català-castellà-basc de postguerra, seguida d'una antologia de la pintura de l'equip Crònica, etcètera; és començar molt bé. Tomàs Llorens, el primer director de l'IVAM, Doro Balaguer, de la Fundació Renau, Manuel Valdés de l'equip Crònica, Roberta Gonzàlez, filla de Juli, i *tutti quanti* poden —podrien— estar contents. Han fet història: història de la cultura, i història del barri del Carme de València.

Per als partidaris del «marxisme de consum diari» les exposicions de l'IVAM són més que una cita obligada, són un plaer. Els lectors de *Nous Horitzons* han vist portades de la revista basades en obres de Juli Gonzàlez i de Josep Renau, els de *Treball* consumeixen cobertes de Tàpies de tant en tant. Ara només els hi manca baixar —o pujar— al centre històric de València. Els estan esperant.

«Cultures i drogues»: una lliçó

A la Sala Arcs, on sovint es fan petites exposicions interessants que no tenen, absurdament, un gran suport publicitari, el Museo Nacional de Etnología i l'Institut Català d'Antropologia presenten una mostra sobre la difusió de les drogues (tabac, coca, opi) entre les diverses cultures històriques de la terra. Les preguntes sorgeixen de seguida: ¿quan una droga esdevé cultura? ¿Fins quan el capitalisme usará les drogues per destruir cultures? ¿Fins quan l'esquerra anticapitalista deslligarà droga i cultura? ¿Només hi ha davant el mercat de la droga, dues opcions: la inhibició i/o la repressió?

Que aquesta no és una exposició banal, ho demostra la fluïdesa els visitants, la lectura atenta dels textos, la mirada que fixen en els objectes, els gravats, les peces escultòriques, la tria del fons musical.

Iris Zaida

Revistes

* Cal dir (València), 2

Editorial: *Després del 14-D*. F. Alonso: *Izquierda Unida: una nueva cultura*.

* Ara i ací (València), 1/3

Manuel del Alamo: *Parar para pararlos*. Enquesta: *Quin és el futur de l'esquerra?* (Respostes de Ferran Ferré, Alfons Cervera, Sergi Rodríguez, Neus Ponts, Salvador Gil). M. Torejón: *Presupuestos: ni querer ni poder*. Dolores Pérez i Martí: *Mujer, tu puedes*. Pasqual Molla: *Reformar l'estatut per a aprofundir en l'autonomia*.

* Papers de Cultura (València), 1/9

Joan Àlvarez: *Búsquese un mecenas*. DD.AA.: *La mirada dels altres*. F. Lacambra: *Piqueras*. M. Caballero: *Com s'ho va fer Shakespeare?* X. Ricardo: *Escriure és una lenta tasca*. P. Ruvira: *L'obligació de reinventar la música*.

* Sisifo (Torino), 15

Stephen Hellman: *Il Pci a Torino negli anni settanta*. G. Formengo: *Franco Momigliano e l'economia industriale*. R. Bellofiore: *Una ragione appassionata. In ricordo di Claudio Napoleoni*.

* Realitat (Barcelona), 7

Joan Tafalla: *El reto del Acta Unica*. James Steward: *La respuesta comunista al Mercado Interior*. Fritz Rische: *Un centro activo de coexistencia pacífica*. Gerry Pocock: *La dimensión social de 1992*. Jean Peters Bonde: *Acta Unica*. Manuel Monereo: *Para Europa*. M. Morrissey: *¿Una nueva fuente de declive?* Alekos Alavanos: *CE significa dependencia*. Claude Derycke: *El AVE no es irreversible*. Carlos Aboinm Inglés: *Portugal*.

* Nuestra bandera (Madrid), 144

Pere Marset: *Nueva etapa del comunismo español*. Julio Anguita: *La apuesta*. Rafael Ribó: *Después del 29 de mayo*. Josep Lluís López Bulla: *La acción sindical en los servicios públicos*. A. Langreo/P. Vicente: *Las mujeres en el medio rural*. Manuel Ballester: *Mayo del 68*. Gregori López Raimundo: *La esencia de la «perestroika»*. Ramon Espasa: *Las tres p*. M. Vázquez: *De la Revolución de Octubre*. Damián Petrel: *El Che, España y el marxismo*. Mauro Hernández: *«Carlos III y la Ilustración»*.

* Avui és diumenge (Barcelona), 140

Antoni Batista: *Cuba, 30 anys de revolució*.

* Filmoteca (Barcelona), 88/89-11.

Pere Ignasi Fages, Octavi Pellissa: *Carles Duran*.

* Europa (Brussel·les), 3

Editorial: 1789-1989. René Piquet: *Una Europa de los trabajadores*. PV. Dastoli: *Más allá del Mercado único*. C. Caballero: *Desde Andalucía*. M.A. Espuny: *En la «Festa de Treball»*. F. Pérez Royo: *El pluralismo de la izquierda europea*. DD.AA.: *Espacio social*. José Barros Moura: 1992. A. Gutiérrez Díaz: *Historia de un asesinato*.

* Treball (Barcelona), 843

Editorials: *Izquierda Unida*. Occhetto. R. Espasa: *El llibre del Gregori*. Francesc Pont: *Des de ponent*. Xavier Torrents: *Propostes juvenils*. Xavier Navarro: *Droga*. Rafel Ribó: *Discurs en el congrés d'unitat*. R.: *Consolidar IC*. Salvador Lara: *Les bases*. Ignasi Riera: *De quin país parlen?* Joan Ribas: *Viladecavalls*. Teresa Pàmies: *Jazz-solidaritat*. Pere Valls: *«Hairspray»*. Antoni Gutiérrez: *La CE i Amèrica Llatina*. M. Àngels Espuny: *L'Europa social*. Gregori López Raimundo: *Afganistan: més que un error*. Josep Palomar: *Cambotja*.

ARA I ACÍ

ESQUERRA UNIDA DEL PAÍS VALENCIÀ

Films emesos per televisió en català (1987-1988)

COSTA

En conjunt, la programació de films parlats en català a la televisió institucional catalana podem considerar-la relativament normalitzada. No es pot dir el mateix si ens referim a la programació en català del segon canal de l'emissora estatal, i, en aquest sentit, tant se val el canvi en l'estructuració dels espais.

Deixem de banda la producció aliena doblada al català emesa per les dues cadenes, atès que, malauradament, és el pa de cada dia. Però si ens referim als espais de ficció de producció pròpia, són molt escassos pel que fa a TV3, i lamentablement reiteratius els emesos pel segon canal de TVE. (M'imagino que els índexs d'audiència deuen de patir una devaluació notable... No sembla lògic que l'espectador casolà se senti satisfet de veure un cop i un altre els mateixos espais al llarg dels mesos, sense cap altra justificació que la insuficiència del pressupost, detall que s'escapa a les preocupacions de la gent del comú.)

Pel que fa als films no estrangers que durant el 1987 s'han vist per la petita pantalla —és a dir, de producció catalana i/o estatal, coproduccions incloses—, cal assenyalar que TV3 hegemonitza l'emissió, a la qual ha renunciat el segon canal de TVE; però cal advertir que la producció *catalana en*

català directe —o postsincronitzat— encara no és disponible en quantitat suficient per cobrir la quota necessària, la qual cosa obliga a emetre films parlats en castellà més que no pas en català. L'alternativa per invertir la situació —més films en català produïts al país que no pas en castellà, tot respectant que aquests continuïn formant part de la programació— passa per la col·laboració entre la televisió institucional —les fòrmules són diverses— i els productors de casa i, també, per la producció pròpia quan els pressupostos ho permetin. De moment enregistrem la presència d'espais gravats en vídeo d'una durada més curta que la normal en els films comercials, que s'afegeixen a la llista per les raons de bon veïnatge cinema/televisió de què vaig parlar en l'anterior treball sobre aquest tema.

Però si col·loquem, com volia Stendhal, «un mirall a la vora del camí», observarem que segons que sembla a la televisió encara és més difícil —en els espais de ficció— reflectir qualsevol dels mil i un aspectes de la nostra societat —tot i situar-la en el túnel del temps per tal d'avançar i de retrocedir cercant ambients, persones i temes—. Malgrat les possibilitats del medi, i deixant de banda l'emissió d'espais dramàtics propis en català a la televisió pública de l'Estat —plena d'entrebanys per causa de les retransmissions esportives—, el fet és que l'ens auto-

nòmic tampoc no s'esforça gaire a fer de «mirall» de la nostra societat.

Cal que recordem, però, que de tota la llista dels films que s'exhibiren pel canal autonòmic, en aquest article només fem referència als produïts a l'Estat, coproduccions incloses. Com se sap, a més, atès que veiem de bon grat l'entesa entre cinema i televisió, acceptem a la llista —recordem-ho també— els espais de ficció de gravació electrònica de temàtica unitària, autoconclusiva, no seriada... Doncs bé, és gràcies a aquesta acceptació de bon grat que podem parlar de «mirall» a la televisió en català. Ho veurem després de parlar d'alguns films.

Entre els films d'argument emesos aquests darrers dos anys, els de «temàtica catalana» són els següents: «Vida de família», de Josep Lluís Font, «El Vicari d'Olot», de Ventura Pons i «Companys, procés a Catalunya», de Josep Maria Forn. El primer, que temàticament ens mostra un conflicte d'interessos en una família prou característica de l'Eixample barceloní, per aquelles coses internes de les quals no parlarem, es va emetre en castellà i no pas en català, com hauria estat més que oportú per les seves característiques. Els altres dos films són prou coneguts i no és el primer cop que es passen per televisió. Cal afegir, també, un parell de documentals, emesos amb anterioritat, com ara «Canet rock», de Francesc Bellmunt, i «El món de Pau Casals», de Joan Bautista Bellsollé.

Diguem, d'entrada, que, pel que fa a la *producció pròpia* d'espais de ficció de gravació electrònica, aquests són assimilats als films només si la seva durada és superior als quaranta-cinc minuts. Per això no podem referir-nos a espais de menys durada, com ara «Crònica negra» —espais de «situació tensa» realitzats per Ricard Reguant sobre guions d'Andreu Martín— i, abans, «Candel»; sense oblidar, per exemple, «A l'est del Besòs». Tots ells, a la pràctica, segueixen la línia de la comèdia «de situació» —tan habitual, d'altra banda, a totes les televisions del món occidental com a recurs per entretenir el personal amb més o menys encert. Sempre, però, són espais «curts» quant al límit que ens hem fixat per aquestes compilacions. (De totes maneres, confiem, sense desesperar, que sigui possible també entre nosaltres no tan sols la producció d'espais de més de quaranta-cinc minuts de tipus unitari i no serialitzats, veritables «dramàtics», amb personatges ben dibuixats i amb temes ben desenvolupats en seixanta minuts o més, sinó també de sèries els episodis de les quals tinguin una durada de cinquanta-cinc minuts com

a mínim. I que això no sorprengui: en començar el cinema parlat eren molts els films la durada dels quals no passava d'una hora. Ara, a la televisió, això és habitual. Es tracta d'un problema de pressupost... i d'una política de programació. En definitiva, d'una elecció cultural.

Dintre d'aquest capítol cal esmentar, per començar, la repetició d'un espai de ficció com «Olímpicament mort» —amb realització de Manel Esteba—, inspirat en el personatge Pepe Carvalho, veritable *alter ego* del seu creador, Manuel Vázquez Montalbán, que participa en el film representant-se a si mateix i jugant el divertit peper de demiürg capaç de modificar el destí dels seus personatges teclejant l'ordinador... Un altre que ha repetit és Sergi Schaaff amb el treball «Estimada Loreto», sobre un conte del col·lectiu Ofèlia Dracs.

Però és en aquest camp, també, on cal assenyalar alguna novetat, perquè es tracta de *producció pròpia*, tan necessària, si més no en els ens públics d'un país petit com el nostre, perquè —repetim-ho un cop més— reflecteixi la nostra societat, i perquè en el cas que ens ocupa es tracta de lligar la producció d'autors nostrats amb realitzadors i professionals del país. Aquest és el cas de la sèrie «Tretze per tretze», que va començar a emetre la televisió autonòmica catalana, però que, si no anem errats, va retirar de la programació en arribar a la desena, deixant pendents de realització tres dels temes inicialment previstos, dels quals, malhauradament, no en sabem res. Trobareu les produccions realment emeses per televisió a les llistes corresponents. Deixem constància, però, per a la petita història, els tres títols que van restar al calaix: «La reina de la selva», de Jaume Fuster; «L'any sabàtic», de Guillem Frontera, i «Stress de primavera», de Víctor Mora. ¿Desacords amb els possibles realitzadors? Qui ho sap!

Potser tot rutlli el 1989, l'any durant el qual sembla previst d'iniciar nous canals, tant públics com privats, després d'anys i panys de monopoli televisiu. Potser es faci el miracle de trobar espais per on circular —en discutir el tema semblava haver-n'hi a dojo, per a tothom qui en volia...— a l'abast d'un suposat «tothom» que en darrera instància es redueix als pocs que poden disposar del capital necessari. Quan es renuncia a la titularitat pública, és clar, només es funciona si es disposa d'un estatut adequat.

T'avorreixes o fas política?

Visca la llibertat

Francesc Artal

Vivim immersits dins una complicada i bulliciosa societat capitalista, gestionada per banquers, empresaris de tota mena i servidors de grans grups financers internacionals, que és ordenada i regulada per un govern que s'autoanomena socialista, però que defensa molt més el capital privat que no pas el públic (la privatització està de moda). Realment, ¿els governs exerceixen influència en la marxa econòmica de la societat? La veritat és que, utilitzant els instruments fantàstics que tenen al seu abast (política fiscal i monetària, pressupostos de l'Estat i de la Seguretat Social, política de redistribució de rendes, mesures reguladores de l'entrada de capitals foranis) poden influir i no se n'estan pas de fer-ho, d'acord amb els objectius que es tracen.

Però, a més dels governs, hi ha els anomenats poders fàctics que els manipulen (si es deixen). Els empresaris dels diversos sectors, d'altra banda, per vendre llurs productes, fan campanyes de marketing que han calat a fons en la mentalitat de la gent. Això és el que Marx va anomenar «despeses de circulació», necessàries per a la realització del valor i extreïes de la plus-vàlua; o el que Baran i Sweezy han batejat com a «lluita per les vendes», que genera un tipus de despeses que forma part de l'excedent econòmic. Per a aquests dos autors, «les preferències del consumidor no es creen com a conseqüència del fet que se l'hagi col·locat davant una selecció de productes genuïnament diferents, sinó més aviat per la utilització de tècniques de suggeriments i rentats de cervell. Louis Cheskin va demostrar a Why People Buy (1959) que els individus es deixen influir per la publicitat sense adonar-se'n (vegeu Paul A. Baran i Paul M. Sweezy, El capital monopolista, 1966, cap. Vè). El problema de la publicitat, avui, a diferència dels anys seixanta, és que al darrera i al voltant dels productes i de l'obsolescència accelerada (els ordinadors, els aparells àudio-visuals, els automòbils i les màquines de butxaca queden ràpidament desfasats pels nous models) s'hi emmarquen, en un grau molt més destacat que abans, una singular filosofia sobre la manera de «viure», l'individualisme exacerbat, la bondat absoluta del consum desenfrenat al servei dels

capricis personals. És a dir, els mitjans de comunicació a través dels quals es realitza la propaganda tendeixen a formar una determinada subjectivitat interna en els individus, una nova ètica. Tot és efímer, el que compta és tan sols allò que sembla ser el present immediat i els aspectes més materials de l'existència (la història, com a psicoanàlisi col·lectiva, i els problemes —avui solucionables— del Tercer Món no interessin). L'important és posseir, de pressa, i gastar-ho ràpidament. Com diria Adam Schaff, el que compta no és el que hom és, sinó el que hom té (¿Qué futuro nos aguarda, 1985, cap. 10). D'ací a fer creure que, en nom de la racionalitat, cal defensar per damunt de tot el creixement del capital privat, hi ha només un pas. Esdevé «racional» deixar la part més grossa de la riquesa produïda en mans privades, i fer-la créixer com sigui: aminorant costos, modernitzant tècniques i utilitats, reduint el capital variable. Aquest muntatge, envoltat d'encisos exteriors no exempts de fingit erotisme (resulta curiós d'observar com en molts anuncis publicitaris els models i les models simulen cara d'orgasme), ha provocat un impacte molt profund. Tot allò que no pugui tenir una sortida en el mercat és bescantat, perd interès. Tot s'ha de poder vendre. Cal concloure, doncs: la poesia, la música popular, els paisatges, l'aigua fresca, per posar alguns exemples, no atreuen gens el gran públic (car així ha estat planejat), llevat que fos possible de bastir a partir d'aquests temes programes de televisió que poguessin esdevenir vendibles. El comunisme, diuen, tampoc no interessa gaire, perquè segons que també diuen les mateixes males llengües està desfasat. Greu error d'apreciació, perquè és justament la consciència crítica de la societat, i avui té un camp amplíssim per córrer com mai l'havia tingut.

La visió individualista de la societat i de la vida menysté el fet que l'anàlisi de la realitat, des de la perspectiva més global possible, pugui esdevenir un objecte del coneixement científic, que engegui una actuació política sostinguda per criteris sensats i, és clar, en funció dels interessos de tota la col·lectivitat. Naturalment, això no vol pas dir que no sigui bo que hi hagi una demanda i una oferta que tracti de satisfer-la, que s'hagi de negar la necessitat del benestar material, que calgui barrar l'existència a la diversificació dels productes de consum. L'únic que s'ha de plantejar, en el fons, és qui ha de dirigir el mercat, si tot el que hi entra és estrictament i socialment necessari, si es compleix un ordre de prioritats raonable. No tot el que la població —considerada individualment i en grups— pot oferir potencialment

és possible col·locar-lo en els mercats. Els poetes i els músics, per exemple, saben que això és veritat. La majoria de la població no disposa del capital previ ni de la solvència per poder créixer, econòmicament parlant. La gran pregunta és, per tant: ¿és just, és intel·ligent aquest estat de coses? Realment, ¿vivim en una societat lliure en la qual tothom pot fer el que vol?

De mes a mes

Sobre la reforma de la Constitució

Francesc Vallverdú

Amb motiu del desè aniversari de la Constitució, s'ha parlat tant sobre si cal o no cal reformar-la, que l'adhesió o el rebuig a la Carta Magna sembla vincular-se a la seva intangibilitat. En efecte, per ser partidari de la Constitució ara sembla que has d'estar resolutament contra la reforma; i vice-versa, si argumentes que caldria reformar la Constitució, ja no ets un bon demòcrata. Val a dir que tant l'un com l'altre em semblen uns mals plantejaments.

En primer lloc, caldria recordar als entusiastes de la reforma, que unes esmenes constitucionals reclamen sempre un ampli consens social i polític. Sense aquest consens, la reforma és impossible, no ja per raons d'estricta aritmètica parlamentària, sinó per a la mateixa eficàcia de l'esmena. ¿I si el nou text resultés «pitjor» que l'actual? D'altra banda, la insistència a la reforma de la Constitució amaga, a vegades, debilitats polítiques. El sil·logisme (o sofisma?) d'alguns polítics reformadors sembla ser aquest: «El nostre grup no té incidència electoral, perquè no acceptem l'actual marc constitucional. Si aconseguim una Constitució adequada als nostres pressupòsits polítics, aleshores», etcètera, etcètera.

En segon lloc, caldria recordar als partidaris de la intangibilitat, que la mateixa Constitució preveu els mecanismes i que una esmena pot ser tant o més «constitucional» (=democràtica) que l'oposició a aquesta esmena. El fet que en aquest moment no

es doni, o no sigui oportú, un consens per a unes esmenes determinades, això no vol dir que calgui descartar-ne l'eventualitat.

En definitiva, amb totes les seves imperfeccions, la Constitució espanyola de 1978 ha estat una eina important de convivència. És cert que en molts extrems admet diverses lectures —per exemple, en el terreny de la normalització lingüística, el famós article 3r es troba en aquest cas. Ara, aquest article —que és millor, no ho oblidem, que l'article 4t de la Constitució republicana— s'interpreta sovint de manera restrictiva, i nosaltres hem de combatre aquestes interpretacions. ¿Per què demanar-ne la modificació si l'article 4t de la Constitució republicana, més limitatiu, no va ser qüestionat per ningú, car fou interpretat de manera favorable a la normalització lingüística? ¿Per què no aplicar els nostres esforços a promoure interpretacions progressistes i favorables, com la que ha fet el Tribunal Suprem sobre l'ús del català als informatius de Sant Cugat?

L'ull de Polifem

La jubilació dels cavalls

Manuel de Seabra

Jo no sóc d'aquells que tenen sempre la llagrimeta a l'ull pels pobres animals que pateixen. Crec que l'home mateix és tan sofrent i d'una manera tan profunda —de fet, la majoria dels homes pateix d'una manera del tot incompatible amb el present nivell de progrés tecnològic i moral de la seva espècie— que, si es vol ser coherent, amb prou penes podríem dedicar una mica d'atenció als nostres companys de viatge, els animals. Encara que, ho hem de tenir sempre present, els animals tenen sistemes nerviosos més o menys complexos i per això el sofriment és per a ells una realitat. Amb l'única diferència —potser— que el sofriment de l'home sembla que és més angoixós perquè l'home és un animal capaç de preveure el futur i per això capaç de preveure el sofriment i la mort, el que fa que el sofriment i la mort siguin potser més angoixosos que en els animals. Adoneu-vos que aquesta última frase està plena

de «potser» i «sembla», perquè realment, ¿què sabem nosaltres dels animals per dir el que sigui? Si a penes coneixem els mateixos homes enllà de la realitat que és el fet que fem part de l'espècie! De totes maneres, l'espècie humana ha estat un botxí terrible de les altres espècies, les sacrifica d'una manera tan inadequada a les alçaries morals a les quals s'ha aixecat, que seria difícil d'entendre si no fes gairebé el mateix amb ella mateixa.

Els escorxadors, almenys, sempre es poden justificar per les necessitats que té l'espècie humana de proteïnes i per la llei segons la qual, amb l'excepció dels herbívors, totes les espècies s'alimenten les unes de les altres. Però l'home és l'única espècie que ha enraonat sobre la naturalesa del sofriment, que ha creat grans religions al voltant del sofriment. ¿Com és que pot arribar a fer del sofriment una festa?

Això ve a tomb de la recent polèmica sobre les restriccions imposades a Catalunya als corre-bons i a la matança del porc, cosa que ha provocat moltes protestes.

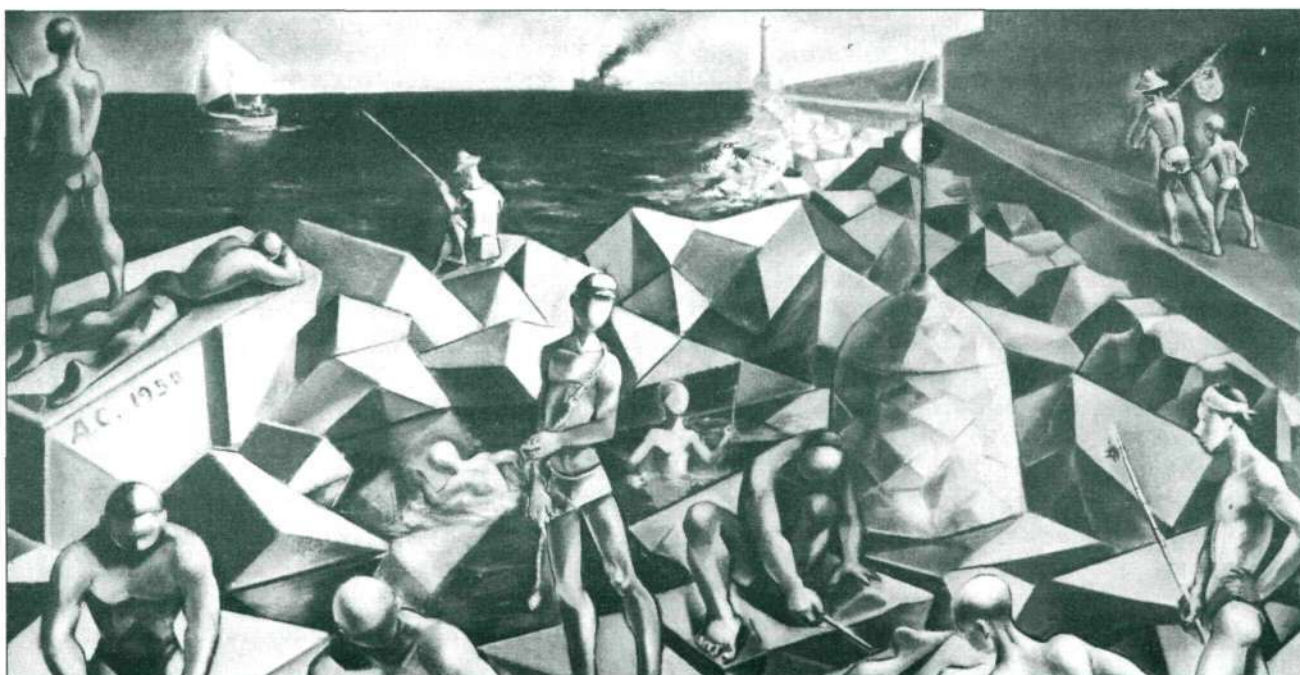
L'actitud d'un poble envers els animals (i envers les persones, que no sigui dit) és la mesura del seu progrés moral i de la seva sensibilitat. Recordo que fa temps, a Portugal, vaig veure per televisió una entrevista amb un cotxer que passejava turistes a Sintra. L'home es queixava que els turistes no el lloga-

ven prou, que el negoci anava malament i que si les coses continuaven així acabaria amb el negoci i vendria el cavall al carnisser. I al costat d'aquesta història, recordo un matí, al sud d'Anglaterra, prop de Steyning, que passejant pels camps, vaig trobar de sobte una tanca al voltant d'un rectangle d'uns mil cinc-cents metres quadrats, amb una barraca en un costat i un cavall, cobert amb una flassada, que corria renellant content. Era un espectacle tan poc comú, que em vaig deturar una estona per admirar millor el cavallet, que va venir tot seguit cap a mi, esbufegant. Li vaig amanyagar el morro i l'animaló, feliç com una criatura, va començar a fer salts d'alegria. I com que s'acostava un camperol, li vaig preguntar quin cavall era aquell.

És un vell cavall jubilat —em va dir l'home. Va treballar molts anys per l'amo, però ara s'havia fet gran i l'amo l'havia jubilat. Es veu que està feliç, oi? —L'home va riure. Té el seu hort, la seva caseta, i com que les eugues ja no li diuen res, frueix de la vida sense angoixes.

És clar que els anglesos cacen les guineus i els catòlics de l'Ulster d'una manera salvatge, però aquesta història no és una defensa dels anglesos, sinó la simple constatació d'un fet. D'una manera o d'una altra, el que no li cal a la humanitat són primeres pedres per llançar.

COSTA

PRIMER DE MAIG

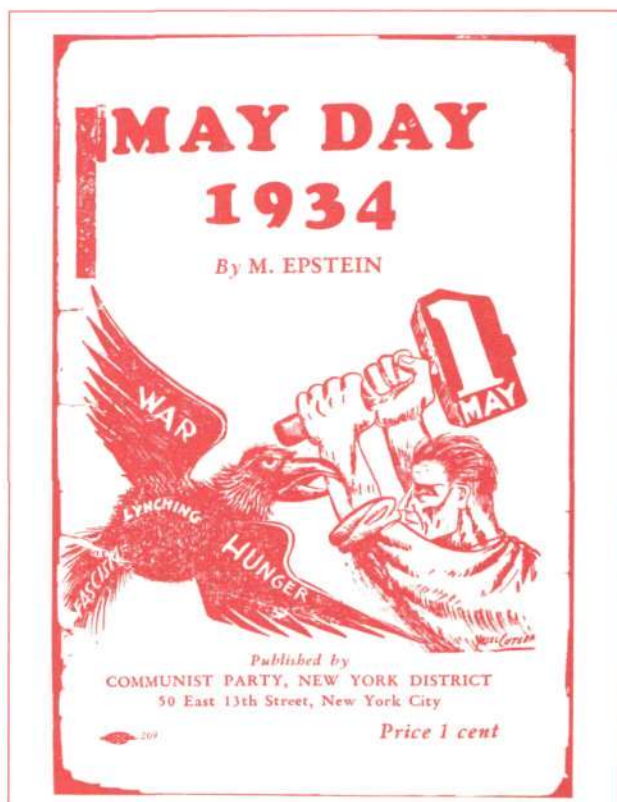
Japó 1978

Moçambic 1979

Suïssa 1961

USA 1934

nous horizons

